

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

Společná měna euro a její role a pozice v EU a ve světě

Bc. Tereza Císařová

© 2017 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Tereza Císařová

Provoz a ekonomika

Název práce

Společná měna euro a její role a pozice v EU a ve světě

Název anglicky

The common currency, the euro, and its role and position in the EU and in the world

---

Cíle práce

Hlavním cílem diplomové práce je zhodnocení pozice České republiky ve vztahu k zavedení eura za pomoci analýzy plnění Maastrichtských kritérií. Dílčími cíli práce je analýza výhod a nevýhod plynoucí z přijetí eura, možná rizika a náklady, a vývoj volby scénáře pro zavedení eura a Národního plánu. V práci jsou zahrnuty i další pohledy a názory na vhodnost či nevhodnost zavedení společné měny, stanoviska ČNB, Ministerstva financí a vybraných politických stran. Dále je provedeno porovnání eura s měnami zemí, které euro nezavedly a dalšími světovými měnami. Praktická část práce je doplněna o dotazníkové šetření vztahující se k posouzení vhodnosti zavedení eura.

Metodika

V teoretické části práce jsou vysvětlena teoretická východiska týkající se dané problematiky – Evropská unie, měnová unie, teorie OCA, konvergenční kritéria. V této části práce je využita především metoda deskripce, za pomoci dostupných zdrojů.

Praktická část práce využívá především metody analýzy, použita je rovněž metoda komparace a dotazníkové šetření.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

euro, eurozóna, Evropská unie, měnová unie, konvergenční kritéria, optimální měnová oblast

---

Doporučené zdroje informací

DĚDEK O., Doba eura: úspěchy i nezdary společné měny Praha: Linde, 2014. ISBN 978-80-7201-933-5.

DĚDEK O., Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8.

HELÍSEK M. A KOL., Euro v ČR z pohledu ekonomů Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-182-3.

LACINA L. a kol., Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5.

LACINA L., ROZMAHEL P., RUSEK A., 10 years of euro: Success? Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-226-4.

PEČINKOVÁ I., Euro versus koruna: Dilemata dluhové měny v době dluhové krize Brno: Centrum pro studium demokracie, 2012. ISBN 978-80-7325-265-6.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. Ing. Ivana Boháčková, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 14. 11. 2016

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 14. 11. 2016

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 27. 03. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci " Společná měna euro a její role a pozice v EU a ve světě" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.března 2017

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala prof. Ing. Ivaně Boháčkové, CSc. za cenné rady a připomínky, které mi velice pomohly při vypracování této diplomové práce. Dále bych ráda tímto poděkovala svým blízkým za trpělivost a podporu.

Společná měna euro a její role a pozice v EU a ve světě

Souhrn

Diplomová práce se zaměřuje na vývoj společné měny států, jež jsou sdruženy v eurozóně. Hodnocena je úspěšnost a postavení eura mezi dalšími světovými měnami, kde si získává stále silnější postavení. Praktická část práce se zaměřuje na možný vstup České republiky do měnové unie, který je podmíněn plněním Maastrichtských konvergenčních kritérií (kritériem cenové stability, stability měnového kurzu, konvergence dlouhodobých úrokových sazeb a stavu veřejných financí), jejichž účelem je posouzení míry ekonomické konvergence uchazečské země k měnové unii. Dále jsou posuzována kritéria optimálních měnových oblastí OCA, z anglického „A Theory of Optimum Currency Area“, která hodnotí způsobilost užívání jednotné měny v rámci měnové unie. V neposlední řadě jsou posouzeny i alternativní přístupy, které byly definovány pro českou ekonomiku. Součástí diplomové práce je rovněž analýza výhod a nevýhod plynoucích z přijetí eura. Závěr práce tvoří dotazníkové šetření zaměřené na přijetí eura v České republice.

Klíčová slova:

Euro, Eurozóna, Evropská unie, Měnová unie, Konvergenční kritéria, Kritéria OCA, Scénáře zavedení eura

The common currency, the euro, and its role and position in the EU and in the World

Summary

The diploma thesis focuses on the development of aggregate currency of countries, which are members of the eurozone. Evaluated the success and status of the euro to other world currencies, which is getting a stronger position. The practical part concentrates on the Czech Republic's possible entry into the monetary union, which is conditional to the fulfillment of the Maastricht convergence criteria (criterion on price stability, exchange rate stability, convergence of long- term interest rates and the status of public finances), whose purpose is to estimate the acceptance of economic convergence applicant countries to monetary union. Onwards are considered the criteria of optimum currency areas - OCA - "A Theory of Optimum Currency Area", which estimates the eligibility of use of one currency within a monetary union. Last but not least are also considered alternative approaches that have been defined for the Czech economy. The part of thesis also analyses the advantages and disadvantages of acceptance the euro. The conclusion of the thesis consists of a survey aimed at acceptance the euro in the Czech Republic.

Keywords: Euro, European union, Eurozone, Monetary union, Convergence criteria, Criteria of optimum currency areas, Implementation of euro

Obsah

1. Úvod	12
2. Cíl a metodika práce.....	14
2.1. Cíl práce.....	14
2.2. Metodika.....	14
3. Společná měna Euro	16
3.1. Počátky měnové unie.....	16
3.2. Etapy zavedení evropského měnového systému.....	24
3.2.1. První etapa	25
3.2.2. Druhá etapa	25
3.2.3. Třetí etapa	26
3.3. Vývoj eurozóny.....	28
3.4. Krize eurozóny.....	30
3.5. Teorie optimálních měnových oblastí.....	33
3.5.1 Kritéria OCA.....	34
3.6. Maastrichtská kritéria.....	37
3.7. Scénáře zavedení Eura.....	42
3.7.1. Madridský scénář – scénář s využitím přechodného období	42
3.7.2. Jednorázový přechod, tzv. „velký třesk“ (známý jako „Big Bang“)	43
3.7.3. Phasing - Out („období postupného zrušení“)	43
3.8. Další alternativy posouzení vhodnosti přijetí společné měny.....	44
4. Pozice EUR v rámci finančních trhů.....	47
4.1. Devizové rezervy.....	47
4.2. Obrat devizových trhů.....	48
4.3. Dluhové cenné papíry.....	49
4.4. Kurz eura vůči ostatním světovým měnám.....	49
4.5. Státy s vazbou na euro.....	51
5. Česká republika a Euro.....	53
5.1. Plnění maastrichtských kritérií Českou republikou.....	53
5.1.1. Kritérium cenové stability	54
5.1.2. Kritérium dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí	55
5.1.3. Kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů.....	57
5.1.4. Kritérium konvergence dlouhodobých úrokových sazeb	59
5.2. Plnění kritérií OCA Českou republikou.....	59
5.2.1. Mobilita a flexibilita pracovní síly.....	59

5.2.2. Otevřenost ekonomiky	63
5.2.3. Diverzifikace produktu	65
5.2.4. Transferové kritérium	66
5.2.5. Kritérium jednotnosti priorit	67
5.2.6. Kritérium soudržnosti	68
5.3. Alternativní přístupy vhodnosti přijetí společné měny pro Českou republiku	68
6. Analýza výhod a nevýhod plynoucích z přijetí eura.....	74
6.1. Výhody přijetí eura	74
6.2. Nevýhody přijetí eura	76
7. Dotazníkové šetření – vstup České republiky do eurozóny	80
7.1. Shrnutí výsledků dotazníku.....	89
8. Závěr	90
9. Zdroje.....	94
10. Přílohy.....	101

Seznam obrázků

Obrázek 1: Pilíře Evropské unie	17
Obrázek 2: Had v tunelu	22
Obrázek 3: Etapy zavádění společné měny	24
Obrázek 4: Eurozóna	29
Obrázek 5: Členské státy ESM	33
Obrázek 6: Madridský scénář	43
Obrázek 7: Big bang	43
Obrázek 8: Phasing-out	44
Obrázek 9: Vývoj kurzu EUR /USD.....	50
Obrázek 10: Vývoj kurzu EUR/JPY	50
Obrázek 11: Vývoj kurzu EUR/GBP	51
Obrázek 12: Poměr čistých příjmů členských zemí za rok 2015(EU=100)	62
Obrázek 13: Podíl průmyslu v ekonomice v roce 2015.....	65
Obrázek 14: Cenová hladina států EU	71

Seznam tabulek

Tabulka 1: Přepočítací koeficienty jednotlivých měn	27
Tabulka 2: Maastrichtská kritéria	38
Tabulka 3: Měnová kompozice světových devizových rezerv (hodnoty jsou uvedené v %) ...	48
Tabulka 4: Měnová kompozice obrátu devizových trhů (hodnoty jsou uvedené v %)	48
Tabulka 5: Měnová kompozice dluhových cenných papírů - globální pojetí.....	49
Tabulka 6: Cenová stabilita ČR	54
Tabulka 7: Saldo sektoru vládních institucí.....	56
Tabulka 8: Dluh sektoru vládních institucí.....	57
Tabulka 9: Konvergence úrokových sazeb	59
Tabulka 10: Minimální mzdy států EU v roce 2015 v EUR.....	61

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj HDP Řecka a eurozóny, 2006-2014	31
Graf 2: Vývoj HDP České republiky	56
Graf 3: Pohyb kurzu CZK/EU ve flukтуаčním pásmu	58
Graf 4: Míra nezaměstnanosti EU v roce 2016	60
Graf 5: Míra nezaměstnanosti 2014	60
Graf 6: Podíl pracovní mobility občanů států EU za rok 2015	62
Graf 7: Poměr vývozu zboží a služeb k HDP (rok 2015)	64
Graf 8: Vnitřní a vnější EU	64
Graf 9: Zaměstnanost v automobilovém průmyslu	66
Graf 10: Dluh vládních institucí států EU v roce 2015	67
Graf 11: Vývoj HDP/obyvatele eurozóny (v USD)	69
Graf 12: Vývoj HDP/obyvatele České republiky (v USD)	69
Graf 13: Zadlužení eurozóny a České republiky	70
Graf 14: Inflace eurozóny	72
Graf 15: Inflace České republiky	72
Graf 16 Pohlaví	80
Graf 17: Věk	81
Graf 18: Dosažené vzdělání	81
Graf 19: Zařazení v pracovním sektoru	82
Graf 20: Ztráta suverenity	82
Graf 21: Vliv členství v EU	83
Graf 22: Výhody členství	84
Graf 23: Jste pro přijetí eura?	85
Graf 24: Zavedení eura	86
Graf 25: Výhody společné měny	87
Graf 26: Nevýhody společné měny	88

1. Úvod

Společná měna evropských států sdružených v eurozóně je velmi diskutabilním tématem dnešní společnosti. Realizace jednotné evropské měny je nejen ekonomickým, ale i politickým rozhodnutím Evropské unie. Myšlenka vzniku samostatné měnové unie byla ovlivněna především potřebou zefektivnit a zjednodušit vnitřní trh zemí, který tvoří čtyři základní ekonomické svody – svoboda volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu. Vznik měnové unie měl vést ke sjednocení ekonomik zemí Evropy, které jsou mnohdy velmi odlišné. Tyto odlišnosti byly častými původci krizí, které eurozónu sužovaly v průběhu jejího vytváření a jsou v některých státech patrné dodnes. Existence měnové unie se potýká jak s řadou příznivců, tak s množstvím odpůrců, jejichž skepticismus pramení především ze zavedení eura v celé Evropské unii. Kritizovány jsou především přínosy společné měny, které, jak ukázal čas, nejsou tak závratné, jak se při její realizaci předvíдалo. Ekonomický růst některých členských států Evropské unie po přijetí jednotné měny stagnoval, v některých případech došlo k úplnému utlumení.

Cílem Evropské unie i nadále zůstává zavedení eura ve všech členských státech pod dohledem Evropské centrální banky. Aby však k přijetí jednotné měny došlo, musí uchazečský stát v době přístupu do měnové unie plnit přesně stanovené podmínky. Přípravenost dané země na vstup do eurozóny je hodnocena na základě ekonomické stability daného státu a konvergencí k měnové unii, kterou se zabývá pět Maastrichtských konvergenčních kritérií definovaných ve Smlouvě o Evropské unii. I kritéria byla předmětem častých diskuzí, poněvadž donucovala kandidátské země vytvořit specifická ekonomická opatření bez ohledu na jejich historický vývoj, což mohlo v závěru přinést spoustu negativ působících na ekonomiku kandidátských zemí v podobě změn dlouhodobých ekonomických výhod. Na místě je i zhodnocení uchazečského státu za pomoci kritérií optimálních měnových oblastí. Základní podmínkou ke vstupu je však vůle státu Evropské unie do eurozóny patřit. Ačkoliv je vstup do eurozóny jednou z podmínek při vstupu do Evropské unie, v historii si dva státy (Dánsko a Velká Británie) vyžádaly při vyjednávání Maastrichtské smlouvy výjimku tzv. opt-out, která je zbavuje povinnosti zavést euro. Země bez této výjimky však euro přijmout musí, ale žádná smlouva neurčuje přesný časový horizont jeho zavedení. Řada států také záměrně nevstupuje do mechanismu směnných kurzů ERM II, čímž neplní kritérium minimálně dvouleté účasti v tomto evropském mechanismu.

Počet členů eurozóny se postupně rozrůstal a z jedenácti zakládajících členů – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko a Španělsko se zvýšil na devatenáct států Evropské unie. Toto rozšiřování lze předpokládat i do budoucna, stejně jako zvyšující se význam eura mezi světovými měnami.

2. Cíl a metodika práce

2.1. Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je zhodnocení připravenosti České republiky ve vztahu k zavedení eura za pomoci analýzy plnění Maastrichtských kritérií od vstupu České republiky do Evropské unie. Provedena je rovněž analýza procesu konvergence na základě konvergenčních kritérií v rámci teorie optimálních měnových oblastí a alternativních přístupů, která je neméně důležitá při rozhodování o vstupu do měnové unie.

Dílčím cílem práce je vývoj postavení společné měny ve světě a její porovnání s ostatními světovými měnami. Zároveň je provedena analýza možných výhod a rizik, která přijetí společné měny přináší. Praktická část diplomové práce je doplněna o dotazníkové šetření vztahující se k posouzení vhodnosti zavedení eura.

2.2. Metodika

Metodika práce bude v souladu s výše uvedenými cíli. První část práce se zaměřuje na vysvětlení teoretických východisek týkajících se dané problematiky, kterými jsou Evropská unie, měnová unie, teorie OCA, konvergenční kritéria a přehled jednotlivých scénářů zavedení eura. V této části práce je využita především metoda deskripce, která se opírá o odbornou literaturu.

Další část analyzuje postavení společné měny v rámci světového měnového kurzu, ve které je provedeno sledování a následné vyhodnocení stability hlavních světových měn v oblasti devizových rezerv, obratu devizových trhů a dluhových cenných papírů. V této části je také zmapován vývoj kurzu eura k jednotlivým světovým měnám.

Třetí, hlavní, část práce analyzuje stav české ekonomiky nejen z pohledu plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií v letech 2010 – 2016 (cenová stabilita, udržitelné veřejné finance, stabilita směnného kurzu, dlouhodobé úrokové sazby), ale i kritérií OCA (mobilita pracovní síly a kapitálu, otevřenost ekonomiky, diverzifikace výroby) v návaznosti na členství v měnové unii.

Čtvrtá část práce se zaměřuje na výhody a nevýhody plynoucí z přijetí společné měny. Vlastní práce je doplněna o kvalitativní výzkum za pomoci dotazníkového šetření

týkající se možného zavedení společné měny v České republice. Dotazník, který je uveden v příloze, obsahuje 11 uzavřených otázek zaměřených na možné přijetí eura včetně jeho přínosů a rizik. Záměrem bylo získat odpovědi od různých věkových skupin občanů s rozdílným vzděláním a zařazením v pracovním sektoru. Záleželo však na ochotě jednotlivých respondentů dotazník vyplnit.

Praktická část práce využívá především metody horizontální analýzy na základě údajů České národní banky, Českého statistického úřadu, Ministerstva financí České republiky, Evropské centrální banky, Eurostatu a dalších důvěryhodných zdrojů. Komparace je provedena u základních makroekonomických ukazatelů, které mají vztah jak k reálné, tak k nominální měnové konvergenci.

3. Společná měna Euro

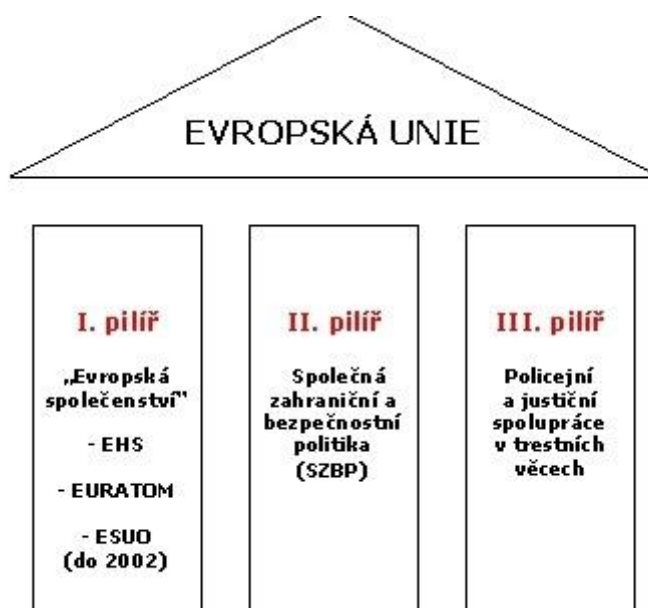
3.1. Počátky měnové unie

Ekonomické priority šesti zakládajících členů Evropského hospodářského společenství a také fungující měnový mechanismus z Bretton Woods byly příčinami toho, proč se měnová politika stala prostředkem, který měl členskými státy ulehčit utváření společného trhu. Státy Evropského hospodářského společenství byly spokojeny se systémem z Bretton Woods z roku 1944 zejména proto, že jim vyhovoval zavedený systém fixních kurzů, který preferovaly před systémem kurzů plovoucích. Hlavními důvody byla evropská zkušenost s plovoucími kurzy v letech 1919 – 1926, očekávaný negativní vliv plovoucích kurzů na příliv přímých investic a oblast obchodu či předpokládané potíže v rámci společné zemědělské politiky při zavedení plovoucího kurzu. (Apel, 2000)

V současné době je integrace měnové politiky zemí Evropské unie považována za ukončenou, avšak je zde provázanost s hospodářskou politikou, která sjednocena není. Oblast hospodářské politiky je stále na úrovni mezivládní spolupráce jednotlivých států EU a velmi často dochází ke střetu koordinované hospodářské politiky a národně spravované měnové politiky. Začátek vytvoření měnové unie proběhl roku 1991. Roku 1992, konkrétně 7. února byla v Maastrichtu podepsána Smlouva o Evropské unii, která vstoupila v platnost 1. listopadu 1993. Reforma Evropských společenství vyvolala potřebu reformovat mechanismy jednotlivých smluv. Stalo se tak na tzv. mezivládní konferenci roku 1997 v Amsterdamu, kde došlo i k podpisu revidované Smlouvy o EU, jež vstoupila v platnost 1. května 1999. Měnová politika Evropské unie je založena na třech pilířích, které jsou zakotveny v Maastrichtské smlouvě. Pilíři jsou společná zahraniční a bezpečnostní politika, jednotný vnitřní trh členských zemí a vytvoření zásad spolupráce zemí v oblasti práva. (Baldwin, 2013)

Obrázek 1: Pilíře Evropské unie

Zdroj: <http://www.evropa2045.cz/hra/napoveda.php?kategorie=6&tema=44>

Vznik měnové integrace v Evropské unii lze rozdělit do třech základních etap:

- 1) V letech 1958 – 1970 mluvíme o období mezivládní spolupráce, během které docházelo pouze ke koordinaci měnových politik v rámci fungování Bretton-woodského měnového systému. Období užší kooperace mezi státy, které probíhalo mezi lety 1971 – 1990, kdy byl navržen první plán na vytvoření společné měny.
- 2) Příprava na zavedení jednotné měny v letech 1990 – 1998, během kterých se definovala základní koncepce celého projektu hospodářské měnové unie s následnou rychlou realizací.
- 3) Období vzniku hospodářské měnové unie, které trvá od roku 1998 dosud, kdy byla zavedena společná měna nejdříve bezhotovostně, následně jako platidlo a veškeré kompetence měnových politik členských zemí převzala Evropská centrální banka.
(Lacina, 2007)

Počátek zájmu o měnovou integraci rostl až v 60. letech 20. století, a to především ze dvou důvodů. Prvním důvodem byla nestabilita mezinárodního systému, druhou příčinou byla potřeba chránit evropské měny členských států před kolísáním amerického dolaru. Jedním z prvních podnětů udělat z měnové koordinace vyšší stupeň integrace byl

tzv. Marjolinův akční plán, který byl předložen tehdejším komisařem Robertem Marjolinem. V tomto plánu bylo navrhováno rozšíření měnové kooperace o nové instituce a povinné konzultace ve formulovaných případech. Praktickým výstupem se stalo vytvoření Výboru guvernérů centrálních bank. Přesto, že bylo zřejmé, že závazky evropské integrace potřebují pokrok ve zmiňované oblasti, instituce Evropského hospodářského společenství (EHS) byly bohužel v 60. letech zaneprázdněny realizací ustanoveních Smlouvy o EHS. Klíčovými politickými cíli bylo zavádění společné zemědělské politiky a vytváření celní unie.

V tomto období byl rovněž zřízen Měnový výbor, jehož hlavní funkcí bylo sledování měnové a finanční situace jednotlivých států. Pod dohledem byla platební bilance zemí, které musely předkládat pravidelné zprávy evropským institucím – Radě EU a Evropské komisi. Měnový výbor byl složen vždy z dvou osob za každý členský stát a z dvou osob za Komisi. Když v roce 1968 došlo k vytvoření celní unie, začala se projevovat nerovnováha, která spočívala v inkompatibilitě národních ekonomik členských zemí EHS. Šlo o cenové rozdíly a vnější nerovnováhu mezi jednotlivými členskými státy, zejména pak Francií a Německem. Objevilo se tak napětí mezi evropskými měnami, které potencionálně ohrožovalo další fungování společné zemědělské politiky a vývoje jednotného trhu. Tyto vlivy vyvolaly potřebu koordinace měnových a hospodářských politik mezi jednotlivými členskými státy. Začaly se proto objevovat návrhy a analýzy konkrétních úvah o užší měnové a hospodářské spolupráci. 12. Února roku 1969 předložila Komise ES1 Memorandum o koordinaci hospodářských politik a měnové spolupráci uvnitř EHS. Tento návrh je známý jako Barreho plán.

Tento plán zahrnoval tři zásadní doporučení:

1. koordinace střednědobých národních hospodářských politik
2. užší koordinace krátkodobých národních hospodářských politik
3. ustanovení společného mechanismu pro měnovou spolupráci. (Apel, 2000)

Barreho plán též upozorňoval na vzájemnou provázanost společných politik, hlavně té zemědělské a s další měnovou integrací a následnými kroky by bylo očekávané budoucí rozšíření Společenství. Dalším významným návrhem v této oblasti jednání byl tzv. Schillerův plán, který byl předložen též 12. února, ale v roce 1970 německou vládou. Tento plán měl opačný pohled na situaci, než jaký uváděl Barreho plán. Schillerův plán obsahoval čtyři stupně dosahujícího cíle budování hospodářské a měnové integrace:

- Konzultace v měnové a hospodářské politice k posílení společné koordinace a ustavení nástrojů krátkodobé pomoci
- Potřeba dosáhnout užší harmonizace ekonomických trendů, především společným rozhodováním některých záležitostí v Radě
- Ustavení společné centrální banky, fixaci měnových kurzů a zavedení volného pohybu kapitálu
- Vytvoření společné měny a nadnárodní hospodářské kontroly (Memorandum, 1970: Overturf, 2000, s. 9 -10) (Lacina, 2007)

Wernerova zpráva

Zásadním mezníkem v oblasti měnové a hospodářské integrace se stal summit hlav států a šéfů vlád jednotlivých států, který se konal 1. a 2. prosince roku 1969 v Haagu. Na tomto summitu byly poprvé definovány konkrétní návrhy, které směřovaly ke vzniku hospodářské a měnové unie. K vytvoření plánu pro postupnou realizaci hospodářské a měnové unie byla vybrána a pověřena expertní skupina, kterou vedl tehdejší lucemburský ministr financí a premiér Pierre Werner. Podle P. Wenera byla pojmenována zpráva, která obsahovala výsledky pro vytvoření zmiňovaného plánu. Wernerova zpráva byla zveřejněná 7. října roku 1970 a stala se prvním obsáhlým plánem ES na založení HMU ve třech etapách. Hospodářská a měnová unie měla být ukončena do roku 1980 a završena přijetím společné měny. Důležité bylo nalezení kompromisu mezi ekonomisty, reprezentovanými zejména Německem a Nizozemím, dle kterých má měnová unie smysl až po harmonizaci jednotlivých ekonomik. Skupina monetaristů, ke kterým patřila Francie, Belgie, Lucembursko či Komise ES zastávala názor, že úspěšné hospodářské integraci musí předejít integrace měnová, zároveň zastávali rychlé zavedení společné měny. (Apel, 2000)

Existence těchto dvou skupin významně ovlivnila další vývoj HMU. V souvislosti s tímto faktem George upozorňuje na předpoklad Wenera v navázání evropských měn na sebe v podobě tzv. měnového hada a současně požadavek na konvergenci jednotlivých ekonomik členských států, přičemž samotný plán obsahoval málo nástrojů pro případné asymetrické šoky nebo krize. (George 1996, Fiala, Pitrová, 2009) Hlavní myšlenkou plánu tedy bylo vytvoření systému vzájemného navázání evropských kurzů na americký dolar, což mělo evropské měně zajistit větší stabilitu. Had měl být spravován systémem centrálních bank zemí a zároveň nezávislým centrem, které by mělo možnost ovlivnit především rozpočtový deficit členských států. Stanoviska zemí k tomuto plánu byla rozdílná, což vedlo k opakovaným úpravám. Ani těmito změnami se však Wernerův plán nezavděčil všem zemím a byl kritizován, především Německem. I přes kritiku a námitky byla 8. - 9. února 1971 na zasedání Rady schválena délka tří fází zavedení společné měny dle Wernerova plánu. První fáze začala 1. ledna 1971 a měla trvat tři roky s možností prodloužení na pět let. (Fiala, Pitrová, 2009)

Had v tunelu

Zahájení realizace HMU však ovlivnila v roce 1971 světová měnová krize, která vedla v srpnu toho roku ke zrušení konvertibility dolaru a následnému zhroutilí bretton-woodského systému pevných kurzů a přechodu na systém kurzů plovoucích. Ve snaze udržení měnové spolupráce byl vytvořen tzv. had v tunelu neboli systém pro sblížení bilaterálních měnových kurzů evropských měn. Cílem tohoto systému bylo navázání jednotlivých evropských měn a zajištění jejich stability prostřednictvím vazby na americký dolar. Do „hada v tunelu“, jehož rozpětí zachycuje obrázek 2, roku 1972 zapojilo šest zemí – Belgie, Francie, Itálie, Nizozemsko, Německo a Lucembursko. Téhož roku se připojila i Velká Británie, která však do necelých dvou měsíců měnového hada opustila. Velkou Británii následovalo Dánsko, další rok vystoupila Itálie a v roce 1974 i Francie. Opuštění tunelu bylo důsledkem nestabilní měnové situace a postupné devalvaci amerického dolaru. V hadovi se udržely pouze silné měny, kterými v té době byly německá marka a dánská koruna. Situaci nepomohlo ani odmítání ES korigovat měnového hada podle již zmíněné devalvace dolaru. (Tsoukalis, 1997). Wernerův plán nakonec ztroskotal. Příčina byla jasná – na počátku 70. let byly hospodářské rozdíly mezi členskými zeměmi

příliš velké na udržení pevných měnových kurzů. Zároveň zde chyběla shoda v základních ekonomických ukazatelích. (Lacina, 2007) I přes Wernerův nezdar, byla jeho zpráva důležitým mezníkem při budování HMU. Ukázalo se, že tzv. ekonomicko - funkční cesta k integraci nebude tak snadná a rychlá jak se předpokládalo, a že některé státy v čele s Francií budou nuceny změnit hospodářskou politiku, která se projevila jako neúčinná.

Evropský měnový systém

Alternativním řešením měnové integrace a měnového hada se stal Evropský měnový systém, který se stal nástrojem k dosažení měnové stability uvnitř ES. EMS rozšířil úvěrový mechanismus a zavedl nové účetní jednotky. S návrhem měnového systému přišel tehdejší předseda Komise A.L.Roy v říjnu 1978. Evropský systém měnových kurzů začal fungovat 13. března 1979. (Baldwin, 2013)

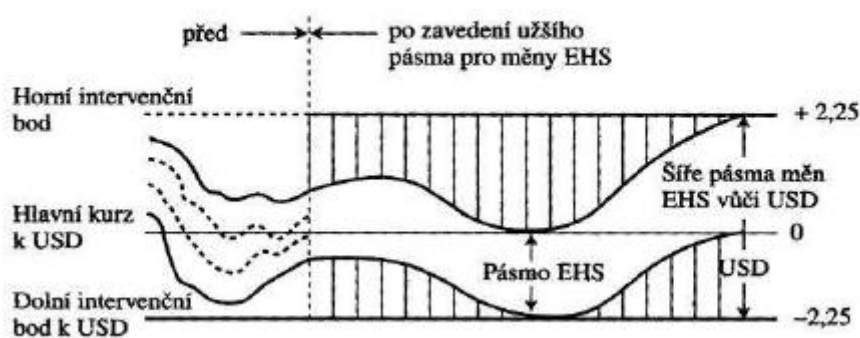
EMS se skládal z tří hlavních prvků:

- 1) Evropská měnová jednotka
- 2) mechanismus měnových kurzů
- 3) úvěrové mechanismy

Zavedená evropská jednotka ECU představovala pevnou hodnotu z podílu měn zúčastněných států. Podíl národních měn se měnit každých pět let a byl roven podílu HDP členského státu na HDP Společenství. ECU byla zavedena pouze v bezhotovostní formě a sloužila jako rezervní měna uvnitř Společenství. Dětila se na oficiální – v rámci EMS, soukromou – při bankovních operacích a na zelenou – při zemědělských platbách. Do roku 1992 se k ECU přidaly řecké drachmy, španělské pesety a portugalské escudy.

Nejdůležitější částí systému byl ERM – mechanismus měnových kurzů. Fungoval na principu paritní mřížky a indikátoru divergence. Měny členských států byly svázány ve dvojicích a tvořily paritní mřížku, ve které se mohly pohybovat ve flukтуаčním pásmu $\pm 2,25\%$ od centrální parity, jak demonstruje obrázek č.2.

Obrázek 2: Had v tunelu

Zdroj: Lacina (2007)

Tunel představoval flukтуаční pásmo evropských měn vůči USD v rozmezí $\pm 2,25\%$, přičemž Itálie, Španělsko, Velká Británie a Portugalsko si zvolily širší pásmo v rozpětí $\pm 6\%$. Šíře pásma v dalším rozvoji HMU poskytovala informaci o tom, jaké konvergence mezi sebou dosáhly státy a jakou vykazují stabilitu vůči Společenství. Pokud by jedna z dvojice zemí tuto hodnotu přesáhla, muselo by dojít k intervenci obou centrálních bank a kurz opět stabilizovat. K tomuto sloužily úvěrové mechanismy. (Eckert, Daniel D., 2012) Evropský měnový systém jakožto kompromisní projekt měl zajistit stabilitu měn, což se mu také podařilo, jak ve vnější stabilitě měnových kurzů, tak ve vnitřní stabilitě cen a nákladů členské země. Od roku 1987 došlo k ustálení EMS a posunutí k systému fixních kurzů. Vliv zde měla krize v letech 1992-1993, kterou zapříčinilo několik ekonomických (recese americké ekonomiky, rozdíly v úrokových sazbách mezi zeměmi ES a USA a Japonskem) i politických (odmítnutí Smlouvy o EU Dánskem, ratifikace ve Francii a Velké Británii) faktorů, avšak za největší příčinu je považována tehdejší ekonomická situace v Německu. Evropský měnový systém je též označován „neúplnou měnovou unií“, která vzniká jen při „svázání“ dvou měn. Neúplnou měnovou unií se systém označoval i z důvodu využívání fixních měnových kurzů, což se postupem času ukázalo jako neudržitelné. Na místě byly dvě možnosti. První představovala zvětšení flexibility měnových kurzů, druhou možností bylo zavedení

jednotné měny, o které bude rozhodovat jeden orgán. Většina členských států se přiklonila k druhé možnosti řešení problému.

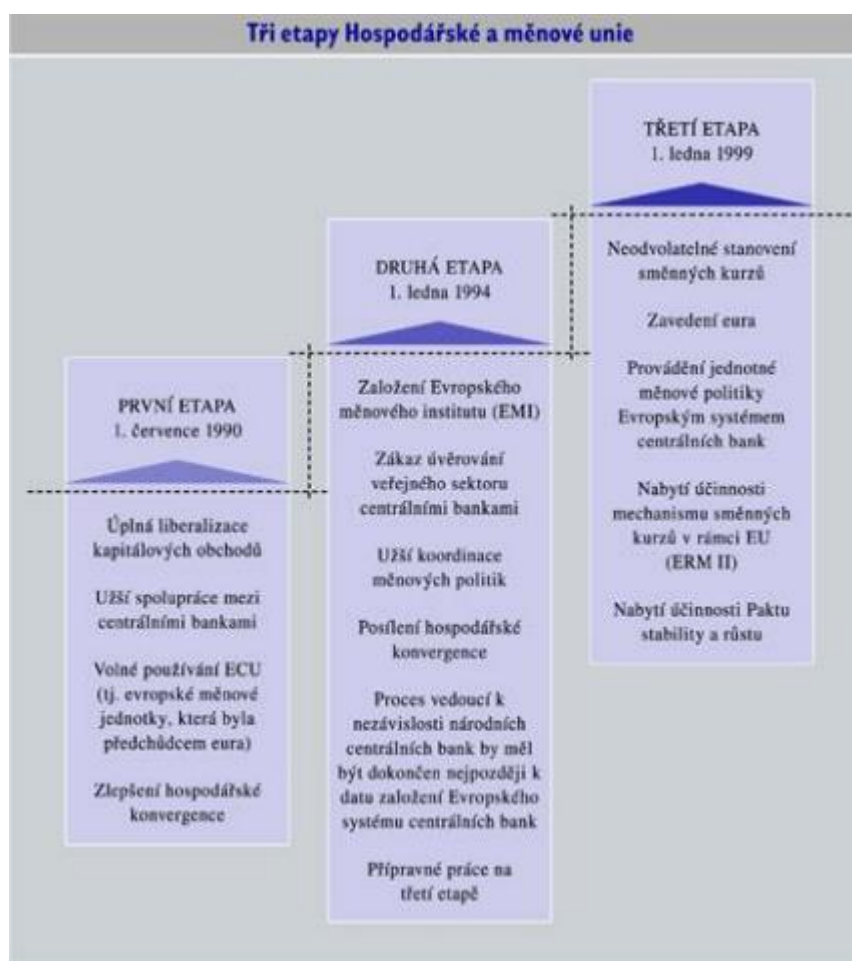
Druhá polovina 80. let znamenala významný krok k dokončení jednotného trhu. V lednu 1985 byla jmenována nová Komise v čele s Jacquesem Delorsem, která opět otevřela myšlenku vybudování úplné měnové unie s jednotnou měnou. Zásadní bylo jednání 27. a 28. června 1988 v Hannoveru, na němž Evropská rada udělila mandát 17člennému výboru expertů (guvernéři centrálních banku, předseda komise a tři nezávislí členové), který měl po ročním mapování současného stavu, přijít s návrhem – zprávou při dalším postupu budování HMU. Delorsova zpráva byla zveřejněna 12. dubna 1989 a stala se „Strategií evropské Hospodářské a měnové unie“, která měla být vybudována ve třech etapách. Schválení Delorsovy zprávy proběhlo na zasedání Evropské rady v Madridu roku 1989. (Lacina, 2007)

Jak již bylo řečeno, při výstavbě HMU se vytvořily dva proudy s odlišnými kroky a způsoby zavedení společné měny. Prvním proudem byly **monetaristé**, kteří se snažili o rychlé zavedení společné měny, jež by pozitivním způsobem ovlivnila ekonomiku členských zemí, a zejména stabilitu směnných kurzů i za cenu vyšší inflace. Nastavení pevných kurzů spolu se stabilním harmonogramem měnové unie by mělo způsobit šok, který donutí jednotlivé vlády usilovat o stimulaci hospodářského výkonu. Monetaristická strategie vycházela z předpokladů, že kontrola pohybu kapitálu zemí a především včasné zařizování směnných kurzů povedou ke stabilitě jednotné měny. Tuto koncepci, která se objevila v již zmíněném Barreho plánu, zastávali zástupci Francie, Lucemburska, Belgie, Itálie (po roce 1970), Velké Británie (do roku 1980) a Komise. Naopak představitelé druhé - ekonomické koncepce zastávali názor, že pro úspěšnou realizaci HMU je důležité sblížení jednotlivých zemí a až v samotném závěru implementace společné měny. **Ekonomisté** podporovali volný pohyb kapitálu, rovnoměrný hospodářský rozvoj a značný vliv nadnárodní autority. Tato strategie výstavby HMU bývá rovněž označována jako „korunovačnická“, neboť společná měna je zavedena až na závěr celého procesu. Mezi zastánce této teorie patřilo Německo, Nizozemsko a do roku 1970 i Itálie. Myšlenka, že by se v důsledku společné měny zvyšovala inflace, byla pro tyto státy absolutně nepřijatelná. Tyto rozdílné skutečnosti vedly k výraznému kompromisnímu řešení při dalším rozvoji HMU. (Fiala, Pitrová, 2009)

3.2. Etapy zavedení evropského měnového systému

Jednotlivé kroky, které vedly k zavedení jednotné měny, byly Smlouvou o EU rozvrženy do tří na sebe navazujících etap. Jednotlivé etapy se však lišily se obsahem i délkou trvání. Zatímco startovací etapa nebyla příliš náročná a snadno koordinovaná, druhá etapa je význačná učiněním nejdůležitějších rozhodnutí a přijetí opatření, která měla vést k posílení koordinace rozpočtových a hospodářských politik a následnému splnění konvergenčních kritérií členskými zeměmi. Poslední etapa celého procesu se zabývala samotným zavedením evropské měny v hotovostní podobě, tedy jako bankovky a mince.

Obrázek 3: Etapy zavádění společné měny

Zdroj: Prezentace Evropská měnová a finanční integrace, dostupné z <http://slideplayer.cz/slide/3679389/>

3.2.1. První etapa

Jak uvádí Lacina (2007), první etapa budování měnové unie začala ještě před zahájením mezivládní konference o HMU podle Delorovy zprávy a probíhala v období od 1. července 1990 do 31. prosince 1993. Delorova zpráva tvořila v budoucnu legislativní podklad nutný pro definování budoucí měnové unie. Tato fáze vedla ke zvýšení nezávislosti centrálních bank členských států a přijetí opatření, jež jsou nezbytná k dosažení harmonizace právních předpisů v oblasti měnové politiky budoucí Evropské centrální banky. Cílem první etapy bylo ukončit formování vnitřního trhu a podpořit konvergenci inflace, kurzové stability a úrokových sazeb mezi státy. Během první etapy rovněž došlo k počátku realizace volného pohybu zboží, osob, kapitálu a služeb. Nástroje hospodářské politiky a sociální soudržnosti byly posíleny díky strukturálním fondům s cílem snížit rozdíly mezi jednotlivými státy Evropské unie. V první etapě rovněž proběhla koordinace rozpočtových politik jednotlivých států, během které mělo dojít k eliminaci překážek za účelem dosažení konvergence základních makroekonomických ukazatelů. Během první etapy výstavby Evropského měnového systému došlo i k jeho krizi, která probíhala v letech 1992-1993, jako nejúspěšnější pokus o stabilizaci kurzů národních měn. Dle Raymonda (1995) byla hlavní příčina krize v tom, že si jednotlivé trhy čím dál více uvědomovaly uměle vytvořený a dlouhodobě neudržitelný charakter parity některých měn ve směnném mechanismu, protože vnitřní kupní síla těchto měn značně klesala vlivem inflace. Krize jistým způsobem oddělila měny států, které tvořily tvrdé jádro (Německo, Francie, Benelux, Irsko a Dánsko) od ostatních zemí, avšak zůstaly navzájem vůči sobě solidární.

3.2.2. Druhá etapa

Druhou etapu lze považovat za přechodnou a zároveň klíčovou, neboť se jedná o nejnáročnější fázi přechodu k hospodářské a měnové unii. Druhá etapa, kterou Lacina (2007), datuje do období 1.ledna 1994 – 31.prosince 1998, vytvořila veškeré právní, ekonomické a institucionální předpoklady k zavedení jednotné měny. Byl vytvořen podrobný scénář technických aspektů přechodu na společnou měnu, který se nazýval Zelená kniha a obsahoval praktická opatření při zavádění jednotné měny. Podstatou tohoto dokumentu bylo postupné zavádění společné měny, aby bylo dosaženo minimalizace

nákladů a maximalizace podpory ze strany bank, obchodních subjektů a veřejnosti. Společná měna měla nejprve být pouze transakční měnou pro centrální banky s postupným uvolňováním pro bezhotovostní operace a následně měla být uvedena do oběhu ve fyzické podobě. Tuto podobu měla mít společná měna až na konci třetí etapy formování HMU. „Zelená kniha“ začíná připomenutím výhody hospodářské a měnové unie:

- striktní makroekonomický rámec,
- příspěvek k mezinárodní měnové stabilitě,
- eliminace pokřivení měnového kurzu uvnitř oblasti jednotného trhu,
- cenová transparence.

Na konci této etapy zanikl Evropský měnový institut (EMI), který byl předchůdcem Evropské centrální banky (ECB). Hlavním úkolem EMI bylo vytvořit organizační, regulační i logické základy pro ECB a Evropský systém centrálních bank (ESCB). V závěru druhé etapy Rada EU ve složení hlav států a šéfů vlád na mimořádném zasedání rozhodla o jedenácti členských zemích, které plnily konvergenční kritéria, a tudíž mohly vstoupit 1.1.1999 do HMU. Těmito zeměmi byly: Belgie, Nizozemsko, Lucembursko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Německo, Rakousko, Portugalsko a Španělsko. Řecko a Španělsko podle Rady nastavená konvergenční kritéria nespĺnily a zůstaly prozatím mimo eurozónu. Jiné státy, Dánsko a Velká Británie, využily své výjimky (opt-out) a do třetí etapy nevstoupily. Rada, která rozhodla o vstupu prvních zemí do eurozóny, vyvolala v ostatních zemích otázku týkající se konvergenčních kritérií a jejich důležitosti. Někteří tvrdili, že kritéria jsou pouze přibližným kritériem, ke kterému se bude při rozhodování o vstupu do HMU přihlížet, jiní však věděli, že konvergenční kritéria jsou přísným předpokladem, který je nutno pro vstup do eurozóny dodržet. 1. června roku 1998 byl ECB a centrálními bankami členských států vytvořen Eurosystem neboli Evropský systém centrálních bank, jehož hlavní činností bylo formulování a definování měnové politiky Evropské unie ve třetí etapě. (Lacina, 2007)

3.2.3. Třetí etapa

Jak uvádí Fiala a Pitrová (2009), měla poslední fáze HMU začít již v roce 1997. Důvodem, proč k tomuto faktu nedošlo, byla neschopnost členských států plnit konvergenční kritéria, především v oblasti rozpočtového deficitu. Cílová fáze tedy

probíhala od roku 1999 ve dvou na sebe navazujících částech. V letech 1999-2001 existovala jednotná měna pouze v bezhotovostní podobě na účtech a byla fixně vázána k domácím měnám členských států. Tyto hodnoty nám přesně demonstruje tabulka č. 1.

Tabulka 1: Přepočítací koeficienty jednotlivých měn

	přepočítací koeficient
Německo	1,955583 DEM
Nizozemí	2,20371 NLG
Irsko	0,787564 IEP
Francie	6,55957 FRF
Belgie	40,3399 BEF
Finsko	5,94573 FIM
Itálie	1936,27 ITL
Lucembursko	40,3399 LUF
Portugalsko	200,484 PTE
Rakousko	13,7603 ATS
Řecko	340,750 GRD
Španělsko	166,386 ESP

Zdroj: Lacina, 2007, původní: Evropská centrální banka

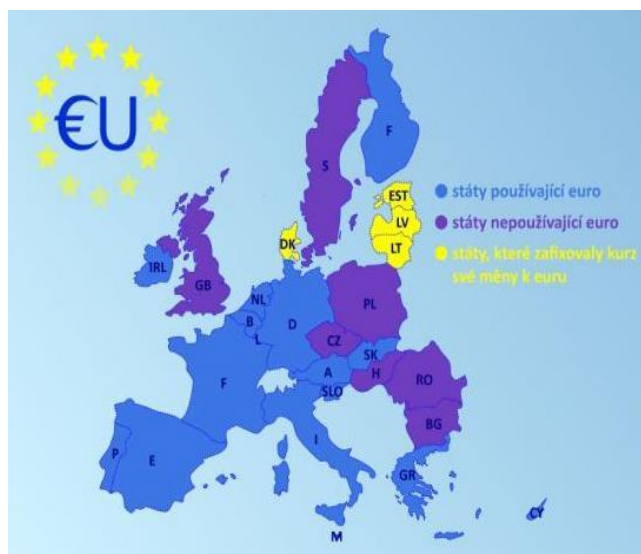
Jednotná měna euro měla nahradit dle harmonogramu Evropské rady domácí měny členských států nejpozději k 1. lednu 2002. Dále Evropská rada v Madridu určila, že konvergenční kritéria členských zemí bude hodnotit během roku 1998 a pokud daná země podmínky v roce 1998 nesplní, nemůže vstoupit do HMU. (Gerbet, 2004). Třetí etapa však netrvala tak dlouho, jak bylo Radou přepokládáno a již 28. února byl proces výměny národních oběživ dokončen. I když byly etapy měnové integrace formálně završeny, pravdou zůstává, že proces integrace stále pokračuje, neboť ani v současné době všechny členské země neplní konvergenční kritéria. Dále je zde několik zemí, které se na svůj vstup do Evropské unie teprve chystají (pre-ins) a do třetí etapy měnové unie se budou muset později zapojit, či státy mající výjimku (opt-out) a třetí etapa se jich netýká. Země lze dále dělit na ty, které usilují o to být členy eurozóny co nejdříve a naopak ty země, které změnu své měny stále odkládají. (Lacina, 2007)

3.3. Vývoj eurozóny

V současné době tvoří eurozónu 19 zemí. Společná měna EU je druhou nejpoužívanější měnou v oblasti mezinárodních transakcí a také patří k jedné z nejdůležitějších rezervních měn. Například mnoho oficiálních měn afrických států, které jsou uvedeny v tabulce v příloze č. 2., je pevně navázáno právě na euro. Jiné země, Bulharsko, Bosna a Hercegovina, mají zřízenou měnovou radu, instituci, která je zákonem povinna sledovat pravidlo měnového kurzu s neodvolatelným ústředním kurzem vůči euru. Na základě rozhodnutí Evropské rady přijalo k 1.1.1999 jednotnou měnu 11 států: Belgie, Nizozemsko, Lucembursko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Německo, Rakousko, Portugalsko a Španělsko. Od roku 2001 používá euro za své i Řecko. Dále se měna Euro stala oficiálním platidlem ve Slovinsku roku 2007, Malta a Kypr začaly používat společnou měnu Evropské unie k 1. 1. 2008.

Další rok, rok 2009 přijalo euro Slovensko. Počátkem roku 2011 vstupuje do eurozóny Estonsko, o tři roky později ho následuje Lotyšsko. Posledním státem, který začal používat společné platidlo je Litva, která tak učinila k 1. 1. 2015. Zbývajících 9 členských států EU nezavedlo euro jako svou národní měnu, jelikož nesplnily požadovaná ekonomická kritéria anebo si vyjednaly dočasnou či trvalou výjimku. Mezi tyto státy patří: Česká republika, Dánsko, Bulharsko, Maďarsko, Polsko, Švédsko, Velká Británie a Rumunsko. Euro však mohou používat i země mimo eurozónu. Tabulka s přehledem zemí, které takzvanou euroizaci využívají je uvedena v příloze č. 2. (Ministerstvo financí, 2013)

Obrázek 4: Eurozóna

Zdoj: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ct24/ekonomika/1350798-eurozona-premysli-o-vlastnim-menovem-fondu>

Členství v Evropské unii přináší zemím řadu výhod především v rámci vnitřního trhu, kde se objem obchodní výměny mezi novými členskými státy zvyšuje až o pětinasobek původních hodnot. Mezi další výhody bezpochyby patří stále zvyšující se stabilita Evropy. Není tedy divu, že o vstup do EU jeví zájem další státy. O připojení do Evropské unie a následném členství v eurozóně již bylo zahájeno jednání se Srbskem roku 2012, Černá Hora dostala status kandidátské země v roce 2010 a v současné době má uzavřeny dvě kapitoly jednání o připojení, a Turecko, které dostalo již v roce 1999. Každá z těchto zemí však čelí jistým, většinou politickým problémům, kvůli kterým dosud nedošlo k jejich integraci.

Přistoupení těchto zemí je projednáváno na summitech, které probíhají dvakrát do roka. Každá kandidátská země je podrobena přístupovým jednáním, během kterých dochází k otevření jednotlivých kapitol Smlouvy a jejich následnému projednávání.

Kandidátskými zeměmi, tedy zeměmi, které čekají na zahájení přístupových jednání, jsou v současné době Albánie a Makedonie, potenciálními kandidátskými zeměmi-čekající na status kandidátské země jsou Bosna a Hercegovina s Kosovem. (Ministerstvo financí, 2013)

3.4. Krize eurozóny

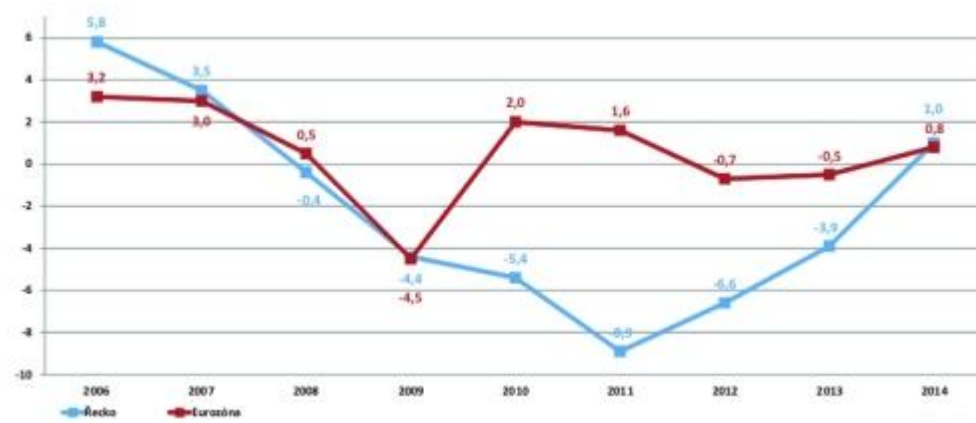
Za první z příčin ekonomické krize lze považovat strukturální nesourodost eurozóny. Založení společné měny mělo být vrcholem měnové a hospodářské unie. Pravdou však je, že došlo pouze k vytvoření měnové unie, hospodářská unie (propojení ekonomik členských států) vytvořena nebyla. Ba naopak. Ekonomiky vyspělých zemí se začaly odlišovat od ekonomik států s pomalejším tempem růstu, jednotná úroková sazba pro všechny ekonomiky členských zemí tyto rozdíly jen upevňovala. V roce 1997 došlo k uzavření Paktu stability a růstu, který obsahoval závazná pravidla pro ekonomiky členských zemí. Zároveň se součástí maastrichtské smlouvy stala tzv. doložka neposkytnutí pomoci (no bail-outclause), která měla zajistit, že ostatní státy neposkytnou pomoci zemi, která se do problémů dostane svou nezodpovědnou fiskální politikou. Jak se ukázalo, ani jedno z těchto opatření nebylo dodrženo. (Euroskop, 2012)

Krize v letech 2008-2009

Ekonomická krize, která tvrdě zasáhla velkou část Evropské Unie a s jejichž dopady se potýkáme do dnes, je důsledkem zpomalením růstu ekonomiky Spojených Států. Zpomalení tempa růstu, které bylo v Americe patrné od roku 2007, představovalo pro mnoho tamních obyvatel neschopnost splácet své závazky, především za bydlení, bankám. O rok později, roku 2008, došlo ke krachu čtvrté největší investiční banky Spojených států Lehman Brothers, která obchodovala s řadou světových bank. Mezi obchodní partnery Lehman Brothers patřily banky například z Německa, Francie, Spojeného Království, Irska, Dánska, Nizozemska a Belgie. Ve snaze zabránit stejné situaci, která nastala na americkém trhu, si začaly banky od států půjčovat. Toto řešení se projevilo jako prvoplánové a ukvapené a mnohdy s následky, které téměř přivedly některé z bank či dokonce států na pokraj krachu. Taková situace postihla například Irsko, jehož ekonomika byla silně závislá na vývozu za oceán. Po roce 2008 začal v zemi rapidně upadat trh s nemovitostmi a začala narůstat nedůvěra u spotřebitelů – především v oblasti hypoték, které v té době byly pro většinu obyvatel téměř nedosažitelné z důvodu vysokých úroků. Irsko v letech 2008 - 2009 zaznamenalo nejsilnější recesi ve své historii s propadem HDP o 4-6 %.

Dalším příkladem je bezesporu Řecko, jehož situace není vyřešena do současnosti. První známky napětí byly známy již na podzim 2009, kdy vyšlo najevo falšování ekonomické statistiky ve prospěch Řecka. Situace vyvrcholila v únoru 2010, kdy Řecko nemělo dostatek peněz na splácení svých dluhů. Tehdy se poprvé sešla mimořádná Evropská rada, aby projednala následující řešení alarmující situace řecké ekonomiky. V květnu byla Mezinárodním měnovým fondem Řecku poskytnuta první půjčka ve výši 30 mld. EUR, dalších 80 mld. EUR obdrželo Řecko od Evropské unie. Pomoc Řecku však musí i členské státy eurozóny. Nejvyšší částku přispělo Německo – 22,4 mld. EUR, což vedlo k vyvolání několika stížností v zemi, které vedly až k Ústavnímu soudu. Poskytnutí úvěru však může stát i odmítnout, jako to v tomto případě udělalo Slovensko. Druhý záchranný balíček v celkové výši 130 mld. EUR (102 mld. EUR od Evropské unie, 28 mld. EUR od MMF) byl poskytnut v roce 2011. (Dědek, 2014)

Graf 1: Vývoj HDP Řecka a eurozóny, 2006-2014

Zdroj: Euroskop, dostupné z <https://www.euroskop.cz/46/25310/clanek/recko-v-grafech-cisla-za-roky-2008-2014/>

Záchranný mechanismus

Eurozóna jen pár dní po pomoci Řecku zavedla dočasný záchranný mechanismus, který měl sloužit jako signál pro investory, že eurozóna nedovolí krach žádné ze svých ekonomik. Prohlášení, že mechanismus s hodnotou 750 mld. EUR nebude nikdy spuštěn, nebylo naplněno. Součástí záchranného mechanismu byl Evropský nástroj finanční stability – ESFS, na jehož fungování dohlížela Evropská komise. Tento fond byl založen

všemi členy eurozóny jako příspěvek MMF, a rovněž jako společnost podle lucemburského práva. Evropský nástroj finanční stability měl financovat hlavní část záchranných operací v eurozóně, čemuž odpovídala jeho finanční kapacita. Ta byla odvozena od celkového objemu garancí, jimiž členské státy eurozóny, podle svého podílu na kapitálu ECB, ručily za cenné papíry. Emisemi těchto cenných papírů byly tvořeny finanční zdroje ESFS. Druhým dočasným eurovalem byl menší Evropský mechanismus finanční stability – ESFM, jenž byl založen na principu emitování dluhopisů jménem EU na kapitálových trzích a následném půjčování zemím v krizi. Půjčky od Evropské unie i Mezinárodního měnového fondu využilo i již zmiňované Irsko (80 mld. EUR – 22,5 mld. z ESFM, 17,7 mld. z ESFS) nebo Portugalsko (78 mld. EUR – 26 mld. z ESFM, 26 mld. z ESFS). V červnu 2012 požádaly o finanční pomoc i Kypr a Španělsko. Záchranný mechanismus však byl pouze dočasným řešením (oba eurovaly byly ustanoveny na dobu tří let) a od roku 2012 ho nahradil ESM – Evropský stabilizační mechanismus, jenž je založen členskými státy eurozóny jako nadnárodní finanční instituce hospodařící s vlastním kapitálem. Celkový kapitál Evropského stabilizačního mechanismu byl 700 mld. EUR a byl mezi země rozpočítán na akcionářské podíly podle upraveného klíče, s dočasným zvýhodněním pro hospodářsky slabší země.

ESM je druhý v pořadí za Mezinárodním měnovým fondem s postavením preferovaného věřitele členských států eurozóny. Mezi nástroje EMS patří nejen půjčky, ale i možnost intervencí na primárním i sekundárním trhu s vládními dluhopisy, možnost být členem programů preventivní pomoci a pomáhat rekapitalizovat finanční instituce. Nutno dodat, že zapojení do ESM není podmínkou pro vstup do eurozóny, ale očekává se, že každý členský stát na oplátku všech výhod společné měny, přispěje k řešení společných problémů eurozóny jako celku. (European Stability Mechanism, 2016)

Obrázek 5: Členské státy ESM

		Kapitálový klíč %	Upsaný kapitál mld. EUR	Splacený kapitál mld. EUR
	Belgie	3,4534	24,34	2,78
	Estonsko	0,1847	1,30	0,15
	Finsko	1,7852	12,58	1,44
	Francie	20,2471	142,70	16,31
	Irsko	1,5814	11,14	1,27
	Itálie	17,7917	125,40	14,33
	Kypr	0,1949	1,37	0,16
	Litva	0,4063	2,86	0,33
	Lotyšsko	0,2746	1,93	0,22
	Lucembursko	0,2487	1,75	0,20
	Malta	0,0726	0,51	0,06
	Německo	26,9616	190,02	21,72
	Nizozemsko	5,6781	40,02	4,57
	Portugalsko	2,4921	17,56	2,01
	Rakousko	2,7644	19,48	2,23
	Řecko	2,7975	19,72	2,25
	Slovensko	0,8184	5,77	0,66
	Slovinsko	0,4247	2,99	0,34
	Španělsko	11,8227	83,33	9,52
	CELKEM	100,00	704,80	80,55

Zdroj: Webové stránky European Stability Mechanism.

3.5. Teorie optimálních měnových oblastí

V šedesátých letech dvacátého století byla vytvářena Teorie optimálních měnových oblastí (Optimum Currency Areas), jenž stanovuje kritéria, která by měl splňovat uchazeč pro vstup do měnové unie. Vznik samotné měnové unie je však podmíněn několika kritérii včetně existence dostatečně pružných trhů práce a mobility pracovní síly. Naplnění těchto předpokladů je velmi dlouhá záležitost, přičemž je velice obtížné ba dokonce nemožné stanovit správné ukazatele, které by zachytily časové a prostorové srovnání pokroku v tomto směru.

Za zakladatele tohoto teoretického přístupu je považován ekonom R.Mundell. Jak uvádí Lacina (2007) formuloval Mundell základní otázku s ohledem na

pravděpodobnost asymetrického šoku neboli možnosti, že nějaký neočekávaný výkyv ekonomiky bude mít odlišný dopad na ekonomiky jednotlivých států. Teorii optimálních měnových oblastí dále rozvíjeli R.McKinnon a P.B.Kenen. Ačkoliv prošla celá teorie za poslední desetiletí několika přezkoumánými, základní myšlenka zůstává stejná. (Lacina, 2007)

3.5.1 Kritéria OCA

Teorie optimální měnových oblastí je tvořena celkem šesti kritérii – třemi hospodářskými a třemi politickými. Původní hospodářská kritéria byla vytvořena A. Mundellem, Peterem Kenenem a Ronaldem McKinnonem. Tato tři kritéria se soustředí na oblast asymetrických šoků – odolnost dané země vůči těmto šokům a jejich případné vzpamatování se ze šoků za předpokladu, že zde měnový kurz neslouží jako stabilizační nástroj. Politická kritéria se zabývají otázkami případné pomoci při výskytu asymetrických šoků. K tradiční teorii OCA byla v průběhu vývoje vytvořena i další kritéria, například kritérium cenové a mzdové flexibility, integrace finančních trhů nebo integraci politickou. (Baldwin, 2013)

3.5.3.1. *Hospodářská kritéria*

První kritérium z roku 1961 - Kritérium mobility výrobních faktorů, jehož autorem je Robert Mundell: Hlavní myšlenkou tohoto kritéria je vytvoření co nejmenších nákladů při jednotné měně v případě, že by se produkční faktory práce a kapitál volně přemisťovaly mezi hranicemi států. Zatímco kapitál považujeme za plně mobilní, pracovní síla bez dostatku mobility je zde překážkou. Optimální měnovou oblastí je tedy region s mobilitou výrobních faktorů uvnitř oblasti a jejich imobilitou vně oblasti. Mundel se snažil o stabilitu měnové oblasti uvnitř státu, méně pohlížel na její velikost. Ke stabilitě měla v případě asymetrického šoku pomoci mobilita výrobních faktorů.

Příklad: *„Jsou dány dvě země, země A, zasažená asymetrickým šokem, a země B, tímto šokem není zasažena. Země A je postižena nezaměstnaností, v zemi B porostou inflační tlaky. Pokud se přesunou nevyužité výrobní faktory ze země A do země B, která trpí jejich nedostatkem, vyřešily by se oba problémy zároveň, aniž by byla nutná změna cen a mezd ve kterékoliv ze zemí. Jestli tedy není možná změna měnového kurzu, je to právě mobilita*

pracovní síly, která může zmírnit následky asymetrického hospodářského šoku.“
(Baldwin, 2013)

V současné době stále existuje mnoho bariér, které omezují pohyb pracovní síly. Mezi tyto bariery řadíme především překážky jazykové, institucionální nebo kulturní, dále se jedná o neochotu přestěhovat se do jiného města či státu za účelem práce. Vysoká mobilita pracovní síly by ale v případě přechodného asymetrického šoku mohla být zbytečná ba přímo nežádoucí v důsledku vyšších nákladů u samotného stěhování či zaškolení zaměstnanců, neboť každý stát má jiný přístup k poskytování služeb nebo výrobě zboží. Problém by mohly představovat i změny v oblasti legislativy, například při výstavbě továren, které jsou velmi časově náročné a mohly by být dostavěny až po odeznění asymetrického šoku. (Baldwin, 2013)

Druhé kritérium z roku 1963 - Kritérium komoditní diverzifikace produkce a spotřeby definované P. Kennenem zní následovně: *„Optimální měnovou oblast tvoří země, jejichž výroba a vývozy jsou široce diverzifikovány a jsou podobné struktury.“*
(Baldwin, 2013)

Kennen tímto kritériem říká, že do měnové oblasti patří takové ekonomiky, které se soustředí na širokou škálu výrobků sobě podobným a proto asymetrické šoky, které by zde mohly vzniknout, nebudou tak silné, jako u ekonomik vyrábějící malou nabídku sortimentu. Například země, která exportuje pouze jeden produkt zemědělského typu, bude zasažena hospodářským šokem, pokud nebude mít svou produkci diverzifikovanou a dojde ke snížení poptávky po jejích produktu, dostane se do ekonomických problémů. (Baldwin, 2013)

Třetí kritérium - Kritérium otevřenosti ekonomiky z roku 1969 stanovené McKinnonem zní: *„Optimální měnovou oblast tvoří země, které jsou velmi otevřené obchodu a úzce mezi sebou obchodují.“* (Baldwin, 2013)

Otevřenost ekonomiky je podmíněna rozdělením zboží na obchodovatelné tedy importované a exportované a neobchodovatelné, kam řadíme služby a výrobky, které se hůře exportují. Otevřenost dané ekonomiky je definována jako podíl obchodovatelného zboží na celkové spotřebě země. Pokud je podíl vysoký, existuje v zemi málo neobchodovatelného zboží, což znamená, že změny měnového kurzu zde nemají příliš

velký vliv. Čím otevřenější daná ekonomika bude, tím větší bude přínos měnové unie. Naopak čím větší podíl na celkové produkci bude mít neobchodovatelné zboží, tím vhodnější bude flexibilní měnový kurz. Běžné zboží se v současnosti vyrábí v několika zemích současně a liší se mnohdy pouze v detailech. Podobné budou i ceny i výrobků, které se vlivem konkurence nebudou příliš měnit. Malé otevřené ekonomiky nejčastěji obchodují zboží na mezinárodních trzích, proto by se ekonomické výkyvy neprojevíly na trhu domácím, za to změny měnového kurzu by se projevíly pouze v domácích cenách, konkurenceschopnost země by byla beze změn. V tomto případě tedy není až tak těžké vzdát se měnového kurzu jako nástroje k řešení hospodářských šoků. (Baldwin, 2013)

3.5.3.2. Politická kritéria

První kritérium - Transferové kritérium: „*Optimální měnovou oblast tvoří země, které se dohodly na vzájemné kompenzaci nepříznivých hospodářských šoků.*“ (Baldwin, 2013)

Toto kritérium poukazuje na možnost pomoci zemi, kterou postihl hospodářský šok od země, která tomuto šoku nečelí. Tento stav se může samozřejmě i otočit, a země, která pomoc přijímala, ji bude muset sama poskytnout. (Baldwin, 2013) Transferové kritérium se opírá o velikost dluhu členské země, která je ukazatelem výskytu hospodářského šoku.

Druhé kritérium - Kritérium jednotnosti priorit: „*Členské země měnové unie se musí skutečně shodovat v tom, jak se vypořádat s hospodářskými šoky.*“ (Baldwin, 2013)

Jak samotný název kritéria napovídá, každá země má odlišné priority, národní zájmy i názory na řešení stejného problému, což v praxi znamená, že sjednocení řešení hospodářského problému je obtížnější s vyšším počtem zemí, které jsou v něm zainteresovány. Rozpory se projevují například v měnové oblasti. V případě, že jednotlivé země měnové unie nesdílejí společné zájmy, bude pro společnou centrální banku velice obtížné plnit všechny požadavky. I když státy nebudou mít stejné reakce na hospodářské šoky nebo názory na řízení unie, musí upřednostňovat kolektivní zájem a snažit se najít společnou cestu i řešení.

(Baldwin, 2013)

Třetí kritérium - Kritérium soudržnosti: „*Když společná měnová politika vyvolává konflikty mezi národními zájmy, země, které tvoří měnovou oblast, musí přijmout tyto náklady ve jménu společného osudu.*“ (Baldwin, 2013)

Základem správného fungování státu, respektive měnové oblasti, je solidárnost vůči druhým. Občané i jednotlivé státy si musí být vědomi toho, že pokud nastanou různé rozpory, při kterých spolu nebudou souhlasit nebo asymetrické šoky, musí se jednotlivé národní zájmy tolerovat.

Je třeba počítat s tím, že žádné z uvedených kritérií nebude nejspíše nikdy zcela splněno. Každá země čelí jistým problémům, které znemožňují úplné plnění kritérií. Dalším problémem je i rozsáhlost měnové oblasti, která zahrnuje i „nevhodné“ státy. Lze tedy říci, že žádná měnová oblast není optimální měnovou oblastí, avšak pro její členy může být výhodnější než zachování vlastní měny.

(Baldwin, 2013)

3.5.3.3. Ostatní kritéria

K původním kritériím byla časem přidávána další kritéria pro lepší posouzení přijetí společné měny.

- Flexibilita cen a mezd
- Strukturální podobnost tvorby HDP
- Podobnost měř inflace
- Integrace finančních trhů
- Fiskální integrace
- Variabilita reálného měnového kurzu

3.6. Maastrichtská kritéria

Hlavní příčinou vytvoření makroekonomických kritérií konvergence byly obavy z inflačních dopadů budoucí měnové unie. Což by při vstupu země s odlišnou mírou inflace mělo v praxi dopad na státy s do té doby nízkou inflací. Důvodem je společná politika centrální banky, jež by odrážela představy jednotlivých členských států měnové

unie. Země by následně pak nesla dodatečné náklady spojené se vstupem do měnové unie a její ochota sdílet prostřední měnové unie se zeměmi, které upřednostňují vyšší inflaci, by pravděpodobně klesala.

Definování makroekonomických kritérií vyplývá z Maastrichtské smlouvy neboli Smlouvy o Evropské Unii. Kritéria, která sledují připravenost dané uchazečské země na vstup do hospodářské a měnové unie se proto označují jako maastrichtská kritéria, nazývají se i kritérii nominální konvergence. Plnění ekonomických kritérií je závaznou podmínkou pro vstup uchazečské země do eurozóny. K posouzení míry ekonomické konvergence neboli schopnosti uchazečské země integrovat se plynule do měnového režimu eurozóny bez následku nestability jak pro danou zemi, tak celou eurozónu se používají takzvaná maastrichtská konvergenční kritéria. Hodnocení maastrichtských kritérií je prováděno Evropskou komisí a Evropskou centrální bankou v dokumentech nazývaných Konvergenční zpráva. Toto hodnocení je prováděno pravidelně každé dva roky, nebo na vyžádání uchazečské země, která chce do eurozóny vstoupit. K přijetí je nutné, aby země v okamžiku hodnocení splňovala všechna nastavená kritéria. (Dědek, 2014), (Ministerstvo financí, 2016)

Vymezení maastrichtských kritérií

Evropská komise spolu s Evropskou centrální bankou sleduje celkem čtyři kritéria v oblastech monetární a fiskální politiky.

Tabulka 2: Maastrichtská kritéria

Monetární kritéria	Fiskální kritéria	
Kritérium cenové stability	Kritérium udržitelnosti veřejných financí	Kritérium veřejného deficitu
Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb		Kritérium hrubého veřejného dluhu
Kritérium stability kurzu		

Zdroj: Vlastní zpracování

Kritéria makroekonomického charakteru byla schválena na zasedání Evropské rady, které se konalo 1. až 2. května 1998 v Bruselu na základě doporučení Komise, u 6 zakládajících členů Evropské unie. Tato kritéria byla definována v Maastrichtské smlouvě z roku 1992 a jejich hlavním úkolem bylo zjistit míru sjednocení základních

ekonomických veličin členských států EU. Plnění těchto kritérií mělo být nápomocno při zajištění stabilního prostředí uvnitř EU a snadnějšího přechodu na společnou měnu.

(Lacina, 2007)

Maastrichtská kritéria se potýkala i s řadou negativních názorů, zejména od zemí z takzvaného východního rozšíření EU, které se připojily po téměř desetiletém odstupu. Stížnosti se týkaly především zastaralosti kritérií, jistá nelogičnost a v neposlední řadě se jednalo o kritiku za nevhodnost pro dohánějící ekonomiky. Dohodnutá kritéria byla však výsledkem politických kompromisů, které občas postrádají ekonomickou logiku. (Dědek, 2014)

I přes řadu námitek a neshod zůstaly parametry pro vstup do Evropské unie stejné a sledují se kritéria ve čtyřech oblastech: Dědek (2014) uvádí kritérií pět – rozdílné je „kritérium udržitelnosti veřejných financí“, které dělí na „velikost vládního deficitu“ a „velikost vládního dluhu“.

1. Kritérium cenové stability

Inflace je měřena pomocí indexu spotřebitelských cen na srovnatelném základě s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.“ (Článek 1 Protokolu o kritériích konvergence). Plnění tohoto kritéria je posuzováno na základě porovnání referenční hodnoty stanovené ECB s hodnotou inflace dané země. Referenční hodnota se stanoví tak, že k průměru tří zemí s nejnižší dosaženou mírou inflace se přičte 1,5 %. Plnění tohoto kritéria je nutné ke správnému fungování měnové unie. Rozdíly v inflaci jednotlivých členských zemí by představovaly komplikace provádění monetární politiky ECB. Pro státy s vysokou mírou inflace by musela být monetární politika expanzivní, v opačném případě by musela být restriktivní. Zároveň zde není možnost využití měnového kurzu jako makroekonomického nástroje k udržení cenové konkurence schopnosti, což prokazuje schopnost fungování členské země bez tohoto nástroje. Cenový vývoj je sledován dle Dědka (2013) pomocí HCPI, neboli harmonizovaného indexu spotřebitelských cen, který na rozdíl od CPI, indexu spotřebitelských cen, nemá koš fixních položek, ale je založen na „pevných segmentech“.

HCPI zaznamenává vývoj změn cen zboží a služeb v daném roce. V případě že země splňuje výše uvedené dané požadavky, vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu.

2. Kritérium udržitelnosti veřejných financí

Kritérium udržitelnosti veřejných financí se dělí na dvě části:

- kritérium schodku veřejných financí, který se zaměřuje na krátkodobý až střednědobý stav veřejných financí nesmí překročit hranici 3% HDP
- kritérium veřejného dluhu, pro nějž je hranice 60% HDP

Velikosti referenčních hodnot kritérií uvádí Protokol č. 12 o postupu při nadměrném schodku. Uchazečská země musí plnit obě složky fiskálního kritéria najednou, aby bylo uznáno za splněné. Existuje zde však výjimka, pro členský stát, který nedodrží stanovené rozpočtové podmínky. Evropská unie může na základě Smlouvy o fungování EU udělit výjimku státu při neplnění kritéria schodku veřejného rozpočtu, pokud vykazuje klesání v této oblasti a blíží se referenční hodnotě nebo pokud referenční hodnotu překročil pouze výjimečně. To samé platí při plnění kritéria veřejného dluhu k HDP. O stav veřejných financí se Evropská unie zajímá dlouhodobě, ne jen při analýze plnění maastrichtských kritérií. Pokud země dlouhodobě vykazuje nadměrný schodek, řídí se další postup Paktem stability a růstu, který upravuje koordinační mechanismy. Kandidátská země nesmí však tyto postupy využívat, pokud chce být součástí měnové unie. Špatný stav veřejných financí by totiž mohl ohrožovat stabilitu celé měnové unie. *„Vysoké rozpočtové deficity povzbuzují poptávkově taženou inflaci a vytlačují ze soukromého sektoru investice. Narůstající dluh může vyvolat krizi vládních financí, což může poškozovat důvěryhodnost eura. Účelem kritéria udržitelnosti veřejných financí je předcházet těmto rizikům i tím, že členy eurozóny se budou stávat pouze země s konsolidovanými veřejnými financemi“* (Ministerstvo financí, 2016)

3. Kritérium stability měnového kurzu

Podmínkou pro plnění tohoto kritéria je účast země v kurzovém mechanismu ERM II (Exchange Rate Mechanism) a zachování kurzové stability. Evropský stabilizační mechanismus je založen na fixaci měn daných států na společnou měnu v rámci tzv. flukтуаčního pásma. Fixovaná měna má stanovenou centrální paritu, která je určována buď vládou, nebo centrální bankou a představuje základní kurz domácí měny vůči kotevní měně. Flukтуаční pásmo představuje interval $\pm 15\%$, ve kterém se může devizový kurz měny pohybovat, aniž by došlo k porušení kritéria stability měnového kurzu. Konvergenční kritérium stability měnového kurzu vyžaduje, aby uchazečská země byla minimálně dva roky účastníkem kurzu ERM II. Nutno zmínit, že v tomto mechanismu mohou být i země, které konvergenční kritérium naplňovat nechtějí, a jde jim pouze o zajištění stability měny. Mechanismus ERM II byl vytvořen jako nástupce ERM, jež byl zaveden v souvislosti s existencí bezhotovostní jednotky ECU. Flukтуаční pásmo ERM I bylo pouhých $\pm 2,5\%$, k jeho rozšíření vedly měnové turbulence v letech 1992-1993. Ke změně Evropského stabilizačního mechanismu vedlo i zavedení společné měny euro, které změnilo princip „mřížky“ spojující jednotlivé země na princip vázanosti na společnou měnu.

4. Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Článek 4 Protokolu č. 13 o kritériích konvergence říká, že „Kritérium konvergence úrokových sazeb znamená, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 procentní body úrokovou sazbu nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků. Úrokové sazby se zjišťují na základě dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů, s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.“ Pokud je tohoto dosaženo, je považováno kritérium dlouhodobých úrokových sazeb za splněné. (Plchová, 2010)

3.7. Scénáře zavedení Eura

Možností, jak přijmou společnou měnu Evropské unie za svou je několik, a záleží na každém ze států, pro kterou z dostupných variant se rozhodne. V České republice byla zřízena Národní koordinační skupina, jež se skládá ze zástupců dotčených ministerstev a ČNB a v jejím čele Národní koordinátor, kterého zvolila vláda. Národní koordinační skupina sestavuje pracovní skupiny, které řeší konkrétní přípravy jednotlivých sektorů pro přijetí společné měny. Na základě doporučení Národní koordinační skupiny se vláda ČR rozhodla pro třetí variantu, tj. variantu velkého třesku nebo-li tzv. „Big Bang“. (Euroskop, 20014) Podrobné schéma národní koordinační skupiny pro zavedení eura v ČR je uvedeno v příloze č. 1.

3.7.1. Madridský scénář – scénář s využitím přechodného období

Tento typ scénáře byl jediným při vzniku eurozóny. Při zvolení přechodu přes Madridský scénář je společná měna zavedena nejdříve v bezhotovostní formě a národní měna státu se stává podjednotkou eura neboli nesetinnou denominací podle přepočítacího koeficientu. Během probíhajícího přechodného období země používá národní měnové jednotky a oficiálním platidlem euro zatím není, avšak používat se může. Období mezi bezhotovostním a hotovostním zavedením eura trvá maximálně tři roky. V případě dlužných částek lze dluh hradit jak v eurech, tak v národní měně a částka se připíše v měně, ve které je veden účet věřitele. Možný je i přepočet na základě přepočítacích koeficientů. Členské státy také mohou v přechodném období přepočíst nesplacené vládní dluhopisy na euro a rovněž převést své vypořádací systémy pro cenné papíry a pro vypořádání plateb.

Obrázek 6: Madridský scénář

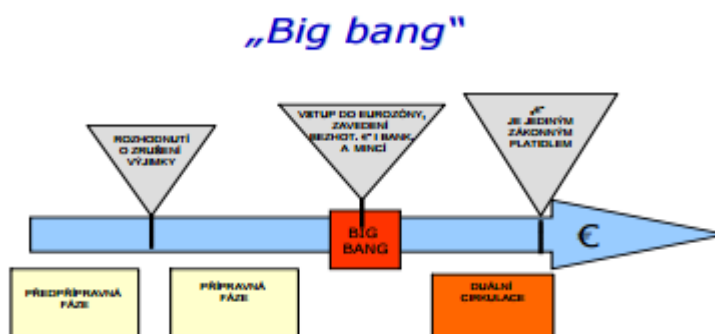

Zdroj: ČNB

3.7.2. Jednorázový přechod, tzv. „velký třesk“ (známý jako „Big Bang“)

Tento přechod zahrnuje současné zavedení měny v bezhotovostní i hotovostní formě. V nařízení č. 974/98 není „velký třesk“ přímo definován – zmíněna je pouze možnost zavedení bezhotovostní i hotovostní formy eura ke stejnému datu, z toho lze odvodit, že se jedná o zavedení eura s přechodným obdobím s nulovou délkou časových jednotek.

Obrázek 7: Big bang

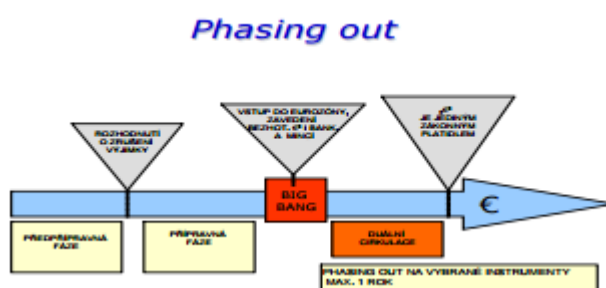
Zdroj: ČNB

3.7.3. Phasing - Out („období postupného zrušení“)

Tento scénář je možný pouze při volbě scénáře „velký třesk“, nelze jej kombinovat s přechodným obdobím. Během určité době po zavedení eura (nejvýše však po dobu

jednoho roku) je možné používat vybrané právní nástroje znějící na národní měnu (jde tedy o dílčí výjimku z obecné zásady, že po zavedení hotovostního eura nelze používat národní měnové jednotky v nových právních nástrojích). Použití této zásady by mělo být časově i věcně omezeno na určité oblasti (např. fakturace malých podnikatelů, živnostníků). Placení a účtování se však musí provádět vždy v eurech, za přepočtení z fakturované národní měny na eura by podle dosavadního výkladu EK odpovídal příjemce faktury nebo ten, kdo zajišťuje platbu, tedy banka či pošta. (Zavedenieura.cz, 2016)

Obrázek 8: Phasing-out

Zdroj: ČNB

3.8. Další alternativy posouzení vhodnosti přijetí společné měny

Tehdejší britský ministr financí Gordon Brown měl zpočátku pozitivní vztah k euru, avšak aby ho mohla země přijmout, musela zhodnotit dopady společné měny pro Velkou Británii konkrétně. Roku 1997 definoval pět kritérií, týkajících se výhod společné měny pro „naši“ ekonomiku, reálné stabilizace a růstu „naší“ ekonomiky plynoucí z přijetí společné měny. Kritéria měla kriticky zhodnotit připravenost Velké Británie na přijetí jednotné měny. Tato kritéria tvoří tzv. Brownovy testy. Prvním kritériem je harmonizace ekonomiky Velké Británie s ekonomikou Evropské unie. Flexibilita Velké Británie, díky kterým by odolala externím šokům a v případě hospodářského poklesu by využila vlastní monetární a fiskální politiku, byla druhým kritériem. Druhým kritériem je dopad na příliv investic, což značí, že je výhodné uchovat si vlastní měnu do té doby, dokud nezačne brzdit příliv investic. Třetím kritériem je otázka, zda případný vstup do eurozóny vytvoří dostatečně příznivé klima pro dlouhodobé investice. Uchovat měnu by si Velká Británie měla také do té doby, dokud vlastní měna nezačne brzdit ekonomickou oblast finančních

služeb. Zkoumá tedy dopad vstupu do eurozóny na finanční sektor. Pátým a posledním kritériem byl vstup Británie do eurozóny, který byl podmíněný růstem HDP.

Tato kritéria by se dala aplikovat i na Českou republiku, ovšem s odlišností ekonomiky je nutno kritéria upravit. Brownovy testy pro Českou republiku přetransformoval Václav Klaus.

V roce 2005 se na vystoupení Euro Business Breakfast Klaus podivil nad tím, že se v debatách o přijetí eura mluví pouze o maastrichtských kritériích, která vytváří státy, které již společnou měnu zavedly. Dá se tedy mluvit o „jejich“ kritériích, o kritériích, díky kterým rozhodnout, jestli pro ně nově přichozí země eurozóny bude znamenat nějaké riziko či nikoli. (Klaus, 2006)

1. Skupina argumentů, zabývající se tím, zdali přineslo euro slibované výsledky

Tyto argumenty se zaměřují na oblastí rychlého a dynamického ekonomického růstu eurozóny, zda je – více než v minulosti – zárukou fiskální a měnové stability a zda členské země eurozóny dodržují svá vlastní pravidla. Zde odpovídá Václav Klaus záporně, slovy ne, nikoli. Ekonomický růst se za dobu existence společné měny zpomalil, stav veřejných rozpočtů se nejenom nezlepšil, ale dokonce zhoršil a maastrichtská kritéria mnoha zeměmi plněna nejsou. Do první skupiny argumentů patří i to, zda v období od zahájení fungování eura v roce 1999 do počátku roku 2006 došlo k pokroku vytváření volného pohybu pracovních sil a flexibility cen a mezd.

2. Vystavení kandidátské země stejným exogenním šokům jako země eurozóny

Zde je zkoumán fakt, zda již došlo k dostatečně vysoké konvergenci hospodářského cyklu a zda je ekonomická struktura naší země kompatibilní se zeměmi eurozóny. To je v podstatě Brownův test č. 1. Tato skupina zahrnuje také argumenty o tom, nakolik vadí rozdíly v ekonomické úrovni, v mzdové hladině, v produktivitě práce a zejména v cenové hladině a cenové struktuře. V tomto smyslu je Klaus přesvědčen, že by bylo rychlé přijetí eura pro českou ekonomiku tragickou chybou. Veliké riziko představuje především zafixování kursu na určité úrovni.

3. Argumenty spojeny s celkovými názory na formu probíhajícího evropského integračního procesu

Vytvoření eurozóny bylo dle Klause převážně politickým záměrem, který měl Evropu popostrčit k daňové, rozpočtové a politické unii. Dominantní v rozhodování o euru nikdy nebyla úzce ekonomická argumentace. Česká republika si proto musí položit otázku, zda je v jejím zájmu na absolutistickém projektu unifikace participovat, zda je v jejím zájmu vytvářet evropský superstrát nebo zda chce spolu koncipovat Evropskou unii jako společenství dobrovolně spolupracujících států na bázi intergovernmentalismu .

„Českolipská“ kritéria jsou něco úplně jiného, než kritéria maastrichtská. Stejně jako nůžky přestřihnou list papíru jenom tehdy, když mají své dvě části, i my musíme ke kritériím maastrichtským připojit naše kritéria „českolipská“.

Jejich struktura je jasná:

- uspěla do dnešního dne společná evropská měna? Ne ve smyslu toho, zda přetrvává, ale zda členskými zeměmi ekonomicky prospěla?

- je konvergence české ekonomiky s ekonomikou eurozóny dostatečně vysoká, nikoli z hlediska vlastnické či odvětvové struktury nebo z hlediska typu ekonomického systému (poměr státu a trhu), ale z hlediska konvergence celé řady ekonomických parametrů, primárně parametrů cenových a mzdových? Jak víme, ceny jsou klíčovým ekonomickým parametrem;

- přejeme si, aby měnová unie před sebou tlačila (či dokonce urychlovala) další integrační procesy či nikoli?

(Václav Klaus, Lidové noviny, 20.1.2006)

4. Pozice EUR v rámci finančních trhů

Za dobu své existence si Euro vytvořilo bezesporu silné postavení ve světové ekonomice. Nabízí se otázka, jestli má evropská společná měna na to, stát se rovnocenným soupeřem amerického dolaru či snad zaujme první místo mezi světovými měnami. Z hlediska velikosti HDP se eurozóna rapidně blíží ekonomické síle amerického hospodářství, internetový portál euro.cz uvádí, že v roce 2016 byla již ekonomika spojených států eurozónou překonána. (Euro.cz, 2017) Významná je i stabilní ekonomika a rozvinutý domácí finanční trh. I v tomto směru si eurozóna vede velmi dobře díky ECB, která dohlíží na nízkoinflační prostředí a prohlubování finančních trhů jednotlivých států. Jestli by však toto prvenství bylo výhodou, je sporná otázka, neboť přináší i řadu rizik. Výhodou rozšiřování společné měny za hranice je například eliminace nákladů na zahraniční transakce pro podnikatele, kteří obchodují se zahraničními subjekty nebo při poskytování či přijímání úvěrů. Na druhou stranu je nutno zmínit, že provádění domácí politiky a usměrňování peněžních zásob může být v takto velkém množství obtížné. Světová měna snáze reaguje na ekonomické šoky ve světě nežli na události v relativně malé domácí ekonomice. (Dědek, 2008)

Hlavní funkce světových měn jsou sledovány a analyzovány v několika oblastech, na základě kterých je vyhodnocována stabilita zkoumaných měn.

4.1. Devizové rezervy

Jednou ze základních funkcí devizových rezerv je sloužit jako uchovatel hodnoty. Devizové rezervy zároveň slouží jako zdroj pro provádění devizových intervencí u centrálních bank, jež využívají pevného kurzu. Pro zmiňované funkce je dobré držet devizové rezervy v dobře likvidních měnách, a jejichž domovské ekonomiky vykazují dlouhodobou stabilitu. Titul hlavní měny devizových rezerv centrálních bank bezesporu náleží americkému dolaru, kdežto jeho objem se na celkovém podílu světových devizových rezerv rok od roku zmenšuje. Naopak procentní podíly eura se v této oblasti se neustále zvyšují, a převyšují souhrnný podíl zůstavitelských měn. Euro v současné době tvoří téměř jednu čtvrtinu celkových devizových rezerv, jak demonstruje tabulka č. 3.

Tabulka 3: Měnová kompozice světových devizových rezerv (hodnoty jsou uvedené v %)

	2011	2012	2013	2014	2015
USD	62,5	61,9	61,6	61,2	59,8
EUR	27,3	27,8	28,1	28,7	29,8
JPY	2,8	2,7	2,5	2,4	2,4
GBP	5,5	5,7	6,1	6,2	6,6
Ostatní	1,9	1,9	1,7	1,5	1,4

Zdroj:vlastní zpracování na základě dat European Central Bank (2016)

Ze zjištěných údajů je patrný posun evropské měny, který ovlivňuje i fakt, že mnoho mladých států EU má s eurem těsný vztah, neboť na něj mají svou měnu vázány. Tabulka s těmito státy je uvedena v příloze č. 2. Zároveň zde významnou roli hraje mechanismus ERM II, jehož členem by se měla stát ta země, která chce být členem eurozóny. Státy, které do eurozóny vstoupí, automaticky přemění své devizové rezervy na rezervy ve společné měně. Navíc dochází v současné době k využívání devizových rezerv eura a tedy k odvratu od amerického dolaru například v Rusku či Asii.

4.2. Obrat devizových trhů

Tabulka 4: Měnová kompozice obratu devizových trhů (hodnoty jsou uvedené v %)

	2011	2012	2013	2014	2015
USD	86,3	88,7	89,3	89,2	89,8
EUR	37	37,2	37,6	37,7	37
JPY	16,5	20,3	23,7	20,3	16,6
GBP	15	16,9	13,2	15,9	15,3
Ostatní	45,2	36,9	36,2	36,9	41,3

Zdroj:vlastní zpracování na základě dat European Commission (2016)

Obchodní zastoupení měny na devizových trzích je nepochybně spojeno s její aktivitou v celosvětovém měřítku. S větší aktivitou se zvyšuje zastoupení v obchodech devizových trhů. Jde o to, že většina eurových transakcí je uskutečňovaná v páru euro-dolar, ostatní měnové páry nejsou příliš obchodovatelné, kdežto dolar je obchodován s ostatními měnami s vyšší frekvencí.

4.3. Dluhové cenné papíry

Zvyšující se zájem globálních investorů o eurové dluhové cenné papíry je důsledkem zvyšující se míry integrace finančních trhů Evropy. Při pohledu na tabulku č. 5 je patrný rostoucí význam eura na dluhopisovém trhu, kde v posledních letech dochází k oslabování zastoupení amerického dolaru. Nutno dodat, že výsledky v tabulce jsou globálního pojetí, tudíž obsahují veškeré emise dluhových cenných papírů. Naopak úzké pojetí zaznamenává pouze ty emise, jejichž měnou je jiná než domácí měna společnosti prodávající své akcie. Podíl evropských dluhopisů tvoří v současné době téměř třetinu všech dluhových cenných papírů.

Tabulka 5: Měnová kompozice dluhových cenných papírů - globální pojetí (veškeré emise dluhových cenných papírů)(hodnoty jsou uvedené v %)

	2011	2012	2013	2014	2015
USD	37,8	37,4	37,1	36,7	36,3
EUR	30,1	30,3	30,4	30,5	29,8
JPY	13,4	13,6	14,1	14,3	14,7
Ostatní	18,7	18,7	18,4	18,5	19,2

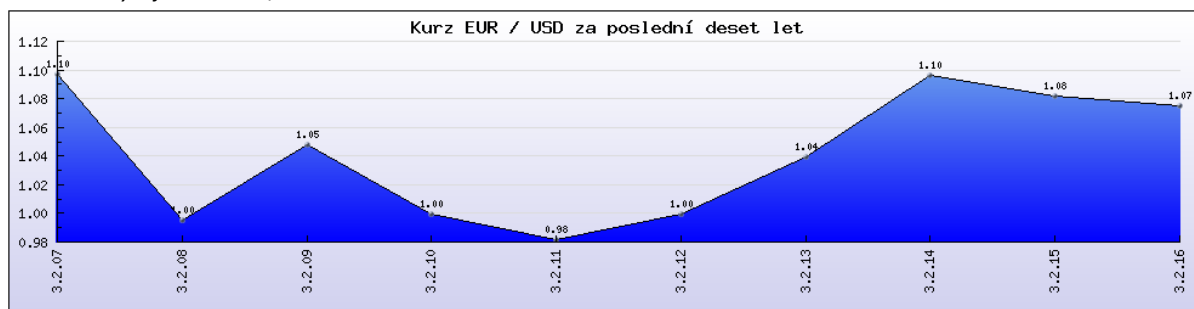
Zdroj:vlastní zpracování na základě dat European Central Bank (2016)

Mezi další oblasti analýzy Evropské centrální banky patří využití měny k fakturačním účelům v mezinárodním obchodě. Například v obchodních vztazích mezi Evropou s Asií či se Severní a Jižní Amerikou dominuje americký dolar, naopak neeurové země EU, středomoří a severní Afrika využívají při mezinárodních transakcích euro. Pohlíženo je i na objem dané měny jako oběživa. V případě eura je nejlepším klíčem k určení daného množství znalost zahraničních zásilek eurových bankovek, s vysokou nejistotou se určuje množství peněz v rukou nerezidentů. Z dostupných údajů o americké měně lze říci, že je přibližně stejné množství bankovek v oběhu, jako na území USA.

4.4. Kurz eura vůči ostatním světovým měnám

Následující kapitola se věnuje vývoji kurzu eura a jednotlivých světových měn do roku 2016. Rok 2017 můžeme být pro euro zlomový, poněvadž v současnosti dochází k oslabování v souvislosti s politickou nejistotou.

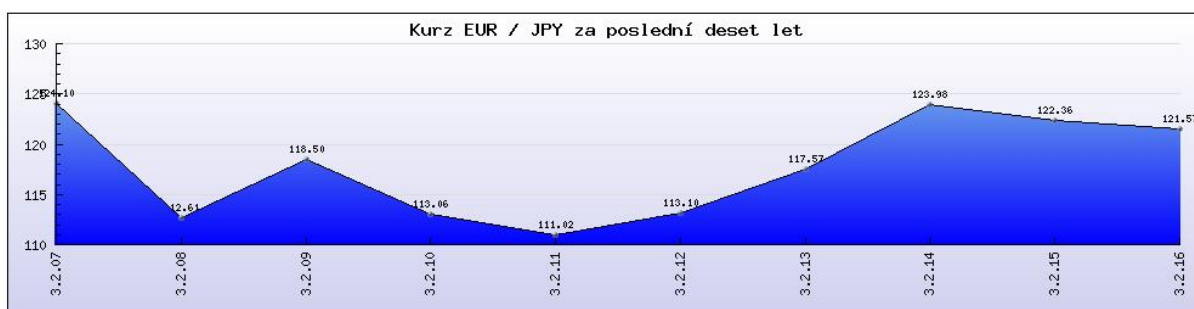
Obrázek 9: Vývoj kurzu EUR /USD

Zdroj: <http://kurzy-men.biz/graf-vyvoj-kurzu-10-let-euro-eur-dolar-usd>

Z následujícího grafu je patrný kolísavý vývoj kurzu eura a amerického dolaru od roku 2007 do roku 2012, kdy se po hospodářské krizi opět stabilizovala globální ekonomika a docházelo k posilování kurzu eura v důsledku jeho rozšiřování a významu v mezinárodním obchodě. Kurz euro/dolar od roku 2014 klesal a euru se nedařilo do konce roku 2016 překročit hranici 1,06 za dolar. Tato situace se ovšem v roce 2017 změnila a kurz euro/dolar opět posiluje.

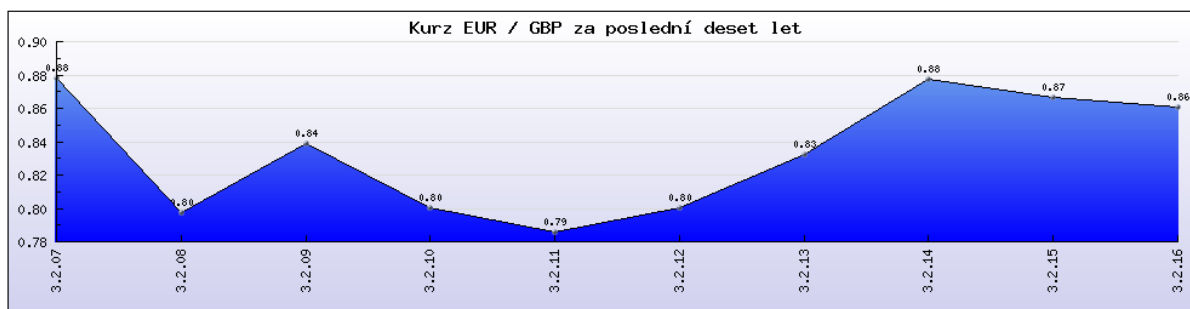
Obrázek 10: Vývoj kurzu EUR/JPY

Zdroj: <http://kurzy-men.biz/graf-vyvoj-kurzu-10-let-euro-eur-jen-jpy>

Vývoj kurzu euro / jen je za posledních deset let obdobný jako euro/dolar. Pro zajímavost je dobré zmínit kurz české koruny a japonského jenu, který se průměrně pohybuje kolem 22,5 Kč za 100 japonských jenů.

Obrázek 11: Vývoj kurzu EUR/GBP

Zdroj: <http://kurzy-men.biz/graf-vyvoj-kurzu-10-let-euro-eur-libra-gbp>

Při pohledu na graf s vývojem kurzu eura a britské libry je od roku 2012 patrná rostoucí tendence a posilování eura, které však trvalo pouhé dva roky. Jak se bude vyvíjet kurz EUR/GBP po odchodu z Evropské unie nelze určit, s vysokou pravděpodobností však očekávat posilování libry, která si již nyní buduje silnější postavení na trhu.

4.5. Státy s vazbou na euro

Euro má jako kotva veliký význam pro země střední a východní Evropy, včetně České republiky. Jednotlivé měny států jsou „ukotveny“ k euru, ke kterému se zavázaly. Některé země těsněji, jiné méně. Kotva následně slouží jako přepočítací jednotka. Euro však nemusí být jedinou přepočítací jednotkou pro stát, každá měna jich může mít několik, pak mluvíme o měnovém koši. Této možnosti využívá například Rusko, kde podíl eura v měnovém koši tvoří zhruba 40 %. Méně těsné připoutání ke společné měně označujeme jako řízený floating, který je charakteristický možným působením centrálních bank na plovoucí kurz, je-li to považováno za vhodné. Tento typ je využíván v České republice, Maďarsku nebo Polsku. Opačné, těsnější ukotvení představuje měnový výbor nebo eurizace. Měnový výbor dodržuje Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Litva a Estonsko, kde se měnová politika soustředí na udržení kurzu domácí měny a eura, ale s absencí flukuačního pásma. Euroizaci zavedlo například Kosovo nebo Černá Hora, země s velmi slabým politickým zázemím, kde byla domácí měna nahrazena měnou eurozóny, avšak státy jejími členy nejsou. Pro státy s vysokou inflací či nestabilní politikou je zde ještě možnost přijmout zahraniční měnu ke své měně domácí a tím zvýšit snahu o zlepšení domácí měnové politiky.

K těmto měnám patřil v minulosti americký dolar, německá marka nebo francouzský frank, v současnosti je touto měnou euro. Názory na možné nahrazení prvenství amerického dolaru eurem jsou různé. Někteří se domnívají, že se tomu tak za pár let stane, jiní vidí za problém existenci dvou takto silných měn. Můj názor je takový, že by euro muselo překonat ještě hodně překážek, aby se dostalo na pozici amerického dolaru, který si svou pozici budoval velice dlouho a ještě dlouho si jí udrží. Přeci jen Amerika je stále světovou velmocí a její měna je nejen rozšířena po celém světě, ale má i velmi silnou moc. (PROCHÁZKOVÁ, 2009)

5. Česká republika a Euro

Česká republika vstoupila spolu s dalšími devíti státy, Estonskem, Litvou, Lotyšskem, Maďarskem, Maltou, Kypr, Polskem, Slovinskem a Slovenskem do Evropské unie roku 2004. Tímto krokem se jednotlivé země zavázaly k přijetí jednotné měny, které je dle Smlouvy o založení EU jedním z cílů Evropské unie. Zavedení společné měny však nenastalo ihned, ale jako většina zemí, i Česká republika zatím setrvává v EU se svojí národní měnou vázánou na euro. Tuto dočasnou výjimku označujeme jako derogace a je automatická pro všechny přitupivší členy eurozóny. V současné době je společná měna používána již ve všech zmíněných státech vyjma České republiky, Maďarska a Polska. Některé státy si na základě Protokolu č. 15, který je dodatkem Smlouvy o fungování EU, vyjednaly výjimku, opt-out, a společnou měnu nezavedou nikdy. Těmito státy jsou Dánsko a Velká Británie, které se v minulém roce dokonce rozhodlo z Evropské unie vystoupit, čímž potvrdilo svůj negativní názor nejen na společnou měnovou unii, ale i na unii hospodářskou. V souvislosti s tímto krokem mluvíme o takzvaném „brexitu“, který by měl začít koncem března tohoto roku. Dopady bude mít jistě i na ekonomiku České republiky, neboť Velká Británie představuje významného exportního partnera.

Vstup České republiky do eurozóny zůstává během na delší trať. Následující kapitola Česká republika a euro se věnuje plnění jednotlivých kritérií, ale také rizikům a příležitostem pramenící z přijetí společné měny. Doplnkem je krátký dotazník, který nastíní pohled občanů České republiky na přijetí společné měny

5.1. Plnění maastrichtských kritérií Českou republikou

Maastrichtská konvergenční kritéria se též označují jako maastrichtská konvergenční kritéria, neboť jejich hlavním cílem je zhodnotit míru ekonomické konvergence neboli schopnost uchazečské země plynule se zapojit do jednotné měnové unie, aniž by byla narušena stabilita jak dané země, tak eurozóny jako celku. Hodnocení jsou vydávána v Konvergenčních zprávách, které patří mezi zdroje této diplomové práce. Dohled nad plněním maastrichtských kritérií má Evropská komise spolu s Evropskou centrální bankou.

5.1.1. Kritérium cenové stability

Horním stropem pro splnění kritéria je dosažená průměrná hodnota třech zemí z Evropské unie s nejnižší mírou inflace spočtené pomocí harmonizovaného průměru spotřebitelských cen. K tomuto výsledku přičteme 1,5% a tak dostaneme požadovanou limitní hranici. Toto kritérium bylo napadáno za jakousi nelogičnost při hledání zemí s nejlepšími výsledky mezi všemi státy EU, tedy i státy, které do eurozóny nepatří. Schůdným řešením je přičtení již zmiňovaného 1,5 procentního bodu. Jiným řešením by bylo hledání zemí s nejnižší inflací dle definice ECB. Na druhou stranu lze výsledky vzhledem k jejich přísnosti považovat za velmi adekvátní. Nutno dodat, že udržení těchto výsledků by mělo být dlouhodobě udržitelné.

Plnění cenové stability Českou republikou zachycuje tabulka č. 6.

Tabulka 6: Cenová stabilita ČR

Index spotřebitelských cen	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	0,7	1,2	1,2	0,3	-0,2	-0,9	-0,4
Hodnota kritéria	2,2	2,7	2,7	1,8	1,3	0,6	1,1
Česká republika	1,4	2,3	1,7	1,4	0,4	0,3	0,6

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ČNB a Eurostatu

V roce 2009 došlo v České republice ke snížení cen potravin i energií v podmínkách globální recese. Spolu s propadem domácí ekonomiky se tento fakt projevil v dezinflaci, jež vyvrcholila ve 2. čtvrtletí 2010. Tento rok lze označit jako průkopový v pozvolném nárůstu cen, který byl zapříčiněn rostoucími cenami ropy a potravin a současným zvýšením DPH u obou sazeb a navýšením spotřebních daní v roce 2010. Inflační tlaky z domácí ekonomiky nebyly doposud patrné. Inflační cíl ČNB byl v roce 2011 téměř splněn, neboť se míra inflace pohybovala kolem 2%. Rok 2012, ve kterém nebylo inflační kritérium plněno, byl ve znamení poptávkových šoku a přinesl zrychlení růstu cen, kdy tuto skutečnost zapříčinila administrativní opatření, ke kterým patřilo především navýšení snížené sazby DPH o 4 procentní body na 14%. V listopadu 2013 rozhodla ČNB o používání měnového kurzu jako nástroje k udržení měnové politiky v zájmu udržení cenové stability a dodržení inflačního cíle a kritérium cenové stability bylo opět splněno. V roce 2014 dosáhla průměrná míra inflace České republiky jen 0,4 % a byla tak druhá nejnižší v historii samostatné České republiky.

Na velmi nízké inflaci se podílel pokles regulovaných cen, kde mělo největší vliv zlevnění elektřiny. Českou inflaci roku 2014 je také třeba vnímat v širším kontextu velmi nízkého růstu cen v EU, kde se některé země nacházely dokonce v deflaci. V množině zemí EU se ČR nacházela přibližně uprostřed. Trend dezinflace se udržel i v následujícím roce, ve kterém se průměrná dezinflace EU dostala na historickou hodnotu 0,9. I v roce 2016 mělo vliv na vývoj inflace snižování ceny ropy na světových trzích a cen výrobců průmyslového zboží v eurozóně. Růst domácí ekonomiky a tedy i zrychlování inflace k hodnotě 2%, zapříčinily růst domácích poptávkových tlaků a s tím i spojený růst mezd.

Plnění cenové stability by mělo být udržitelné i v následujících letech, a to s dostatečnou rezervou. Ke stabilizaci inflace pomáhá cíl ČNB, který je od 1. ledna 2010 stanoven na 2%, přičemž skutečná hladina inflace má „povoleno“ kolísat o $\pm 1\%$. Očekáváno je i oživení inflace v celé Evropské unii a možné opuštění kurzového závazku ČNB, což by vedlo ke zvyšování nominálních úrokových sazeb.

5.1.2. Kritérium dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí

Kritérium stavu veřejných financí je splněno, pouze pokud jsou udržitelně plněny obě složky fiskálního kritéria, přičemž deficit nemá být vyšší než 3 % HDP a dluh sektoru vládních institucí nesmí překračovat 60 % HDP. Toto kritérium se týká jak členských států EU, tak států eurozóny. Země, které ho nespĺňují, se musí řídit postupem při nadměrném schodku, který upravuje Pakt stability a růstu. Česká republika se do takovéto situace dostala za dobu svého působení v Evropské unii dvakrát, v roce 2010 a 2012, rok 2011 byl vzhledem k hodnotě blízké se 3 % považován za výjimku.

5.1.2.1. Kritérium veřejného deficitu

V důsledku recese v letech 2008-2009 došlo k výraznému zhoršení salda sektoru vládních institucí. Konec roku 2009 byl ve znamení zahájení postupu řešení při nadměrném schodku. Tuto situaci zažila Česká republika již v letech 2004 – 2008. Ekonomika České republiky čelila výpadku daňových příjmů, jednak z důvodů špatného hospodářského vývoje a jednak z nově schválených legislativních změn. Zároveň se země potýkala s vyššími výdaji, které byly zapříčiněny snahou zmírnit dopady již zmíněné recese.

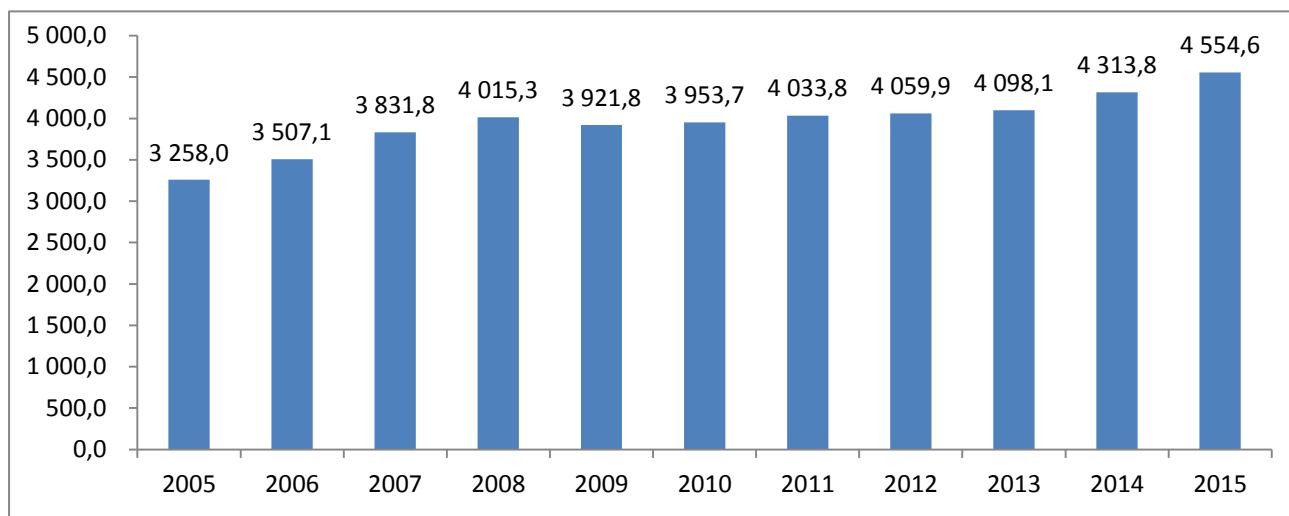
Tabulka 7: Saldo sektoru vládních institucí

Saldo sektoru vládních institucí	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hodnota kritéria	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
Česká republika	-4,7	-3,2	-4,4	-1,3	-1,9	-0,6	-0,2

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ČNB a Eurostatu

V rozmezí let 2010-2013 docházelo ke konsolidaci veřejných rozpočtů vládou, čímž docházelo k postupnému klesání vládního deficitu. Dalšímu výraznému zlepšení přispělo v roce 2013 na příjmové straně zvýšení obou sazeb DPH a dočasná úprava daně z příjmu fyzických, na výdajové straně se jednalo o úspory na sociálních dávkách, které pramenily z úpravy vzorce pro výplatu dávky. Tyto úpravy pomáhaly udržovat příznivou hladinu salda do roku 2015. V České republice docházelo k opětovnému ekonomickému růstu, který se projevil zvýšením hladiny HDP.

Graf 2: Vývoj HDP České republiky

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů CZSO

Na straně příjmů došlo k nárůstu výběru daní z přidané hodnoty a spotřebitelské daní z pohonných hmot a tabáku. Udržení příznivého salda je velice pravděpodobné i v nejbližších letech. Neméně důležité je i udržení střednědobého rozpočtového cíle pro strukturální deficit vládních sektorů, jehož hodnota musí být maximálně 1% HDP. I tento cíl Česká republika v současné době plní. Po vstupu do eurozóny by však mohlo dojít ke zpřísnění střednědobého rozpočtového cíle na hodnotu strukturálního deficitu nejvýše 0,5 % HDP (dle Smlouvy o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii).

Účastník smlouvy může mít limit strukturálního salda ve výši -1,0 % HDP pouze v případě, pokud je poměr dluhu sektoru vládních institucí a HDP výrazně nižší než 60 % a zároveň pokud jsou rizika dlouhodobé udržitelnosti nízká.

5.1.2.2. Kritérium veřejného dluhu

Tabulka 8: Dluh sektoru vládních institucí

Dluh sektoru vládních institucí	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hodnota kritéria	60	60	60	60	60	60	60
Česká republika	38,4	41,4	46,2	45,2	42,7	40,9	40,9

Zdroj: Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ČNB a Eurostatu

I dluh sektoru vládních institucí byl ovlivněn recesí z období 2008-2009, která zapříčinila prudký nárůst dluhu oproti létům předchozím. Úroveň dluhu je z velké části ovlivněna schodkem rozpočtů vládních institucí, kde má největší vliv deficit státního rozpočtu. Výrazný nárůst dluhu lze pozorovat v roce 2012, který zapříčinila tvorba rezervy na financování vládního dluhu, ve snaze zmírnění tempa růstu dluhu v následujících letech k čemuž reálně došlo. Financování dluhu České republiky bylo sníženo roku 2014, ve kterém byla obnovena síla ekonomiky a nárůst HDP. Takto příznivá situace vedla ke snižování dluhu i v následujících letech. Jistá rizika zde ovšem jsou. Jedná se především o negativní fiskální dopady spojené se stárnutím obyvatel. Provedeno již bylo několik významných opatření v oblasti důchodového zabezpečení, která zhoršují finanční udržitelnost. Rizika však plynou i z jiných oblastí dlouhodobých výdajů, například z nastavení a správné fungování systému zdravotnictví a dlouhodobé péče.

5.1.3. Kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů

Přijetí státu EU do eurozóny je rovněž podmíněno minimálně dvouletou účastí v mechanismu směnných kurzů ERM II, který předpokládá pohyb kurzu v rámci flukтуаčního pásma $\pm 15\%$. Zde však musíme rozlišovat, jestli se jedná o fungování mechanismu, které má význam v oblasti intervencí národních centrálních bank a Evropské centrální banky nebo o vyhodnocení kurzové stability, které podmiňuje uchazečský stát

k minimálně dvouletému setrvání v mechanismu, kdy v daném období nesmí dojít k devalvaci centrální parity a zároveň musí být dodržet kurz $\pm 15\%$.

Česká republika zatím zůstává v mechanismu ERM I, který byl postavený na základě takzvané mřížky propojující jednotlivé měny, zatímco ERM II pevně váže měny členských zemí Evropské unie na euro. Nový mechanismus lze charakterizovat několika základními rysy:

„(a) centrální parita a flukuační pásmo měn zúčastněných zemí vůči euru jsou stanoveny na základě standardní procedury za účasti ministrů financí, ECB, guvernérů národních centrálních bank a Evropské komise;

(b) standardní flukuační pásmo je $\pm 15\%$, což nevylučuje možnost stanovení užšího pásma; (c) intervenční podpora ECB národní centrální bance (NCB) je automatická na hraně stanoveného pásma (tzv. margine interventions); případné intervence uvnitř pásma (tzv. intramarginal interventions) ECB nemusí, ale může, podpořit;

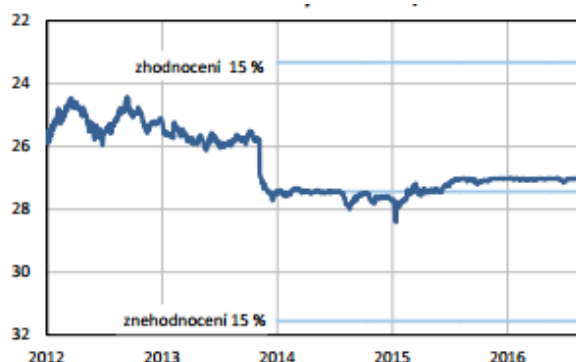
(d) ECB a NCB mají právo zdržet se intervencí v případě ohrožení cíle cenové stability;

(e) změna centrální parity je prováděna na základě standardní procedury, kterou mají právo vyvolat jak ECB, tak členská země.“ (Česká národní banka, 2003)

Česká republika se do ERM II zatím nezapojila. Kdy tato situace nastane, není známo, avšak zcela jistě ji oddaluje i řada negativ, které s sebou tento krok přináší.

Graf č. 3 přibližuje vývoj nominálního kurzu CZK/EUR, kde pohyb měnového kurzu směrem nahoru znamená v grafu apreciaci koruny vůči euru, v opačném případě se jedná o depreciaci.

Graf 3: Pohyb kurzu CZK/EUR ve flukuačním pásmu

Zdroj: ČNB (2016). Výpočet MF ČR.

5.1.4 Kritérium konvergence dlouhodobých úrokových sazeb

Hledání kritéria dlouhodobých úrokových sazeb je obdobné, jako hledání limitní hodnoty cenové hladiny. Rozdíl je v tom, že průměr tří zemí s nejnižšími úrokovými sazbami se navýší o 2 procentní body. Výsledné číslo představuje hranici, kterou potencionální stát eurozóny nesmí překročit. Úrokové kritérium by se mohlo považovat za velmi dobrý nástroj k možné predikci vývoje ekonomiky daného státu, avšak při sledování tohoto kritéria dochází spíše k pravděpodobnosti chování finančních trhů vzhledem ke kladnému vstupu do měnové unie. Jak demonstruje tabulka č. 9, plnění tohoto kritéria není pro Českou republiku problémem.

Tabulka 9: Konvergence úrokových sazeb

Dlouhodobé úrokové sazby	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Průměr 3 zemí s nejnižšími úr.sazbami	4	3,3	3,1	4,4	1,8	1,6	1
Hodnota kritéria	6	5,3	5,1	6,4	3,8	3,6	3
Česká republika	4,2	3,7	2,8	2,1	1,6	0,7	1,2

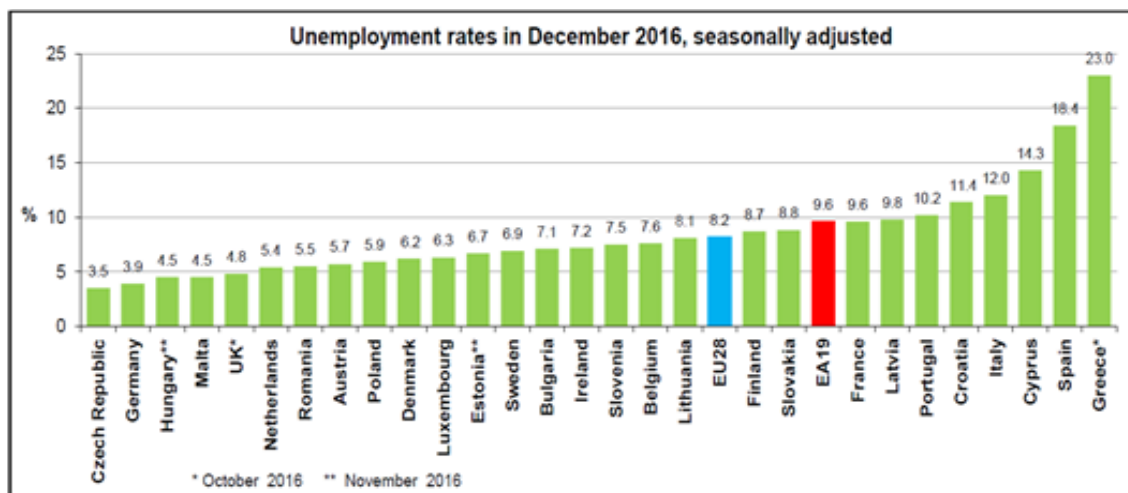
Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z ČNB a Eurostatu

5.2. Plnění kritérií OCA Českou republikou

5.2.1. Mobilita a flexibilita pracovní síly

Mobilita pracovních sil je důležitým adaptačním mechanismem pro snižování rozdílů mezi jednotlivými zeměmi, pokud jde o nezaměstnanost a řešení problémů s nedostatečnou kvalifikací. Velkým problémem členských zemí EU potažmo eurozóny, je poměrně vysoká míra nezaměstnanosti a zvyšující se dlouhodobá nezaměstnanost. Graf č. 4 zobrazuje, že míra nezaměstnanosti v celé EU se v roce 2016 klesla na hodnotu 8,2 %, oproti roku 2014, kdy dosahovala hodnoty 10,6 %. Míra nezaměstnanosti eurozóny rovněž klesla, z 11,9% na 9,6%.

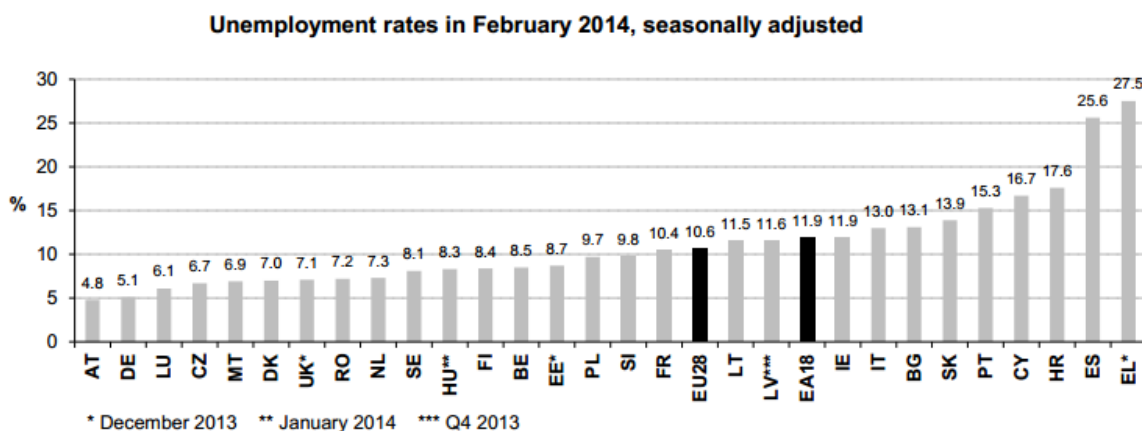
Graf 4: Míra nezaměstnanosti EU v roce 2016

Zdroj: <http://www.elogistika.info/prosinec-2016-mira-nezamestnanosti-96-v-eurozone-a-82-v-eu28/>

Podobný vývoj nezaměstnanosti mají státy eurozóny, kde v roce 2014 dosahovala míra nezaměstnanosti 11,9 % oproti roku 2016, ve kterém se snížila na příznivějších 9,6%. Nejnižší míra nezaměstnanosti byla v roce 2016 v České republice, kdy se jednalo o 3,5%. Mezi sledovanými obdobími tak došlo ke snížení míry nezaměstnanosti v České republice o více než tři procenta. Druhé místo zaujímal Německo, kde rovněž došlo ke snížení míry nezaměstnanosti z 5,1 % na 3,9 %. Dalšími státy s nízkou nezaměstnaností byly Malta, Spojené království a Holandsko. Naopak dlouhodobě nejvyšší míru nezaměstnanosti, v roce 2014 i 2016 vykazuje Řecko, Španělsko a Kypr, kde hodnoty pohybují okolo 15%. Lze předpokládat zvyšující se flexibilitu trhu práce se snižující se dlouhodobou nezaměstnaností.

Graf 5: Míra nezaměstnanosti 2014

Zdroj: <http://www.investicne.sk/2014/04/01/graf-nezamestnanost-v-europskej-unii/>

Jedním z faktorů, který ovlivňuje nezaměstnanost případně flexibilitu pracovních sil je nepochybně minimální mzda a její výše. Minimální mzda je však považována za neefektivní zásah na trhu práce, který vede k nárůstu nezaměstnanosti. Výše minimální mzdy není zavedena zhruba ve čtvrtině zemí Evropské unie, mezi které patří Dánsko, Finsko, Itálie, Rakousko a Švédsko. Absence minimální mzdy řadí tyto země do předních pozic států s nejnižší mírou nezaměstnanosti. V České republice dochází každým rokem k navýšení minimální mzdy, v roce 2017 překročila hranici 11 000 Kč, avšak i přes toto zvýšení zůstává minimální mzda občanů České republiky jednou z nejnižších. Tabulka č. 10 zachycuje minimální mzdy států EU v roce 2015.

Tabulka 10: Minimální mzdy států EU v roce 2015 v EUR

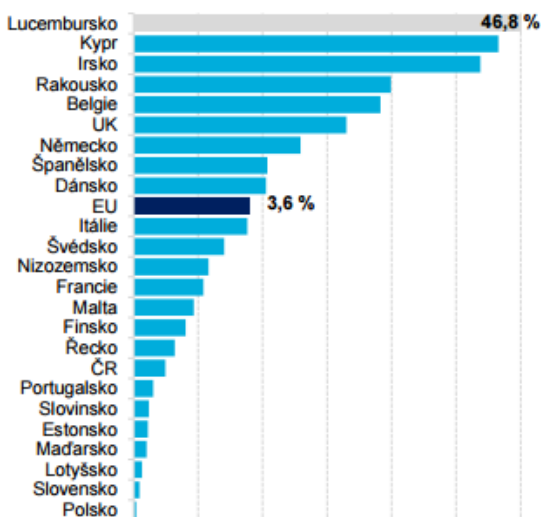
1.	Lucembursko	1 923 eur
2.-3.	Belgie	1 502 eur
2.-3.	Nizozemsko	1 502 eur
4.	Německo	1 473 eur
5.	Irsko	1 462 eur
6.	Francie	1 458 eur
7.	Velká Británie	1 379 eur
8.	Slovinsko	791 eur
9.	Španělsko	757 eur
10.	Malta	720 eur
11.	Řecko	684 eur
12.	Portugalsko	589 eur
13.	Polsko	410 eur
14.	Chorvatsko	396 eur
15.	Estonsko	390 eur
16.	Slovensko	380 eur
17.	Lotyšsko	360 eur
18.	Maďarsko	333 eur
19.	Česká republika	332 eur
20.	Litva	300 eur
21.	Rumunsko	218 eur
22.	Bulharsko	184 eur

Zdroj: <https://zpravy.aktualne.cz/finance/minimalni-mzda-az-52-tisic-korun-nove-porovnaní-zemi-eu/r~3db644b8ff9c11e4bfa2002590604f2e/>

Právo na volný pohyb, práci nebo studium v rámci Evropské unie je jedním ze základních pilířů evropské integrace. Mobilita práce se s postupným rozšiřováním Evropské unie zvyšovala, převážně ve směru z východu na západ, kde byla patrně odlišná životní úroveň. Tyto státy za účelem ochrany svých místních pracovníků omezily přístup na trh práce občanům z nově přichozích zemí do EU. Existence mobility práce je důležitá z hlediska vyrovnávání poptávkových šoků tím, že se přesune z odvětví, po jejichž produkci je nižší poptávka, do momentálně více ziskových výrobních odvětví. K tomuto je ovšem

zapotřebí plně flexibilní trh a homogenní pracovní síla. Z porovnání s USA, Kanadou nebo Austrálií vyplývá, že pracovní mobilita mezi státy Evropské unie a okolními zeměmi je v porovnání poměrně nízká. Mezi zeměmi a regiony Evropské unie jsou rozdíly v míře nezaměstnanosti i ve výši volných pracovních míst, což znamená, že geografický potenciál mobility pracovní síly by mohl být lépe využíván.

Graf 6: Podíl pracovní mobility občanů států EU za rok 2015

Zdroj: Eurostat, data za Bulharsko, Chorvatsko, Litvu a Rumunsko nebyla k dispozici

Graf č. 6 znázorňuje podíl pracovní mobility jednotlivých států Evropské unie. Možnou motivací ke zvýšení pracovní mobility může být i odlišná výše měsíčního příjmu v jednotlivých státech, která je v rámci EU velice odlišná.

Obrázek12: Poměr čistých příjmů členských zemí za rok 2015(EU=100)

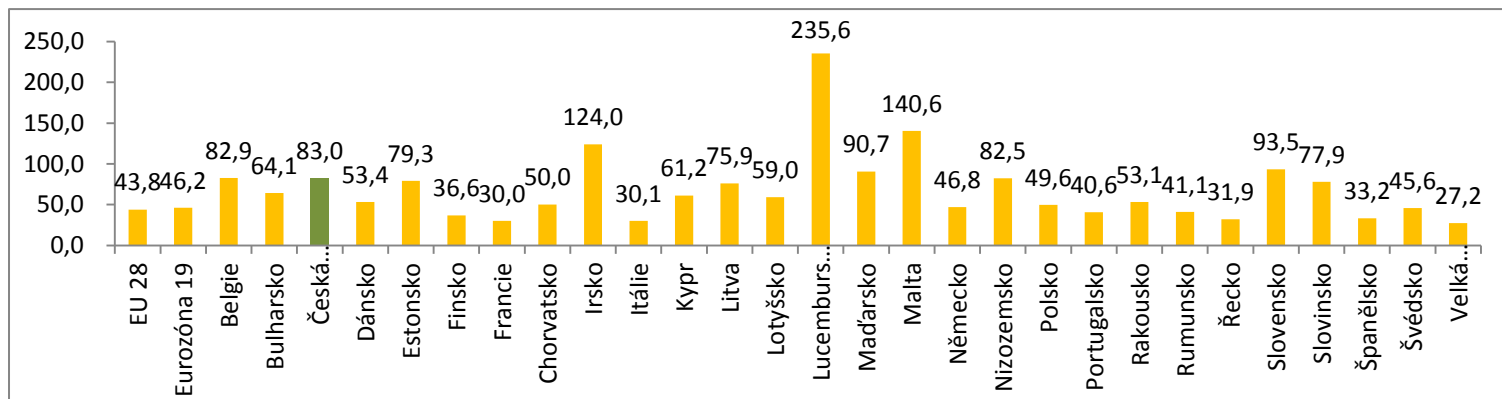
Zdroj: Eurostat

Ekonomická vyspělost některých států Evropské unie, jejich celkové příjmy (do kterých patří kromě mezd a platů i příjmy z podnikání, čisté příjmy z majetku a sociální dávky v podobě salda z přerozdělení a naturální transfery) jsou nad průměrnou úrovní příjmu Evropské unie. Například v Německu byly v roce 2015 čisté příjmy o 27,5 % vyšší úroveň EU. Velice podobně na tom bylo Rakousko, které vykazovalo hodnotu 122,7 %. První místo však zaujímá Švýcarsko, které ale není součástí Evropské unie. V porovnání s EU, je zde ekonomická vyspělost vyšší o celých 34,8 %. Naopak nejnižší hodnoty byly zjištěny v Rumunsku – 43,5 %, dále pak v Chorvatsku, Maďarsku či Polsku. Česká republika v roce 2015 dosáhla pouze na 72,8 % průměrného příjmu Evropské unie.

5.2.2. Otevřenost ekonomiky

Otevřenost ekonomiky je jedním z klíčových ukazatelů, který vyjadřuje zapojení daného státu do mezinárodních ekonomických vztahů, které jsou znázorňovány exportem/importem výrobků, služeb výrobního faktoru práce a pohybem kapitálu daného státu. Míra otevřenosti ekonomiky země je úzce spojena s její země. Velikost dané ekonomiky je nepřímo úměrná její míře otevřenosti, neboť čím je daná ekonomika menší, a tím je více jejího vyrobeného a spotřebovaného zboží obchodováno na mezinárodních trzích, tím je otevřenější. Měřitelnost otevřenosti ekonomiky z hlediska toků do zahraničí lze posuzovat na základě poměru vývozu zboží a služeb k velikosti HDP. Čím vyšší tento poměr je, tím je ekonomika daného státu otevřenější. Graf č. 8 zobrazuje poměr států Evropské unie a dokazuje, že nejotevřenější ekonomika byla v roce 2015 v Lucembursku, která je v porovnání s ekonomikou eurozóny téměř osminásobná. Mezi země s vysoce otevřenou ekonomikou patří například Malta, Irsko či Slovensko. Ekonomika České republiky patří se svými 83,0 % (o necelých 40 % více nežli je průměr eurozóny) mezi výrazněji otevřené. Země s relativně velkým domácím trhem, jako je Itálie, Velká Británie či Francie patří k uzavřenějším ekonomikám.

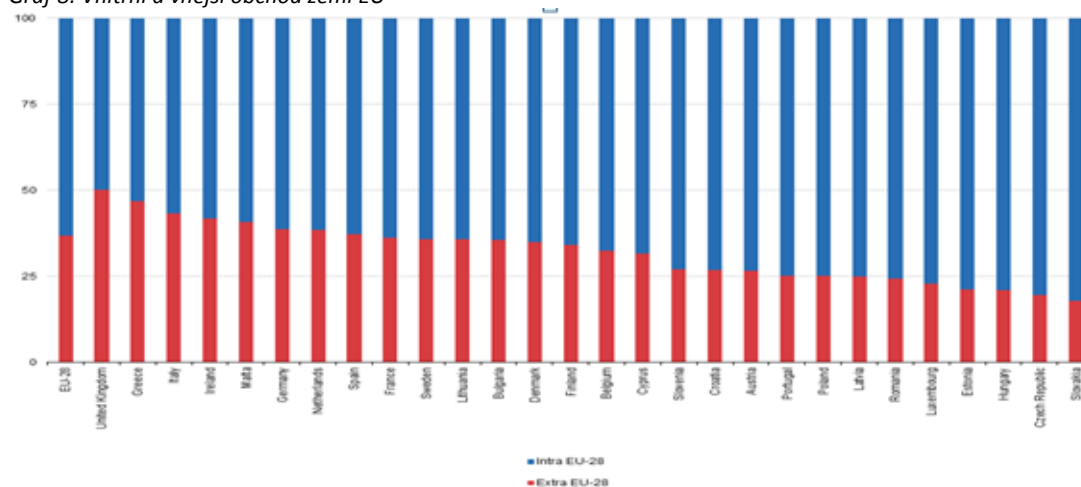
Graf 7: Poměr vývozu zboží a služeb k HDP (rok 2015)

Zdroj: Eurostat, <https://www.czso.cz/csu/czso/makroekonomika-fqhqlzbynt>

V Evropské unii a eurozóně je rovněž důležitá provázanost vnitřního trhu. Jak vyplývá z grafu č. 8, je obchod mezi členskými zeměmi významnější než obchod s partnery mimo unii. Nejvyšší podíl na obchodu uvnitř Evropské unie byl v roce 2015 zaznamenán ve Slovensku, téměř 80 %, dále pak v České republice a v Maďarsku. Na druhou stranu nejnižší podíl má v mezinárodním obchodě země EU Spojené Království. V příloze č. 3 je uvedena tabulka zemí, které nejvíce obchodují se zeměmi mimo Evropskou unii. Hlavní postavení má zde Německo, které se na celkovém vývozu Evropské unie podílelo v roce 2015 28,2 %, na celkovém dovozu to bylo 18,8 %. Na vývozu se značně podílelo i Spojené Království (12,9 %), Itálie (10,4 %) nebo Francie (10,5 %), Česká republika přispívá 1,3 % na celkový vývoz EU.

Graf 8: Vnitřní a vnější obchod zemí EU

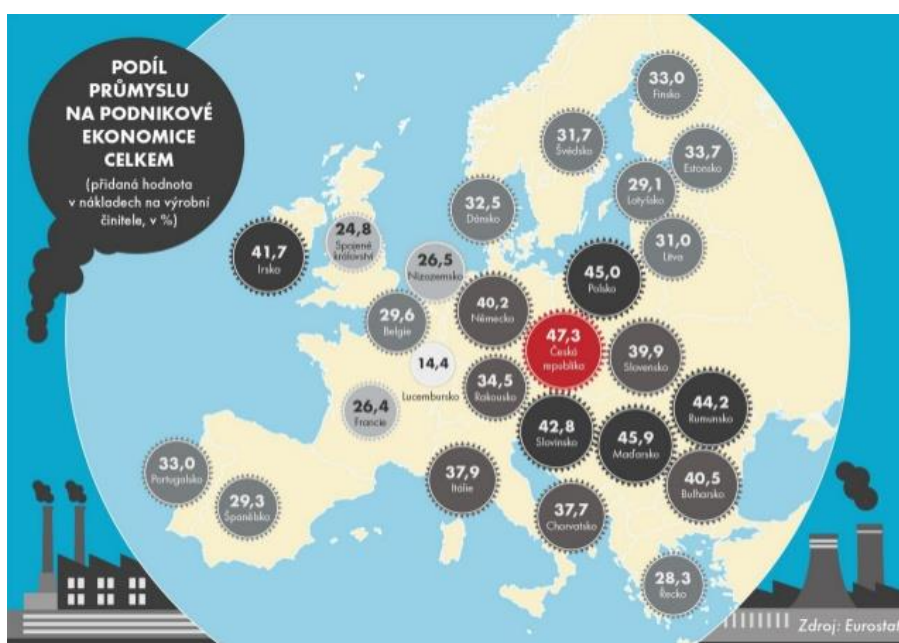
Zdroj: Eurostat, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_goods/cs

5.2.3. Diverzifikace produktu

Členské země Evropské unie by měly být zaměřeny na produkci podobných výrobků, aby docházelo k symetrii jednotlivých hospodářských šoků, které by nejvíce postihly země se specializovanou výrobou konkrétního zboží, u něhož je dočasně omezená poptávka. Obrázek č. 13 zobrazuje podíl průmyslu v jednotlivých zemích Evropské unie a dokazuje, že v roce 2015 byla Česká republika nejprůmyslovější zemí s celkovým podílem 47,3 %.

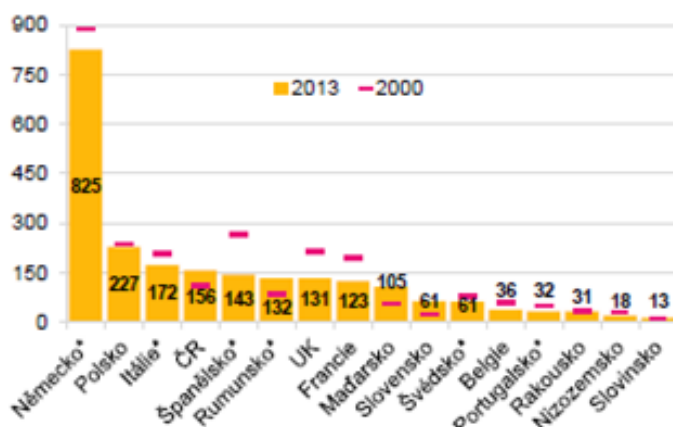
Obrázek 13: Podíl průmyslu v ekonomice v roce 2015

Zdroj: Eurostat, <https://image.slidesharecdn.com/stkprmyslprezentace-160324103546/95/s-prmysl-2015-3-638.jpg?cb=1458815989>

Průmyslu dominuje automobilový průmysl, který je pro Českou republiku důležitý jak z ekonomického hlediska, tak z pohledu vytváření pracovních míst. V roce 2015 bylo v automobilovém průmyslu zaměstnáno okolo 160 tisíc obyvatel, první příčku drží Německo, kde automobilový průmysl vytváří zhruba 830 tisíc pracovních pozic. Jedná se však o nestabilní odvětví, jehož poptávka se může během krátké doby velmi rapidně změnit a v současné době dochází k přesunu výroby ze zemí Evropy (Itálie, Francie) do východních států, které disponují nižšími náklady na výrobu, čímž dochází ke zvyšování nezaměstnanosti ve zmíněných státech.

Graf 9: Zaměstnanost v automobilovém průmyslu

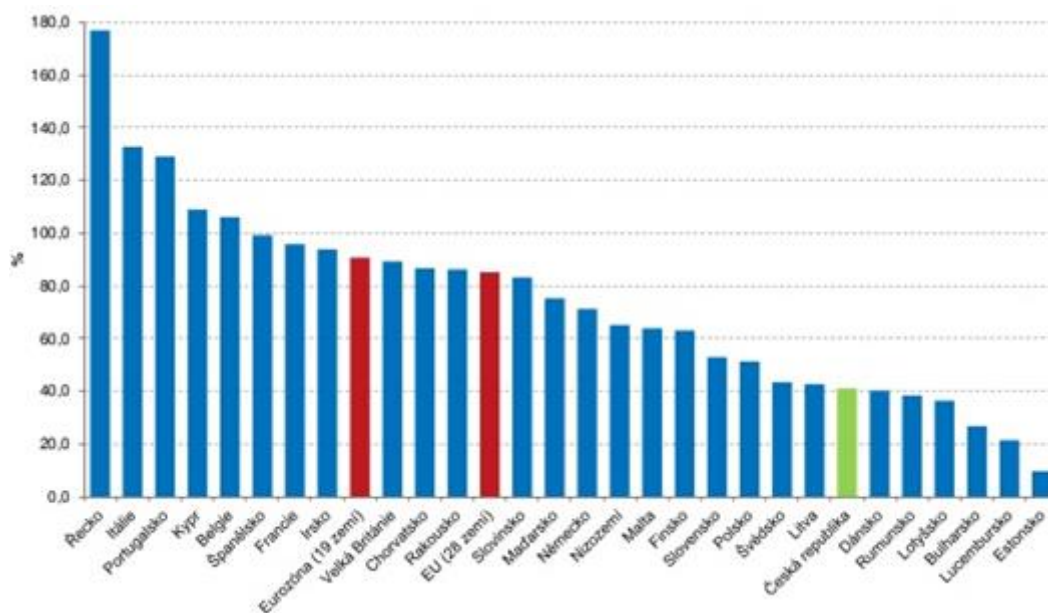

Zdroj: Eurostat, <http://www.edotace.cz/clanky/automobilovy-prumysl-trendy-budoucnosti>

5.2.4. Transferové kritérium

Fiskální transfery představují další nástroj, kterým lze zmírnit asymetrické šoky v ekonomice. Právě fiskální transfery jsou v současnosti velmi důležité pro změnu stávající evropské měnové unie. Krize řecké ekonomiky zapříčinila rapidní nárůst zadluženosti některých zemí – například Itálie, Irsko, Španělsko, Portugalsko a jejich omezení či ztrátu fiskální pozice. Výrazný nárůst zadlužení a výše deficitu některých států zároveň ovlivnilo situaci v zemích, kde byly veřejné finance do té doby v rovnováze, a fiskální politika netrpěla žádnými problémy. Evropská unie v případě ohrožení stability měnové unie poskytuje pomoc státům trpícím finančními problémy prostřednictvím Evropského stabilizačního mechanismu. Nejvyšší dluh nadále zůstává v Řecku, které využívá pomoci MMF od května roku 2015.

Graf 10: Dluh vládních institucí států EU v roce 2015

Zdroj: Eurostat, <https://www.slideshare.net/statistickyurad/s-vldn-dluh-a-deficit-2016>

Navyšování dluhu jednotlivých států eurozóny vedlo k přijetí úsporných opatření, která měla za důsledek snižování veřejných výdajů, zvyšování sazby daní a následné zpomalení tempa růstu ekonomiky. Tyto kroky paradoxně vedly k opětovnému nárůstu dluhu a dokonce k nejistotě stability měnové unie. Předpokládané provázání hospodářských cyklů nebylo v eurozóně za dobu existence eura naplněno zhruba v polovině členských států, což vede ke změně fiskálních transferů, které budou nezbytné k existenci optimální měnové oblasti, a to i za předpokladu dodržování jednotlivých fiskálních politik členskými státy. Oblast eurozóny není optimální měnovou oblastí z několika důvodů, mezi které nepochybně patří i rozdílnost fiskální politiky členských zemí. Jak prokázala ekonomická krize eurozóny, existence fiskálních transferů na pomoc postiženým zemím měnové unie je nezbytná.

5.2.5. Kritérium jednotnosti priorit

Domluvit se na jednom postupu řešení daného problému je pro členské státy eurozóny vzhledem k jejich odlišnosti priorit a navrhovaných řešení velice obtížné. Ekonomická krize prohloubila rozpory v měnové oblasti i mezi největšími zeměmi eurozóny – Francií a Německem, které měly odlišný názor na makroekonomické změny

měnové unie, jež přinášely jisté náklady. Německo vyžadovalo zákaz využívání cizího dluhu, kdežto Francie byla silně pro přenesení financování nákladů na Německo. Odlišné názory mají členské státy i na situaci v Řecku, kde je míra zadlužení tak vysoká, že došlo k závislosti řecké ekonomiky na půjčkách ostatních států a institucí.

5.2.6. Kritérium soudržnosti

Každý členský stát je zavázán vůči ostatním zemím být solidární, a to i za předpokladu odlišnosti názorových postojů. Soudržnost měnové unie je postavena na přesvědčení jednotlivých zemí o vyšším prospěchu unie jako celku. V současnosti však mnohé země o tomto přesvědčeny nejsou, opět z důvodu ekonomické krize a zvýšené migrace do zemí eurozóny. Kritérium soudržnosti by mělo být pro všechny státy prioritou, i když jeho naplnění bude bezesporu velice těžkým úkolem.

5.3. Alternativní přístupy vhodnosti přijetí společné měny pro Českou republiku

Kritéria vhodnosti přijetí společné měny pro Českou republiku charakterizoval Václav Klaus, který se danou problematikou zabýval. Vytvořil tři skupiny argumentů, které by si měla česká vláda před přijetím společné měny zodpovědět. Následující kapitola se pokusí odpovědět na tyto argumenty a posoudit tak vhodnost zavedení eura v České republice.

Struktura prvních argumentů se týká úspěchu společné měny ve smyslu zlepšení ekonomické situace jednotlivých zemí, což je jedním z hlavních cílů vytvoření společné měnové unie. Zde je však nutné vzít v úvahu fakt, že co může být pro jednu ekonomiku prospěšné, může být pro tu druhou devastující. Propojení fiskálních a hospodářských politik zemí je velmi obtížné a téměř nereálné. Zakladatelé Evropské unie se domnívali, že společná měna bude pod dohledem Evropské centrální banky vykazovat dlouhodobě vysokou cenovou stabilitu a povede k ekonomickému růstu jednotlivých zemí. Avšak při pohledu na ekonomiky některých členských států eurozóny, které postihla ekonomická krize - například Španělsko, Portugalsko, Řecko nebo Irsko opravdu nelze tento cíl považovat za splněný. Ekonomický růst těchto zemí dlouhodobě stagnoval, v Řecku došlo ke zpomalování a následnému kolapsu ekonomiky (viz přehled vývoje jednotlivých ekonomik v příloze č. 5). Jak je známo, Řecko pro vstup do Evropské unie a následně do

eurozóny muselo zfalšovat některé výsledky své ekonomické situace, která již v té době nebyla příznivá. Ke zlepšení stavu nejen v Řecku přispívá eurozóna pomocí záchranného mechanismu, který je však financován členskými státy.

Odpověď na úspěch společné měny spojený s ekonomickým růstem eurozóny lze získat prostřednictvím srovnání růstu HDP eurozóny jako celku s vývojem hrubého domácího produktu nečlenského státu, v tomto případě České republiky.

Graf 11: Vývoj HDP/obyvatele eurozóny (v USD)

Zdroj: <http://www.tradingeconomics.com/euro-area/gdp-per-capita>

Graf 12: Vývoj HDP/obyvatele České republiky (v USD)

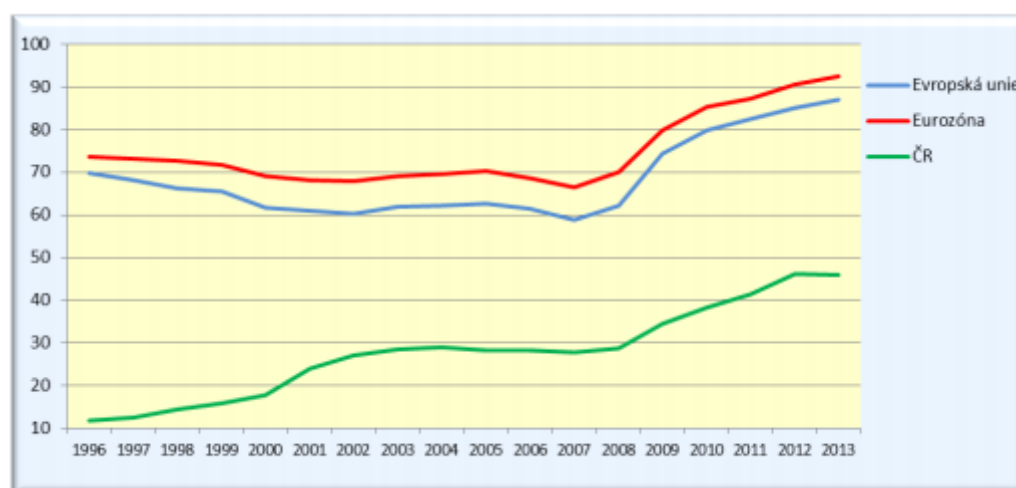

Zdroj: <http://www.tradingeconomics.com/czech-republic/gdp-per-capita-ppp>

Jak dokazuje graf č. 11 a 12 je ekonomický vývoj eurozóny a České republiky relativně stejný. Česká ekonomika vykazuje dlouhodobě dobré ekonomické výsledky,

díky kterým je právem řazena mezi vyspělé země Evropské unie. Klausovo kritérium hodnotí ekonomický růst zemí eurozóny, který je však ovlivněn jak globálními, tak interními ekonomickými vlivy. Vstup do eurozóny je však výhodnější pro slabší ekonomiky s pomalejším tempem růstu, které se se vstupem do eurozóny zrychlí, nicméně problém by v tomto případě představovala inflace, která by ekonomicky slabší státy mohla zničit. Naopak pro vyspělejší státy s relativně stabilní ekonomikou situací může připojení do měnové unie znamenat stagnaci ekonomického vývoje ba dokonce jeho snížení. Možné je i srovnání rozpočtového zadlužení eurozóny a České republiky.

Graf 13: Zadlužení eurozóny a České republiky

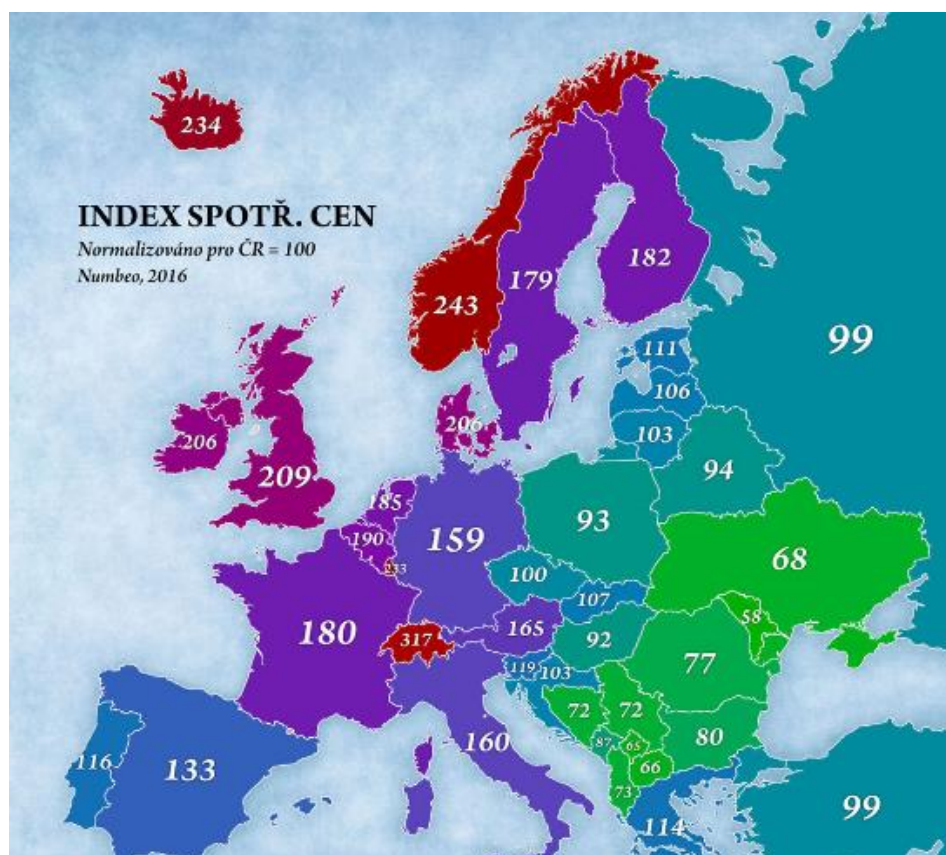
Zdroj: Eurostat

Členy eurozóny nejsou pouze ekonomicky stabilní země s vyspělou ekonomikou, je zde několik států, které snižují průměr eurozóny dolů, a to ve více směrech, zadlužení eurozóny jako celku nevyjímaje. I v tomto případě se jedná o již zmíněné Řecko, Itálii, Španělsko nebo Portugalsko. Pokud porovnáme vývoj zadlužení eurozóny a České republiky, dostaneme opět podobné výsledky. Výše celkového dluhu vládního sektoru institucí České republiky je v porovnání s ostatními státy EU a eurozóny relativně nízká, avšak pro jeho udržitelnost bude nutné přijmout dopady spojené se stárnutím populace a snažit se je eliminovat. Stárnutí populace se odráží zejména v oblasti penzijního systému a systému zdravotní péče, které přináší státu značné výdaje. Rizikový je zároveň poměrně vysoký podíl fixních výdajů, jejichž změny jsou časově i politicky náročné. V oblasti dluhu České republiky by bylo vhodné pokračovat v pozvolném snižování

mandatorních nákladů a zlepšování důchodového systému, například za pomoci zvýšení příspěvků na důchodové spoření.

Mezi Klausovy argumenty řadíme i konvergenci české ekonomiky k ekonomice eurozóny, která by měla být vysoká především z hlediska mezd a cen. Při srovnávání mzdové hladiny eurozóny a České republiky však narazíme. Průměrná mzda České republiky je jednou z nejnižších mezi státy Evropské unie. I to je zajisté důvodem, proč vysoké procento českých občanů cestuje za prací do zahraničí, například do sousedního Německa, kde jsou průměrné platy až trojnásobně vyšší (viz tabulka č. 11: Minimální mzdy států EU v roce 2015 v EUR na straně 55 této diplomové práce). Cenová hladina je jedním z hlavních ukazatelů každého státu. Srovnání cen v jednotlivých zemích Evropské unie a eurozóny může být vodítkem například k výběru dovolené, místa zaměstnání či jen místa nákupu. Touto problematikou se podrobně zabýval Marian (Marian, 2016), který zpracoval následující mapu států Evropské unie s jednotlivými cenovými hladinami.

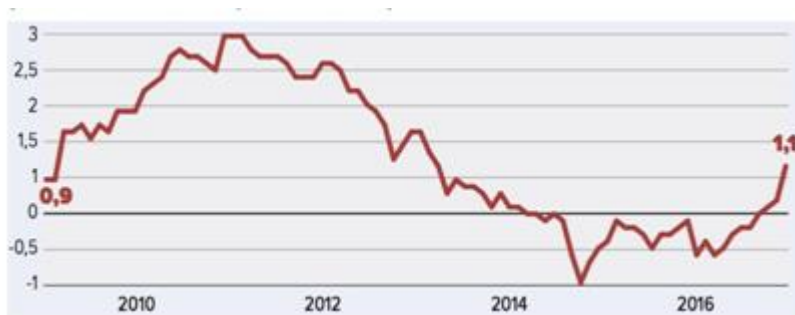
Obrázek 14: Cenová hladina států EU

Zdroj: Jakub Marian, <https://zpravy.aktualne.cz/finance/nove-porovnani-cen-v-evrope-podivejte-se-kam-jet-na-dovolenou/r~db07c336087e11e689e60025900fea04/?redirected=1489249202>

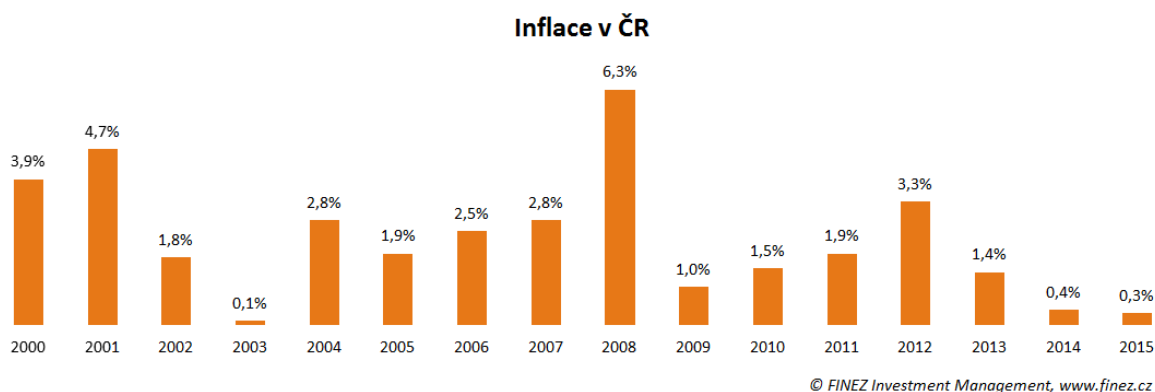
Z tohoto srovnání vyplývá, že v porovnání s ostatními státy eurozóny, potažmo Evropské unie je cenová hladina v České republice relativně nízká. Nižší ceny bychom našli ve východních státech, naopak draže je na západě, a to až o několik desítek procent. Ovšem přijetí společné měny by tuto situaci mohlo ovlivnit. Zavedení společné měny se nejvíce odráží ve zdražování produktů každodenní spotřeby, kam nepatří jen potraviny, ale i řada služeb, jako například kadeřnictví nebo veřejná doprava. Obdobně tomu bylo například na Slovensku, kde po zavedení eura vzrostly ceny některých výrobků až dvojnásobně. Nutno dodat, že tato skutečnost je ovlivňována i jakousi sugescí, že společná měna jistě zdražování přinese. Společná měna by měla být zaváděna opatrně, zpočátku by měli obchodníci uvádět u zboží dvě ceny – novou v eurech a starou v korunách, čímž by jistě zmírnili vnímanou inflaci. Přijetí eura by nyní jistě bylo velkým zásahem do české ekonomiky, neboť by vlivem eurozóny došlo pouze k nárůstu cenové hladiny nikoli příjmů občanů.

Graf 14: Inflace eurozóny

Zdroj: <https://zpravy.e15.cz/zahranicni/ekonomika/inflace-v-eurozone-dosahla-ctyryletho-maxima-duvodem-jsou-ceny-energie-1330035>

Graf 15: Inflace České republiky

Zdroj: <http://www.finez.cz/odborne-clanky/ostatni/jake-problemy-zpusobi-rostouci-inflace/>

Václav Klaus si rovněž položil otázku, zdali si přejeme urychlování dalších integračních procesů měnovou unií. Samozřejmě, evropské instituce apelují na zrychlování všech procesů, nevyjímaje přijetí jednotné měny všemi státy Evropské unie. Ty se ovšem mohou rozhodnout dobrovolně o vstupu do eurozóny, žádná smlouva časový horizont přijetí eura nedefinuje. Každá země, která toto členství musí přijmout, by si měla sestavit vlastní kritéria, jejichž odpovědi povedou ke zjednodušení rozhodování.

Po zodpovězení Klausových argumentů docházíme k závěru, že vstup České republiky do eurozóny by nebyl v současné době výhodný.

6. Analýza výhod a nevýhod plynoucích z přijetí eura

Členství v eurozóně s sebou přináší současně několik výhod i nevýhod, které pramení z používání jednotné měny. Následující kapitola se zaměřuje na ty jevy, které by občané České republiky nejvíce pocítili. Rozděleny jsou do tří skupin – makroekonomické výhody/nevýhody pro stát, výhody/nevýhody pro občany ČR a výhody/nevýhody pro podniky v České republice.

6.1. Výhody přijetí eura

Makroekonomické výhody

1) Cenová stabilita a transparentnost

Země eurozóny se podílejí v rámci společné měnové politiky na plnění daných cílů Evropské centrální banky (ECB). Za hlavní cíl je považována dlouhodobě nízká míra inflace neboli cenová stabilita. Díky transparentnějším cenám dochází k zamezení cenové diskriminace a rovněž ke zvyšování konkurence na trhu.

2) Nižší úrokové sazby

Nízká a stabilní inflace se následně odráží v nízkých úrokových sazbách. Nízké výpůjční sazby představují významný faktor při ekonomickém růstu a dohánění vyspělých zemí. V současné době se řadí ekonomika České republiky k evropským zemím s nižšími úrokovými sazbami.

3) Spolurozhodování o měnové politice eurozóny

Se vstupem České republiky do eurozóny se stane guvernér ČNB členem Rady guvernérů ECB, která rozhoduje o nastavení měnově-politických úrokových sazeb eurozóny. Zároveň rozhoduje o všech dalších náležitostech souvisejících s plněním úroků eurozóny.

Výhody pro občany

1) Pohodlnější cestování

S přijetím jednotné měny by odpadly starosti a náklady spojené s výměnou domácí měny při cestování. Společná evropská měna je v současnosti používána v 19 zemích eurozóny, ale řada dalších zemí ji přijímá jako světovou měnu. Tabulka s těmito státy je uvedena v příloze č.2.

2) Snadnější porovnání cen

Vyjádření hodnoty daného zboží ve stejné měně doma i v zahraničí by přineslo snadnější porovnávání cen a možnost výhodnějšího nákupu v místě s nižší cenou. Mezi obchodníky by tento krok znamenal zvýšení konkurenčního tlaku, který je však spotřebitelům prospěšný. Nabídka zboží by se začala zvyšovat a ceny za nabízené produkty by šla naopak dolů, z důvodu udržení si konkurenceschopnosti.

3) Zachování hodnoty úspor

Na stabilitu eura dohlíží Evropská centrální banka, velmi důvěryhodná instituce, jež se může prokázat úctyhodnými výsledky při boji s inflací. Členství v eurozóně naopak rozšiřuje nabídku nástrojů pro bezpečnější uchování úspor. Území eurozóny dovoluje investovat bez podstupování kurzového rizika, jemuž jsou jinak vystaveni všichni, kdo převádějí výnosy svých investic v cizí měně do měny národní. S eurem se mnohé dřívější investice v cizí měně stanou investicemi v domácí měně.

Výhody pro podniky

1) Eliminace transakčních nákladů

Řada podniků zahrnuje do svého obchodu cizí měnu, k čemuž má obvykle ve své bance zřízen devizový účet. Zahraniční platby přes devizový účet bývají ovšem dražší než poplatky za platbu v domácí měně. Pokud mají podniky obchodní partnery v oblasti eurozóny, odpadla by jim při zavedení společné měny řada nákladů vynaložených na zahraniční platby. Přijetí eura by znamenalo i větší možnost rozšíření obchodu, neboť se jedná o velmi rozšířenou měnu používanou v obchodních vztazích i za hranicemi

eurozóny. Členství v eurozóně umožní zcela realizovat výhody plynoucí ze zapojení do Jednotného eurového platebního prostoru - SEPA (Single Euro Payment Area). Hlavním cílem prostoru je provádění přes hraničních platebních převodů v EUR snadno, bezpečně a za stejnou cenu jako u domácích plateb.

2) Snížení kurzového rizika

Pokud firma obchoduje se zahraničními partnery, je při svém plánování vystavena riziku, které přináší změna měnového kurzu. Riziko lze snížit částečným zajištěním v bankách, což ale pro podnik znamená další náklady. Značná nevýhodu zde mají malé firmy, které se často špatně orientují v zajišťovacích nástrojích. Při přijetí společné měny by odpadly i tyto komplikace a český trh by byl otevřenější podnikům eurozóny. Toto však plně neplatí při kurzu s dolarem, který je považován za hlavní světovou měnu. Zlepšení by nastalo i v tomto měnovém kurzu, neboť euro/dolar je obchodovatelnější než koruna/dolar.

3) Nižší úrokové sazby

Tento efekt by nebyl v české ekonomice tak rapidní, neboť česká měna je považována za relativně stabilní a důvěryhodnou.

6.2. Nevýhody přijetí eura

Makroekonomické nevýhody

1) Ztráta autonomie monetární politiky

Po vstupu do měnové unie zanikne příchozímu státu pravomoc provádět svou měnovou politiku. V praxi to znamená, že pokud dojde v členské zemi k asymetrickým poptávkovým šokům, nemůže ke stabilizaci svojí ekonomiky již použít autonomní monetární politiku - určovat pravidla likvidity, úvěrové kontingenty a povinné minimální rezervy ani ovlivňovat operace na volném trhu, ale ekonomické prostředí bude řízeno Evropskou centrální bankou, která pohlíží na ekonomický stav eurozóny. Dokument Strategie přistoupení České republiky k eurozóně říká následující (Společný dokument vlády ČR a ČNB, 2003): „Ztráta samostatné měnové politiky bude pro hospodářskou politiku ČR znamenat ztrátu významných nástrojů, které mohou

napomoci zmírnit negativní dopady plynoucí z rozdílného domácího a zahraničního ekonomického vývoje a mohou tak usnadnit ekonomickou konvergenci. Hospodářská politika v době před vstupem do eurozóny se bude muset orientovat tak, aby již v této fázi zajistila rychlou ekonomickou konvergenci a vyšší reakční schopnost ekonomiky, která by snižovala riziko zpomalování hospodářského růstu vyvolané působením asymetrických šoků a jejich dopadů. Ačkoliv se charakteristiky české ekonomiky od počátku transformace přiblížily k charakteristikám zemí EU, určitá nesladěnost ekonomických cyklů a strukturální odlišnosti budou přetrvávat i po vstupu do eurozóny. Pro zajištění dostatečné reakční schopnosti české ekonomiky jsou klíčové zejména stabilizující fiskální politika, pružnost na trhu práce i produktů a dobře fungující finanční trhy.“

2) Ztráta výnosů z ražebného

Výnosem pro zemi je i ražebné z tištění peněz. Ztráta tohoto výnosu může být nahrazena ražebným z emise společné měny, které se pak dělí mezi jednotlivé členské státy podle jistých daných předpisů. Takovéto dělení však bude pro Českou republiku znamenat mnohem menší výnosy.

3) Ztráta měnového kurzu jako nástroje ČNB

Pokud dojde k vnější nerovnováze, nemůže členská země nadále využívat měnový kurz jako nástroj k její stabilizaci, což by mohlo vést ke snižování konkurenceschopnosti daného státu. K odstranění nerovnováhy zde nebude sloužit žádná náhrada. Ve Strategii přistoupení ČR k eurozóně (Společný dokument vlády ČR a ČNB, 2003) je uvedeno: „K rozhodnutí o nezvratném zafixování směnného kurzu a přijetí jednotné měnové politiky může dojít až v okamžiku, kdy bude dosaženo udržitelné konvergence ekonomiky a makroekonomických i mikroekonomických politik (otevírání trhů, konkurenceschopnost v rámci jednotného trhu a prohlubování hospodářské integrace, fungování institucí na trzích produktů, služeb a kapitálu).“

4) Vstup a členství v ERM II

Členství v ERM II přináší řadu výhod, mezi které patří jeho stabilizující úloha pro pohyb devizového kurzu, pozitivní vliv na konzistentnost makroekonomických politik nebo stabilita inflace. Na druhou stranu jsou zde jistá rizika spojená se vstupem do ERM II. Jednou z nevýhod členství v ERM II je vstupní výše kurzu. Společný materiál vlády a ČNB je doporučeno zůstat v tomto mechanismu po minimální nutnou dobu, tedy po dobu 2 let. Jak je uváděno ve Strategii (Společný dokument vlády ČR a ČNB, 2003), „*Chápání mechanismu ERM II jako časového testu konzistentních a udržitelných hospodářských politik může být ve světě masivních kapitálových toků spojeno s potenciálními náklady v podobě finančních trhů „testujících“ ochotu hospodářských autorit udržet kurz v daném flukтуаčním pásmu (viz útok na maďarský forint v lednu 2003). Režim fixního kurzu s flukтуаčním pásmem tak může místo očekávaného stabilizujícího působení v určitých situacích naopak vést k destabilizujícím kapitálovým tokům.*“

5) Odpovědnost za stav eurozóny

Vstupem do eurozóny se členská země zaváže i případné nutnosti pomoci ostatní státům eurozóny, které se ocitnou v dočasné platební neschopnosti. Tato pomoc byla v minulosti poskytnuta řecké, portugalské či irské ekonomice. Zejména řešení krize v Řecku potrápilo řadu států, neboť byly nuceny poskytnout velké množství peněz, které bylo mnohdy vyšší než 10% jejich HDP. Nebýt této pomoci, došlo by ke krachu řecké ekonomiky, což by mohlo mít dopady na celou eurozónu. Otázkou zůstává, jestli by vůbec odstoupení Řecka z měnové unie bylo možné a co by to pro eurozónu jako celek znamenalo.

Nevýhody pro občany

1) Riziko vnímané inflace

Se zavedením společné měny dochází k určitému zdražování vybraných produktů. Do jisté míry je to pouze pocit občanů daného států, avšak procentuelní nárůst cen u některých položek na některých místech prokazatelný je. Mnohdy se jedná o služby – kadeřnictví, drobné opravy, restaurační zařízení, jejichž podíl na celkových výdajích spotřebitelů je omezený. U jiných druhů zboží naopak dochází ke stagnaci či

dokonce k poklesu cen. V některých případech cenový růst vůbec nesouvisel se zavedením nové měny, ačkoli byl této události mnohými spotřebiteli přisuzován. Obavy obyvatel z možného zdražování je třeba brát velmi vážně, a právě proto Národní plán zavedení eura v ČR apeluje na princip cenové neutrality po přechodu na společnou měnu. Připravena je řada opatření, která by měla čelit riziku případné vnímané inflace: obchodníci budou mít povinnost uvádět cenu jak v eurech, tak v českých korunách, sledován bude cenový vývoj u vybraných položek každodenní spotřeby.

Nevýhody pro podniky

1) Jednorázové náklady na zavedení eura

Náklady administrativního, legislativního a provozního typu jsou nezbytné při přechodu na společnou měnu. Jde o přepočítání cen, změnu platebního systému, zavedení nových informačních systémů, převedení bankovních účtů a smluv a další. Zmiňované náklady si bude muset každý podnik hradit sám, ovšem jedná se o jednorázové náklady, které v budoucnu přinesou podniku řadu výše zmiňovaných výhod.

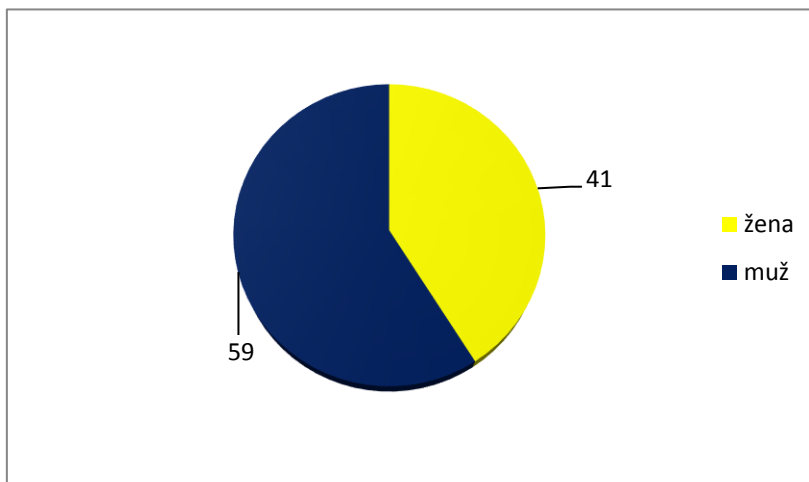
7. Dotazníkové šetření – vstup České republiky do eurozóny

Součástí diplomové práce je provedení kvantitativního výzkumu za pomoci metody dotazníkového šetření zaměřeného na možné přijetí společné měny v České republice. Vytvořeno bylo 11 uzavřených otázek, na které odpovídalo 100 respondentů. Dotazník byl mezi respondenty šířen internetovou formou, starším respondentům byl dotazník předložen vytištěný. Získání požadovaných výsledků bylo vcelku rychlé a výsledky mnohdy překvapivé. Ke každé otázce z dotazníku byl vypracován graf s výsledky odpovědí respondentů. Jelikož byl počet dotázaných 100, odpovídá procentuelní popis reálnému číslu odpovědí.

Otázka 1: Pohlaví

Vliv pohlaví při zodpovídání otázek je zcela zanedbatelný. V mém případě bylo dotázáno více mužů, konkrétně 59 z celkových 100 respondentů.

Graf 16: Pohlaví

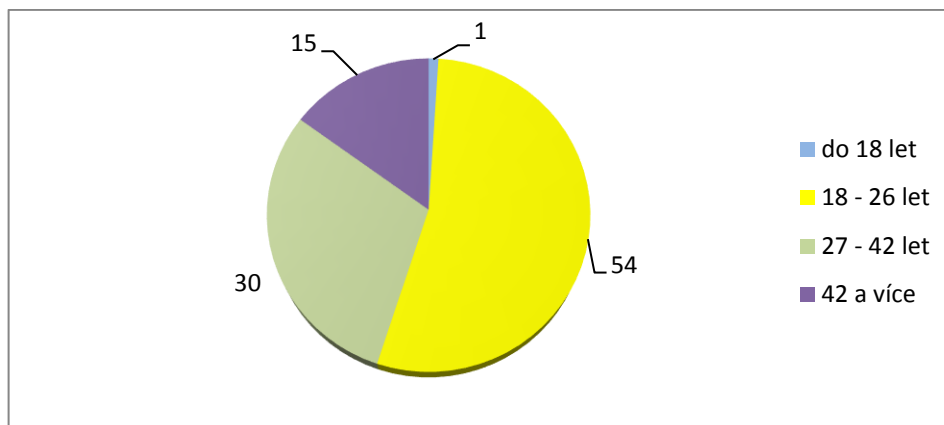
Zdroj: Vlastní šetření

Otázka 2: Věk

V rámci dotazníkového šetření jsem se snažila oslovit i starší věkovou kategorii, která by mohla mít více kontroverzní názory k danému tématu. Tato cílová skupina představuje 15% všech dotázaných. Nejvyšší podíl zde mají mladiství ve věku 18-26, následují je dospělí jedinci ve věku 27-42 let. V dotazníku je zastoupen i jeden občan mladší 18ti let.

Graf 17: Věk

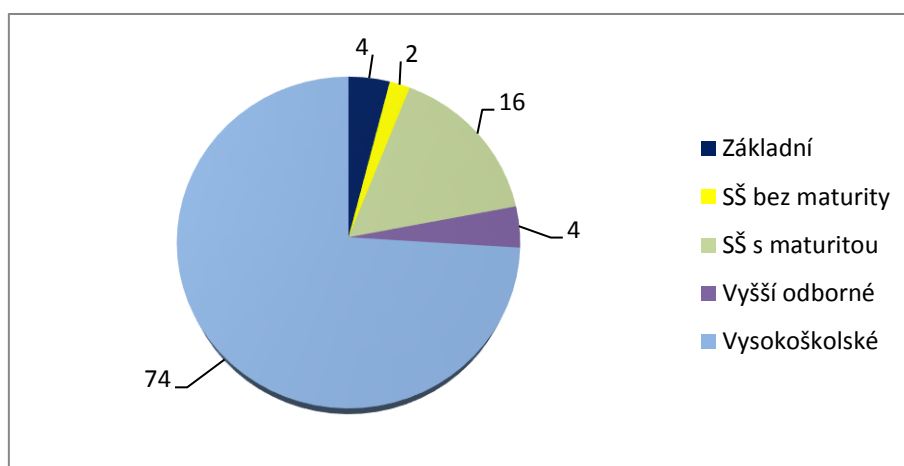

Zdroj: Vlastní šetření

Otázka 3: Dosažené vzdělání

Dosažené vzdělání by v tomto případě mohlo ovlivnit názor respondentů na zbývající otázky dotazníku. Téměř tři čtvrtiny, konkrétně 74% dotázaných má vysokoškolské vzdělání, které jim mohlo přinést větší přehled a ucelenější názory v oblasti evropského dění a tím ovlivnit jejich názor a následné odpovědi na otázky v tomto dotazníku. Naopak respondenti se základním vzděláním se nemusí v dané problematice řádně orientovat a jejich odpovědi mohou být poněkud zkreslené či povrchní.

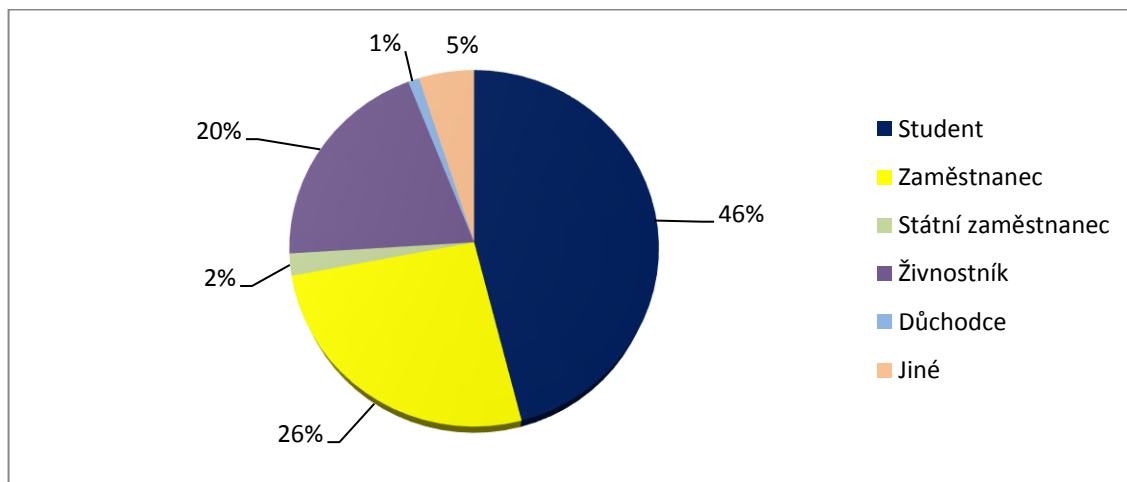
Graf 18: Dosažené vzdělání

Zdroj: Vlastní šetření

Otázka 4: Zařazení v pracovním sektoru

Graf 19: Zařazení v pracovním sektoru

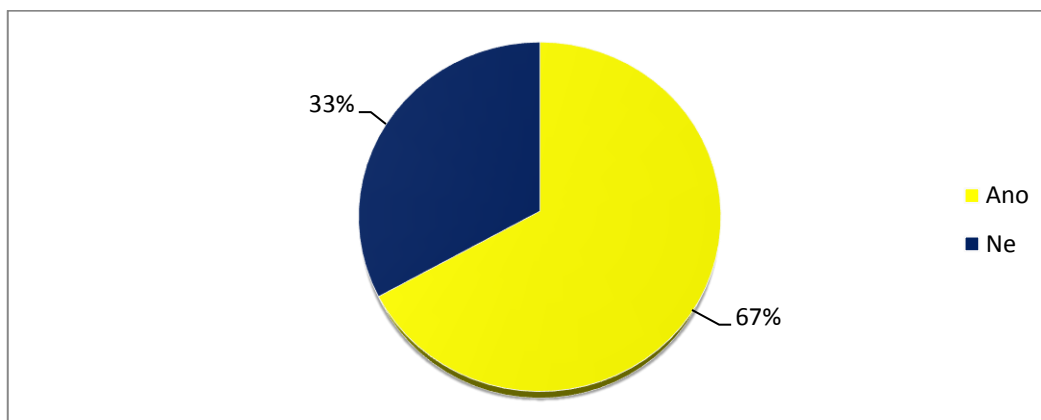

Zdroj: Vlastní šetření

Další otázka dotazníku se zaměřovala na zařazení respondentů v pracovním sektoru. Většinu dotázaných představovali studenti, jednalo se o 46 %, Druhou nejčetnější skupinou byli s 26 % zaměstnanci, 20 % tvořili živnostníci a jedna odpověď byla získána od zástupce důchodců. Strukturu respondentů dle pracovního sektoru hodnotím jako zdařilou, neboť se v dotazníku vyskytují odpovědi od všech kategorií.

Otázka 5: Vadí vám ztráta suverenity spojená se vstupem do EU?

Graf 20: Ztráta suverenity

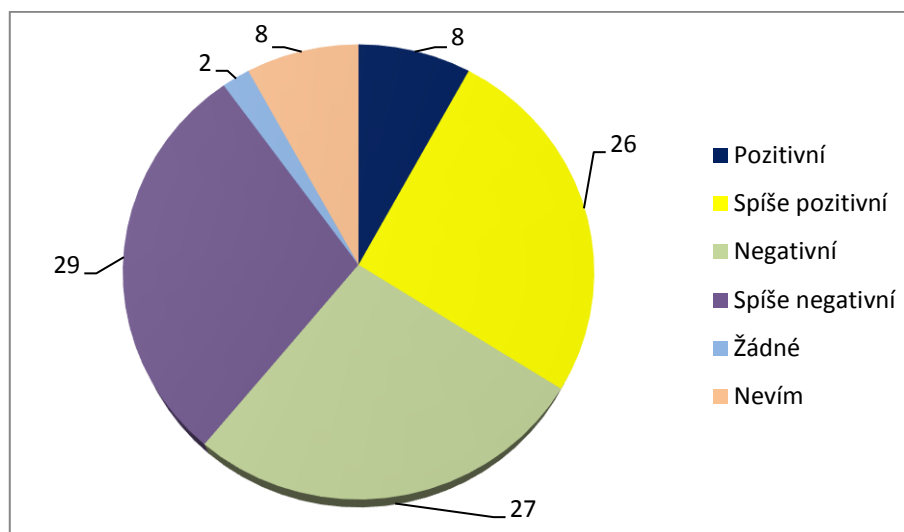

Zdroj: Vlastní šetření

Na přímou otázku, zdali vadí dotázaným vstup do Evropské unie, odpověděly více než dvě třetiny kladně. Vzhledem k tomu, že v dotazníku figuruje velké množství mladistvých, kteří se nemohli nebo nezúčastnili referenda ohledně vstupu do EU. V opačném případě, by bylo na místě zamyšlení nad tím, proč občané svými 77 % hlasů vstup do Evropské unie roku 2004 podpořili. Pokud by se referendum konalo znovu, je možné, že by Česká republika do unie nevstoupila.

Otázka 6: Jaký vliv má podle vás členství v EU na občany ČR?

Graf 21: Vliv členství v EU

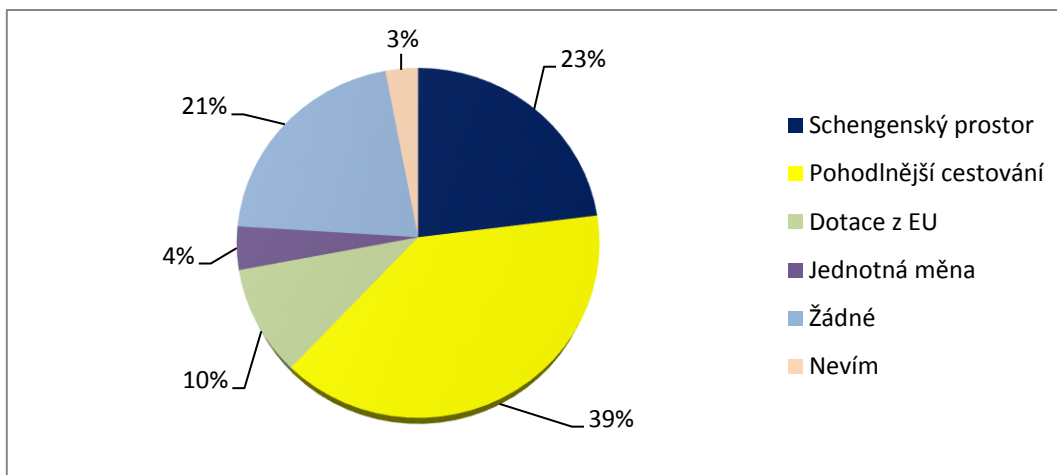
Zdroj: Vlastní šetření

Vliv členství České republiky v Evropské unii od roku 2004 hodnotí 54 % všech dotázaných negativně, z toho 29 % zvolilo odpověď „spíše negativně“. Pro 26 % respondentů to byl spíše pozitivní krok, 8 % je přesvědčeno o jasném pozitivním vlivu EU na občany. Zbýlých 10 % dotázaných zvolilo variantu „nevím“ či „žádné“. Proč byly tyto odpovědi zvoleny, nám přiblíží odpovědi na následující otázky.

Otázka 7: Jaké spatřujete výhody spojené s členstvím v EU?

Vstup do Evropské unie s sebou nepochybně přináší řadu výhod i nevýhod. Které z výhod nejvíce pociťují občané ČR, zjišťovala otázka č. 7.

Graf 22: Výhody členství

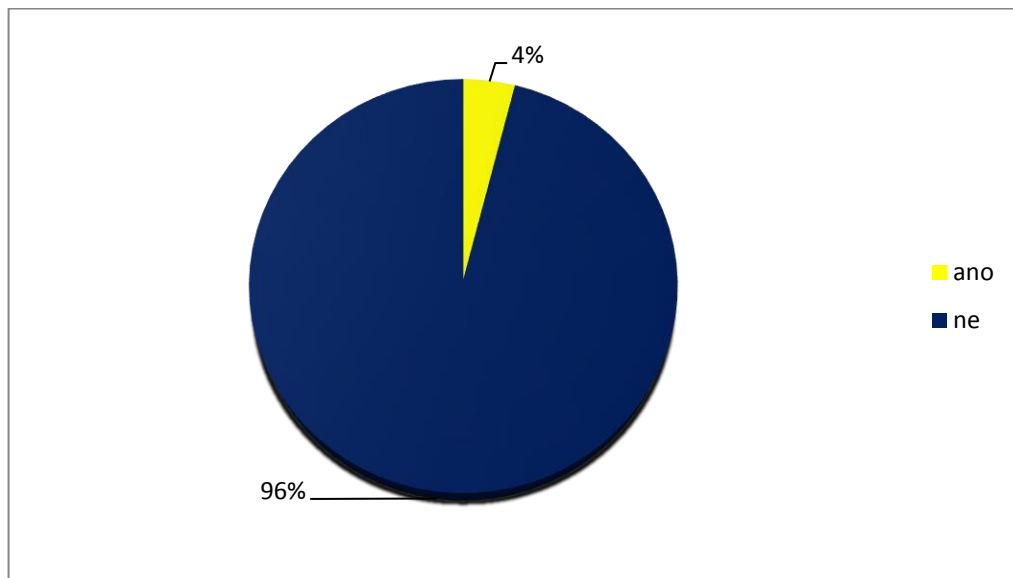

Zdroj: Vlastní šetření

Výhodu spojenou s pohodlnějším cestováním zvolili dotazovaní nejčastěji, představovala 39 % ze získaných odpovědí. Tato odpověď úzce koresponduje s druhou nejčastější odpovědí, Schengenským prostorem, který pohodlnější cestování zajišťuje. Existencí Schengenského prostoru odpadá občanům členských států povinnost hraniční kontroly. Další výhodou jsou dle 10 % dotázaných dotace z Evropské unie, které napomáhají rozvoji české ekonomiky. Čtyři procenta vidí výhodu ve společné měně, která však nebyla v naší zemi zavedena, ale umožňuje pohodlnější cestování napříč Evropou.

Otázka 8: Jste pro přijetí eura v České republice?

Graf 23: Jste pro přijetí eura?

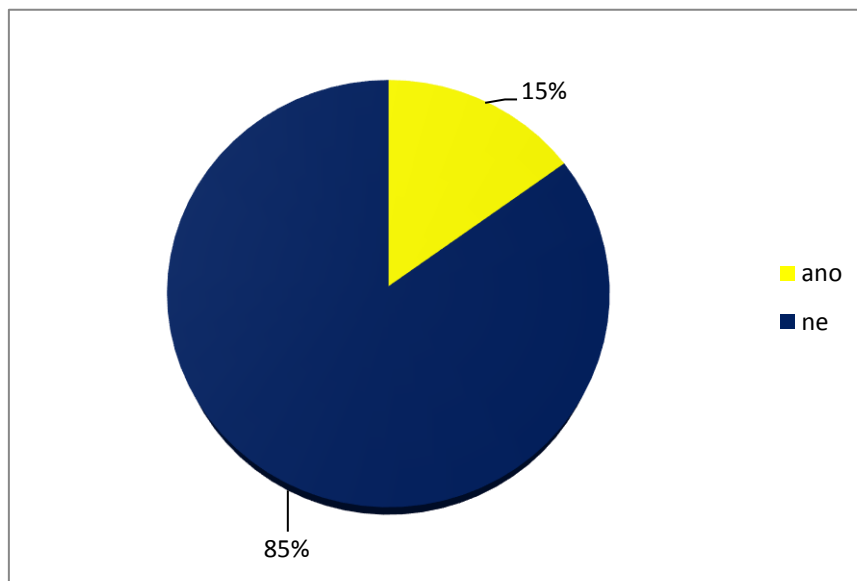

Zdroj: Vlastní šetření

Na přímou otázku, zdali jsou respondenti pro přijetí jednotné měny, jsem získala 96 % záporných odpovědí. Pokud se zeptáte, proč se zavedením společné měny nesouhlasí, mnozí odpoví: „jsem zvyklý/zvyklá na vlastní měnu“, „chci vlastní měnu ve vlastní zemi“, „s eurem se všechno zdraží“ nebo „nevím“. O nevýhodách společné měny již řeč byla, důležité je však zmínit povinnost přijetí jednotné měny, o které Česká republika před vstupem do unie věděla. Že by si Česká republika vyjednala opt-out výjimku a nezavedla tak společnou měnu nikdy je téměř nereálné, může tedy jen oddalovat její přijetí a to nejpravděpodobněji pozdržením vstupu do ERM II, jehož členem musí být nejméně dva roky před vstupem do eurozóny.

Otázka 9: Myslíte si, že bude Euro zavedeno v následujících třech letech?

Graf 24: Zavedení eura

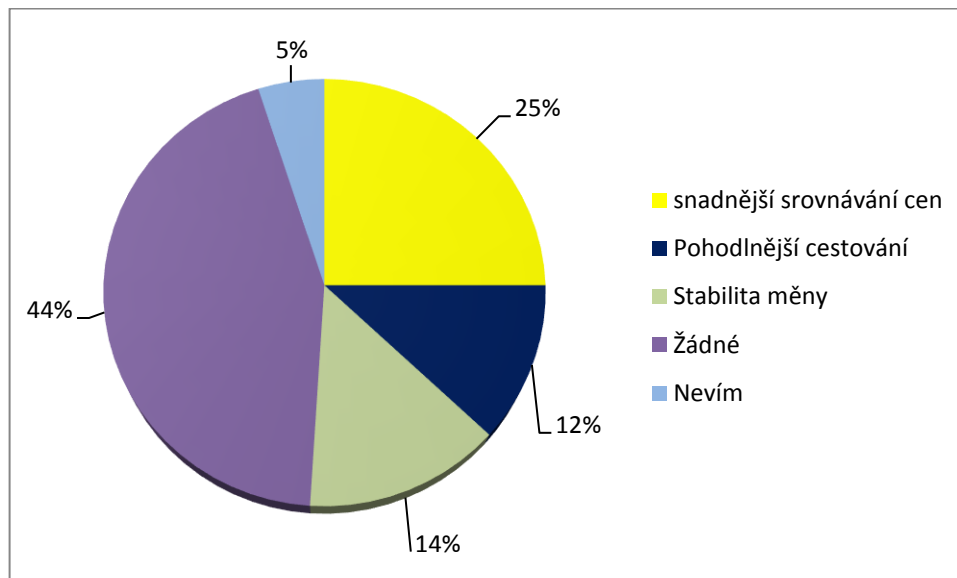

Zdroj: Vlastní šetření

V přijetí společné měny v následujících třech letech jsou čeští občané skeptičtí. Vzhledem ke struktuře vzdělanosti respondentů a jejich pracovnímu zařazení je možné, že si jsou vědomi nepřipravenosti české ekonomiky pro přijetí jednotné měny. Zápornou variantu zvolilo 85 %, což potvrzují i názory odborníků. Dle Andreje Babiše nedojde k přijetí jednotné měny dříve než v roce 2020. Současný premiér Bohuslav Sobotka říká, že by Česká republika neměla stanovovat termín přijetí společné měny, dokud nezvýší životní úroveň v republice a nezajistí lepší stav veřejných financí. (Denik.cz, 2016)

Otázka 10: Jaké jsou podle vás největší výhody přijetí společné měny?

Graf 25: Výhody společné měny

Zdroj: Vlastní šetření

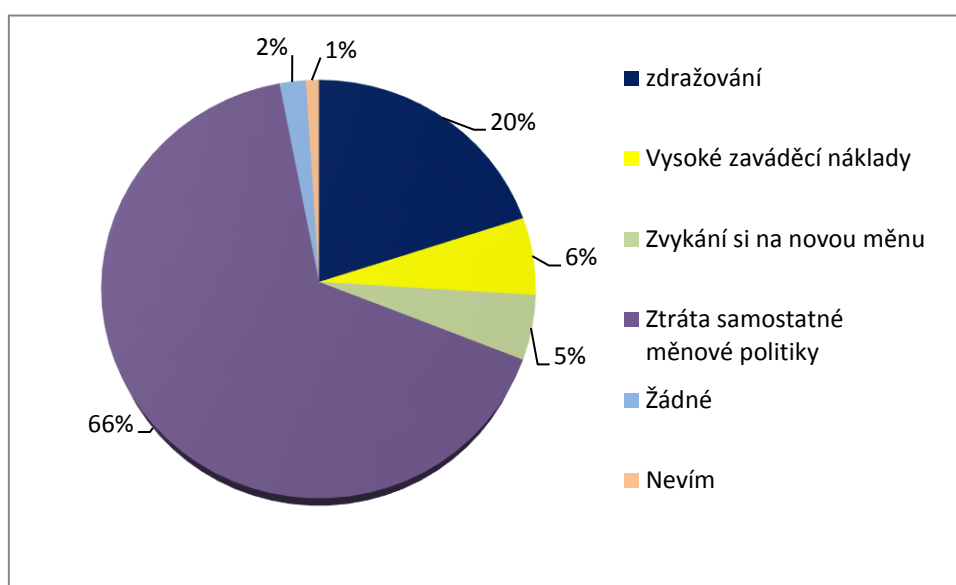
Poněkud překvapivě odpovídali dotázaní na otázku ohledně výhod společné měny, ta podle 44 % není žádná. Čtvrtina zvolila možnost „snadnější srovnávání cen“, které většina provádí již v současné době. Lidé při návštěvách cizích zemí srovnávají tamní ceny v eurech s cenami domácími, velmi často se toto děje se sousedním Německem, kam častokrát vyráží za nákupy potravin, které jsou v přepočtu mnohdy levnější za to kvalitnější. Po přijetí společné měny by složité přepočítávání odpadlo a lidé by tak měli jasné podvědomí o tom, kde je levněji. Další výhodou je bezesporu i pohodlnější cestování, které jako odpověď zvolila čtvrtina respondentů. V případě zavedení eura, by při cestování po evropských státech nemuseli občané řešit směnu domácí měny, neboť by byla stejná jako ve většině zemí EU. Euro si získává stále silnější postavení na měnovém trhu a lze toto rozšiřování předpovídat i do budoucna. V návaznosti na to, byla jako třetí možnosti zvolena stabilita měny, kterou vidí 14 % jako přínos při zavedení eura. Česká měna je v současné době stabilizovaná díky intervencím ČNB, které oslabují českou korunu vůči euru a napomáhají tak poměrně velkému exportu České republiky. Devizové intervence by však měli v druhém čtvrtletí letošního roku skončit. Jaký to bude mít dopad na českou ekonomiku, zatím není možné odhadnout. Česká koruna může okamžitě posílit a vyvolat

zájem investorů až později, nebo se naopak mohou spekulanti pokusit oslabit korunu hned po zrušení intervencí. Co ovšem téměř jisté je, je očekávaná rozkolísanost kurzu, který byl v posledních letech relativně stálý.

Otázka 11: Jaké jsou podle vás největší nevýhody přijetí společné měny?

Nezbytná je i otázka, jaké nevýhody by přinesla společná měna České republice.

Graf 26: Nevýhody společné měny

Zdroj: Vlastní šetření

Za nevýhodu spojenou s přijetím společné měny zvolilo 66 % všech respondentů ztrátu samostatné měnové politiky. Druhou nejčastěji zvolenou možností bylo zdražování, které by zavedení eura přineslo. Tuto možnost zvolilo 20 % procent dotázaných, z nichž většina byla ve věku 42 a více let.

7.1. Shrnutí výsledků dotazníku

Z dosažených výsledků vyplývá strach z přijetí eura, který je nejčastěji spojován se **ztrátou samostatné měnové politiky a zdražováním**. Neschopnost provádět samostatnou měnovou politiku je spojená se ztrátou dohledu nad kurzem vlastní měny, který by rovněž jako úrokové sazby řídila nově ECB. Česká republika by tak přišla o významný makroekonomický nástroj, prostřednictvím kterého v současnosti reaguje na změny v ekonomických podmínkách. Obavy mají občasné i z případného zdražování spojeným s přijetím eura, které se v minulosti týkalo například Německa, Itálie, Francie, ale i sousedního Slovenska. V České republice by ke zdražování mohlo dojít v důsledku neražení nejmenších euromincí - centů, což by znamenalo u většiny obchodníků zaokrouhlování cen směrem nahoru.

Na druhou stranu jsou zde i výhody, které by společná měna přinesla. Vysoké procento hodnotí za klad jednotné měnové politiky větší **stabilitu měny**. Tu doposud zajišťuje ČNB prostřednictvím intervencí, které brání přílišnému posilování koruny vůči euru. ČNB však v brzké době od devizových intervencí upustí, což bude mít dopad jak export, tak na import České republiky. Vzhledem k předvídanému posilování koruny by podražil export, naopak dovoz by mohl být po ukončení intervencí levnější. Mezi další výhody jednotné měny patří dle respondentů především **snadnější srovnávání cen a pohodlnější cestování**. Tyto dvě odpovědi jsou více než logické, neboť právě s těmito funkcemi měny se lidé setkávají nejčastěji. Ať už se jedná o zahraniční dovolenou, na kterou si nyní musíme vždy směnit naši měnu za měnu zahraničního státu, nebo o pouhé spekulování a srovnávání, ve kterém ze sousedních států je levněji. Toto srovnávání cen se v poslední době stále více vyskytuje v médiích, která tak nepřímo ovlivňují občany.

8. Závěr

Měnová politika států sdružených v Evropské unii je založena na třech pilířích, jež jsou ukotveny v Maastrichtské smlouvě. Těmito pilíři jsou jednotný vnitřní trh mezi státy Evropské unie, jejich společná bezpečnost a zahraniční politika a policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. Budování měnové integrace probíhá ve třech etapách od 60. let 20. století, konkrétně od roku 1958 do současnosti. Po vytvoření celní unie, která významně ovlivnila volný obchod se zbožím a vznik jednotného trhu, se však začala projevovat nerovnováha a napětí mezi měnami jednotlivých států, zejména mezi Francií a Německem. Tyto dvě země spolu s dalšími devíti členy Evropské unie přijaly rok po začátku třetí etapy budování HMU, tedy 1. ledna 1999 bezhotovostní formu jednotné měny, která byla o tři roky později zavedena do oběhu ve formě bankovek a mincí. Postupně se přidávaly další státy, které splňovaly pět nominálních konvergenčních kritérií, jež jsou definována v Maastrichtské smlouvě z roku 1993.

Euro je v současnosti druhou nejobchodovatelnější světovou měnovou po americkém dolaru, kterou přijalo za vlastní již 19 členských států Evropské unie. Významná pozice eura je umocněna stále zvyšujícím se podílem v oblasti devizových rezerv, obratu devizových trhů a dluhových cenných papírů. Nejsou to však jen členské státy eurozóny, které euro používají. Měna Evropské unie je také měnou států, které využívají takzvané euroizace, jiné státy mají svou měnu vázanou na euro v pevném kurzu. Cílem je, aby se členem eurozóny stal každý členský stát Evropské unie, avšak časový horizont přijetí společné měny stanoven není. Některé státy svůj vstup do jednotné měnové unie oddalují záměrně, jiné neplní definovaná konvergenční kritéria. Měnová unie si však prošla i ekonomickou krizí v letech 2008 - 2009, která byla zapříčiněna strukturální nesourodostí jednotlivých zemí eurozóny a zpomalením tempa růstu americké ekonomiky. Tyto skutečnosti nejvíce ovlivnily ekonomickou situaci v Irsku, Španělsku, Řecku či na Kypru.

Česká republika do měnové unie zatím nevstoupila. Jedním z cílů této diplomové práce bylo zhodnocení plnění Maastrichtských kritérií (míry inflace, udržitelného stavu veřejných financí a konvergence dlouhodobých udržitelných sazeb) Českou republikou.

Kritérium cenové stability, jehož hodnota je rovna průměrné hodnotě třech států s nejnižší mírou inflace a následným přičtením 1,5 procentního bodu z důvodu rozdílností ekonomik Evropské unie, Česká republika dlouhodobě splňuje. Ke stabilizaci inflace české ekonomiky pomáhá i cíl ČNB, který je od 1. ledna 2010 stanoven na hodnotu 2 % s možností kolísání o $\pm 1\%$. I druhé kritérium, udržitelného stavu veřejných financí je v současné době plněno. Česká republika vykazovala vyšší veřejný deficit než 3 % HDP, což je hranice pro splnění tohoto kritéria, v letech 2010 – 2012, kdy se potýkala s důsledky recese v letech 2008 – 2009. Tuto situaci se podařilo změnit konsolidací veřejných rozpočtů vládou, zvýšením sazeb DPH a úsporami v oblasti sociálních dávek v následujících letech. Dluhu sektoru vládních institucí je na základě provedené analýzy v České republice dlouhodobě na nízké úrovni, Česká republika patří k zemím Evropské unie s nejnižším zadlužením. Ani poslední mastrichtské kritérium, kritérium konvergence dlouhodobých udržitelných úrokových sazeb není překážkou možný vstup do eurozóny. Problém České republiky je spojen se vstupem a následným setrváním v mechanismu směnných kurzů ERM II, které předpokládá pohyb kurzu v rámci daného flukтуаčního pásma $\pm 15\%$. Výhodou členství v ERM II je jistě stabilizace pohybu devizového kurzu, na druhou stranu je zde riziko spojené ve vstupní výši fixního kurzu, který může místo očekávaného stabilizačního působení na kapitálové toky vést naopak k jejich destabilizaci. Zejména proto bylo českou vládou a ČNB doporučeno setrvat v ERM II pouze po dobu nezbytně nutnou.

Další možností, jak zhodnotit připravenost dané ekonomiky na vstup do jednotné měnové unie je z patrná z plnění kritérií optimálních měnových oblastí, jež byla definována R. Mundellem, R. McKinnonem a P.B.Kennenem v 60. letech 20. století. Mezi tato kritéria patří mobilita a flexibilita pracovních sil, která je nepochybně spojena s nezaměstnaností. Provedené šetření dokazuje, že míra nezaměstnanosti České republiky byla v roce 2016 nejnižší v rámci celé Evropské unie, její hodnota dosáhla pouhých 3,5 %. Naopak dlouhodobě nepříznivé hodnoty vykazují ekonomiky Řecka, Španělska nebo Kypru, které tak snižují průměrnou nezaměstnanost eurozóny. Nutno podotknout, že míra nezaměstnanosti všech evropských států, potažmo zemí eurozóny se rok od roku snižuje. Jedním z faktorů, který ovlivňuje nezaměstnanost případně flexibilitu pracovních je minimální mzda a její výše, která rovněž patří mezi kritéria OCA. Minimální mzda však není zavedena zhruba ve čtvrtině zemí (Dánsko, Finsko, Rakousko, Itálie) Evropské unie,

což řadí tyto ekonomiky do pozic zemí s nejnižší mírou nezaměstnanosti. Výše minimální mzdy v České republice patří k jedné z nejnižších, ačkoli v roce 2017 překročila hranici 11 000 Kč za měsíc, v sousedním Německu je v roce 2017 minimální mzda v přepočtu zhruba 40 000 Kč. Obdobně je na tom Česká republika i ve srovnání čistých příjmů domácností v rámci Evropské unie.

Pro zhodnocení vhodnosti přijetí společné měny existují i alternativní přístupy, které české ekonomiku definoval Václav Klaus. Vytvořil skupiny argumentů, na které by si měla česká vláda odpovědět před přijetím jednotné měny. Skupina prvních argumentů se zaměřuje na dosavadní úspěch společné měny v oblasti ekonomické situace jednotlivých států. Při pohledu na události, které postihly eurozónu od počátku její existence, nelze hodnotit toto kritérium jinak než negativně. Ano, samozřejmě je zde řada kladů, které společná měna přinesla například zjednodušení vnitřního trhu nebo vyšší transparentnost cen, ale zrychlování ekonomik jednotlivých členských států po vstupu do eurozóny k nim nepatří. Zrychlení nastává nejčastěji u států s minimálním ekonomickým vývojem, neboť musí ekonomiku eurozóny „dohnat“. Sjednocení ekonomik s různým tempem růstů je téměř nereálné, a co může být pro jednu ekonomiku velmi prospěšné, může tu druhou přivést ke krachu. V případě připojení České republiky by nejspíše došlo ke stagnaci ekonomického vývoje, který je v současné době relativně příznivý.

Klausovy argumenty se rovněž zabývají konvergencí české ekonomiky k té evropské z hlediska mezd a cen. Jak již bylo řečeno, mzdy v České republice se řadí k těm nejnižším mezi státy Evropské unie. Cenová hladina je zde nízká, jak vyplývá z provedeného srovnání s ostatními státy. To by se ovšem s přijetím společné měny mohlo změnit, především ve výrobcích každodenní spotřeby, jako tomu bylo u většiny států, které euro zavedly.

Po zodpovězení Klausových argumentů vhodnosti přijetí společné měny nelze hodnotit Českou republiku, potažmo českou ekonomiku jako připravenou na přijetí eura. Vstup do měnové unie by přinesl zpomalení ekonomického růstu státu a zvýšení cenové hladiny.

Přijetí společné měny je doprovázeno řadou výhod i nevýhod. Analýza dopadů přijetí eura byla dílčím cílem diplomové práce. Výhody makroekonomického charakteru pro Českou republiku jsou spatřovány především v cenové stabilitě a transparentnosti,

nižších úrokových sazbách, spolurozhodování o měnové politice a eliminaci transakčních nákladů či snížení kurzového rizika pro podniky. Pro české občany by přijetí jednotné měny znamenalo především pohodlnější a levnější cestování, odpadly by starosti a náklady se směnou domácí měny. Snadnější porovnávání cen by vyvolalo mezi podniky konkurenční tlak, který by vedl k následnému zlevňování a zvýšení nabídky výrobků a služeb. Výhodou společné měny je zachování hodnoty úspor, které ovšem záleží na kurzu v době přijetí eura. Na druhou stranu je nutno vzít v potaz rizika, která přijetí eura přináší. Největší nevýhodou by představovala ztráta autonomie monetární politiky, neboť v eurozóně provádí jednotnou monetární politiku Evropská centrální banka. Dále by Česká republika přišla o možnost regulovat svůj měnový kurz, který je využíván jako nástroj ČNB. Občané by jistě pocítili zdražení u některých typů výrobků, které při přechodu na společnou měnu postihne většinu států. Nevýhodou by byly i jednorázové náklady administrativního, legislativního a provozního typu na zavedení eura. Jedná se o přepočítání cen, převedení bankovních účtů a účetnictví do nové měny nebo o zavedení nových informačních systémů.

Tyto skutečnosti podpořily i výsledky dotazníkového šetření, které bylo provedeno mezi českými občany. Z dosažených výsledků je patrný strach z přijetí eura, který si občané České republiky spojují se ztrátou měnové politiky a zdražováním.

Česká republika na vstup do měnové unie v současné době není zcela připravena a přijetí eura by bylo chybou. Kdy bude ideální načasování pro zapojení do eurozóny nelze jasně určit, neboť závisí především na zlepšení řady prvků optimální měnové zóny Evropské měnové unie, zejména co se týče zadlužení a nutné finanční pomoci ekonomicky slabým členským státům.

9. Zdroje

Odborná literatura

BALDWIN R., *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada, 2013.

ISBN 978-80-247-4568-8

DĚDEK O., *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. Praha: C.H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8

DĚDĚK O., *Doba eura: Úspěchy i nezdary společné evropské měny*. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN 978-80-201-933-5

ECKERT, DANIEL D., Světová válka měn. Praha: Grada, 2012, str. 114, ISBN 978-80-247-4099-7

FIALA, PITROVÁ, *Evropská unie* Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2

GERBET, P., *Budování Evropy* Praha: Karolinum, 2004, ISBN 978 – 80-246-0111-3

KALÍNSKÁ, E. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada 2010, str. 70-71, ISBN 978-80-247-3396- 8.

KENEN, P. The Theory of Optimum Currency Areas: An eclectic view. In MUNDELL, R., SWOBODA, A. (eds.). *Monetary Problems in International Economy*. Chicago: University of Chicago Press, 1969. ISBN: 978-02-265-5065-7

LACINA, L. a kol., *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii* Praha : C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5

LACINA, L.; RUSEK, A. a kol. *Evropská unie: trendy, příležitosti, rizika*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 260 s. ISBN 978-80-7380-077-2.

LACINA, L., ROZMAHEL, P., RUSEK, A. (eds.). *10 years of euro: Success?* 1.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 318 s. ISBN 978-80-7380-226-4.

PEČINKOVÁ, I., *Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR.* Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007. ISBN 978-80-7325-1208

PLCHOVÁ, B., *Česká republika a EU: ekonomika-měna-hospodářská politika.* Praha: Kriegl, 2010. ISBN 978-80-86912-39-4

PROCHÁZKOVÁ, L., *Postavení EU ve finančním světě a ČR v EU z pohledu společné měny,* 2009. Diplomová práce. Bankovní institut vysoká škola Praha. Institut pro evropskou integraci.

RAYMOND, R., *Sjednocení měny v Evropě.* Praha: HZ 1995, ISBN 80-901918-2-7. – etapy měnové unie

ROVNÁ L., KASÁKOVÁ Z., VÁŠKA J., *Evropská unie v členských státech a členské státy v Evropské unii: Europeizace vybraných zemí.* Praha: Eurolex Bohemia, 2007. ISBN 978-80-7379-014-14

TSOUKALIS, L., *European Union and new regionalism* Ashgate Publishing, 2007. ISBN: 978-13-171-3926-3

Vysokoškolská kvalifikační práce – publikované

LÍSKOVCOVÁ, E. *Evropská měnová unie v kontextu vývoje eura.* České Budějovice, 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Ekonomická fakulta

PROCHÁZKOVÁ L., *Postavení EU ve finančním světě a ČR v EU z pohledu společné měny,* 2009. Diplomová práce. Bankovní institut vysoká škola Praha. Institut pro evropskou integraci.

Internetové zdroje

AKTUÁLNĚ.CZ: *Nové porovnání cen v Evropě – podívejte se, kam jet na dovolenou* [online] [cit. 2017-02-10]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/finance/nove-porovnani-cen-v-evrope-podivejte-se-kam-jet-na-dovoleno/r~db07c336087e11e689e60025900fea04/?redirected=1489249202>

AKTUÁLNĚ.CZ: *Nové porovnání zemí EU.* [online] [cit. 2016-12-10]. <https://zpravy.aktualne.cz/finance/minimalni-mzda-az-52-tisic-korun-nove-porovnani-zemi-eu/r~3db644b8ff9c11e4bfa2002590604f2e/?redirected=1490397937>

CSAS.CZ: *Měsíčník EU aktualit* [online] 2017. [cit. 2017-01-12]. Dostupné z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Mesicnik_EU_aktualit/Mesicnik_EU_aktualit/Prilohy/mesicnik_2017_01.pdf

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA: *Kurzový mechanismus ERM II a kurzové konvergenční kritérium* [online] [cit. 2016-12-06]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2003/2003_cervenec/boxy_a_prilohy/mp_zpinflace_prilohy_c_03_cervenec_p1.html

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, *Měnová integrace EU a její etapy* [online] [cit. 2016-10-06]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Česká republika v mezinárodním srovnání – 2016* [online] [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/makroekonomika-fqhqlzbynt>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Statistická ročenka České republiky – 2016* [online] [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/28-mezinarodni-srovnani-jgd1n1xltn>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *HDP, národní účty* [online] [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hdp_narodni_ucty

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Zahraniční obchod.* [online]. [cit. 2016-11-30]. Dostupný z www: <http://www.czso.cz/csu/edicniplan.nsf/aktual/ep-6>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Postavení českého trhu práce v rámci EU.* [online]. [cit. 2016-10-03]. Dostupné z www: <https://www.czso.cz/documents/10180/20554783/czam043015analyza.pdf/2fc0be27-b805-441c-9406-be3dbc193976?version=1.1>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Reálná a nominální konvergence.* [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupný z www: [http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/DC003A1E7B/\\$File/110113a06.pdf](http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/DC003A1E7B/$File/110113a06.pdf)

DENÍK.CZ: *Vstup ČR do eurozóny je výsostně politické rozhodnutí, řekl Rusnok* [online] [cit. 2016-11-15]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/ekonomika/vstup-cr-do-eurozony-je-vysostne-politicke-rozhodnuti-rekl-rusnok-20160713.html>

ELOGISTIKA.INFO: *Prosinec 2016 – míra nezaměstnanosti v eurozóně a EU 28* [online] [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: <http://www.elogistika.info/prosinec-2016-mira-nezamestnanosti-96-v-eurozone-a-82-v-eu28/>

ENCYKLOPEDIIE EVROPA 2045: [online] [cit. 2016-09-22]. Dostupné z: <http://www.evropa2045.cz/hra/napoveda.php?kategorie=6&tema=44>

EUROPA.EU: *Quarterly report on the Euro Area (QREA)* [online] [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/economy_cs

EUROPA.EU: *Evropská služba pro vnější činnost aktualit* [online]
[cit. 2016-11-10]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/eeas_cs

EUROSTAT: *Inflation rate*. [online] 2016 (cit. 2016-09-02). Dostupné z [www: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home)

EUROSTAT: *Unemployment statistics*. [online] 2016 (cit. 2016-09-05). Dostupné z [www:http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics)

EUROSTAT: *Real GDP growth rate*. [online] (cit. 2017-01-13). Dostupné z [www: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115)

EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA: *Devizové rezervy a vlastní zdroje* [online] [cit. 2017-01-28]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/reserves/html/index.cs.html>.

EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA, *Convergence report* [online][cit. 2017-02-03]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/convergence/html/index.en.html>.

EUROSKOP, *Vstup ČR do EU* [online] [cit. 2016-12-08]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/803/sekce/vstup-cr-do-eu/>.

EUROSKOP, *Základní informace*. [online] [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/318/sekce/zakladni-informace/>.

EUROSKOP, *Evropská unie a svět* [online] [cit. 2016-11-23]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8915/sekce/evropska-unie-a-svet/>.

EURO. CZ, *Ekonomika eurozóny zrychluje. Už překonala USA*. [online] [cit. 2017-02-02]. Dostupné z: <http://www.euro.cz/politika/ekonomika-eurozony-zrychluje-uz-prekonala-usa-1327655>.

European Stability Mechanism. [online] [cit. 2016-12-07]. Dostupné z:

<http://www.esm.europa.eu/>.

EVROPSKEHODNOTY: Má ČR přijmout euro?[online] [cit. 2016-12-20]. Dostupné z:

<http://www.evropskehodnoty.cz/ma-cr-prijmout-euro/>

E15:Inflace v eurozóně dosáhla čtyřletého maxima, důvodem jsou ceny energií. [online]

[cit. 2017-0-16]. Dostupné z: <https://zpravy.e15.cz/zahranicni/ekonomika/inflace-v-eurozone-dosahla-ctyrlateho-maxima-duvodem-jsou-ceny-energii-1330035>

FINEZ INVESTMENT MANAGEMENT: Jaké problémy způsobí rostoucí inflace?[online] [cit. 2016-12-20]. Dostupné z: <http://www.finez.cz/odborne-clanky/ostatni/jake-problemy-zpusobi-rostouci-inflace/>

INVESTICNE.SK: Nezamestnanost' v Európskej únii [online] [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: <http://www.investicne.sk/2014/04/01/graf-nezamestnanost-v-europskej-unii/>

Kurz EUR/JPY za posledních deset let [online] [cit. 2016-12-15].

Dostupné z: <http://kurzy-men.biz/graf-vyvoj-kurzu-10-let-euro-eur-jen-jpy>

Kurz EUR/GBP za posledních deset let [online] [cit. 2016-12-15].

Dostupné z: <http://kurzy-men.biz/graf-vyvoj-kurzu-10-let-euro-eur-libra-gbp>

Kurz EUR/USD za posledních deset let [online] [cit. 2016-12-15].

Dostupné z: <http://kurzy-men.biz/graf-vyvoj-kurzu-10-let-euro-eur-dolar-usd>

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Historie eurozóny [online] [cit. 2016-12-01]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/319/sekce/historie-eurozony>.

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, Konvergenční program České republiky 2016 [online] [cit. 2016-09-20]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/konvergenčni-program-vybraných-zemí>. Praha: Eurolex Bohemia,

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, Konvergenční program České republiky 2015 [online] [cit. 2016-09-21]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/konvergenčni-program-vybraných-zemí>. Praha: Eurolex Bohemia,

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Konvergenční program České republiky 2013* [online] [cit. 2016-09-21]. Dostupné z:
<http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/konvergenčni-program-vybraných-zemí>. Praha: Eurolex Bohemia,

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR: *Maastrichtská kritéria*. [online] [cit. 2016-12-20]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/maastrichtska-kriteria>.)

TRADING ECONOMICS: *Czech republic GDP per capita PPP* [online] [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/czech-republic/gdp-per-capita-ppp>

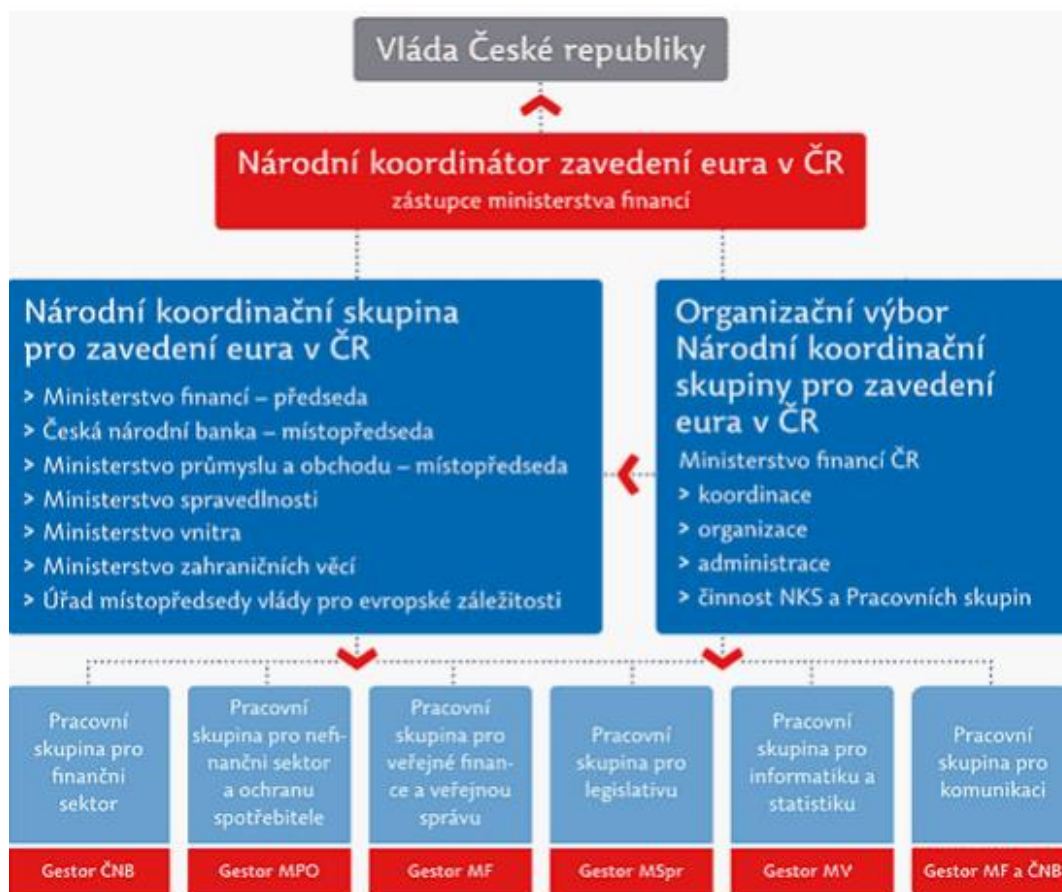
TRADING ECONOMICS: *Euro area GDP per capita PPP* [online] [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/euro-area/gdp-per-capita>

ZAVEDENÍEURA.CZ: *Eurostrategie* [online] [cit. 2016-12-01]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/eurostrategie>.

ZAVEDENÍEURA.CZ: *Volba scénáře zavedení eura v ČR*. [online] [cit. 2016-09-25]. Dostupné z: http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Scenar_zavedeni_eura_CR.pdf.

10. Přílohy

Příloha č. 1: Národní plán pro zavedení eura

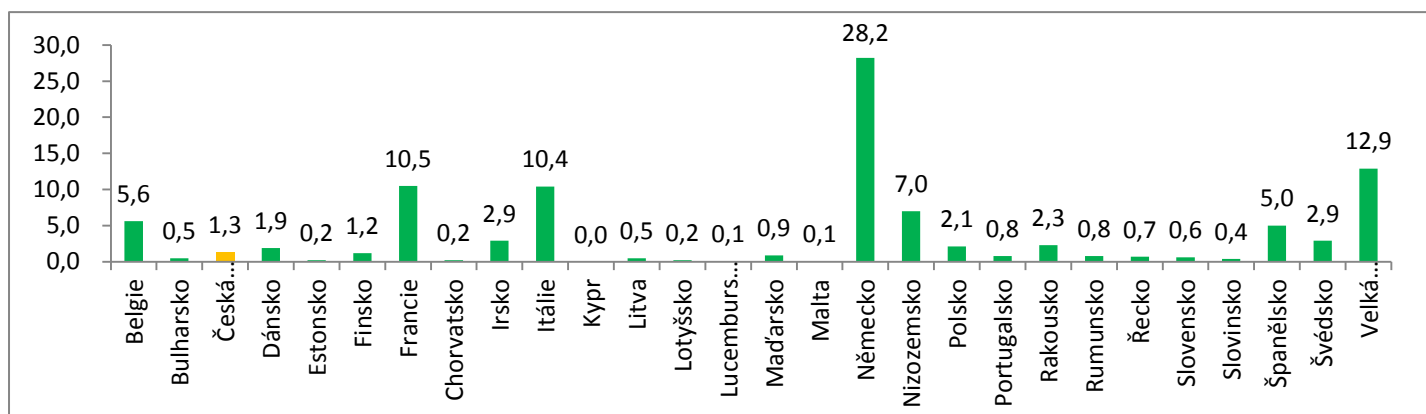

Příloha č. 2 Kurzové režimy s vazbou na euro

Členství v ERM II	Dánsko, Lotyšsko, Litva
Měnový výbor založený na euru	Bulharsko, Bosna a Hercegovina
Euroizace	Monako, San Marino, Vatikán, Francouzská zámořská společenství (Saint-Pierre, Miquelon, Mayotte)
Jednostranná Euroizace	Andorra, Černá Hora, Kosovo
Pevný kurz a řízené plování s eurem jako referenční měnou	Chorvatsko, Makedonie, Rumunsko, Srbsko
Pevný kurz vůči euru	Francouzská zámořská teritoria (Francouzská Polynésie, Nová Kaledonie, Wallis a Futuna)
	Středoafričké hospodářské a měnové společenství (Čad, Gabon, Kamerun, Republika Kongo,
	Rovníková Guinea, Středoafričká republika
	Západoafričká hospodářská a měnová unie (Benin, Burkina Faso, Guinea - Bissau, Mali, Niger,
	Pobřeží slonoviny, Senegal, Togo
	Komory, Svatý Tomáš a Princův ostrov, Zelený mys
Pevný kurz a řízené plování vůči měnovému koši obsahujícímu euro	Alžír, Ázerbajdžán, Botswana, Fidži, Irán, Kuvajt, Libye, Maroko,
	Ruská federace, Samoa, Singapur, Sýrie, Sýrie, Tunis, Vanuatu

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ECB

Příloha č.3: Podíl států EU na celkovém vývozu

Zdroj: Eurostat, http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/International_trade_in_goods/cs

Příloha č. 4: vývoj HDP Řecka, Irska, Španělska a Portugalska

Zdroj: <http://www.tradingeconomics.com/ireland/gdp>

Zdroj: <http://www.tradingeconomics.com/greece/gdp>

Zdroj: <http://www.tradingeconomics.com/spain/gdp>

Zdroj: <http://www.tradingeconomics.com/portugal/gdp>

Příloha č. 5: Dotazníkové šetření – Zavedení eura v České republice

Otázka č. 1 – pohlaví (žena/muž)

Otázka č. 2 – věk (do 18, 19-26, 27-42, 43-více)

Otázka č. 3 – dosažené vzdělání (základní, SŠ bez maturity, SŠ s maturitou, vyšší odborné, vysokoškolské)

Otázka č. 4 – zařazení v pracovním sektoru (student, zaměstnanec, státní zaměstnanec, živnostník, důchodce, jiné)

Otázka č. 5 – Vadí vám ztráta suverenity spojená se vstupem do EU? (ano/ne)

Otázka č. 6 - Jaký vliv má podle vás členství v EU na občany ČR? (pozitivní, spíše pozitivní, negativní, spíše negativní, žádný, nevím)

Otázka č. 7 – Jaké spatřujete výhody spojené s členstvím v EU? (Schengenský prostor, jednotná měna, dotace EU, pohodlnější cestování, žádné, nevím)

Otázka č. 8 – Jste pro přijetí Eura v ČR? (ano/ne)

Otázka č. 9 – Myslíte, že bude Euro zavedeno v následujících třech letech? (ano/ne)

Otázka č. 10 – Jaké jsou podle vás největší výhody přijetí společné měny? (snadnější srovnávání cen, pohodlnější cestování, stabilita měny, žádné, nevím)

Otázka č. 11 – Jaké jsou podle vás největší nevýhody přijetí společné měny? (zdražování, vysoké zaváděcí náklady, zvykání si na novou měnu, ztráta samostatné měnové politiky, žádné, nevím)